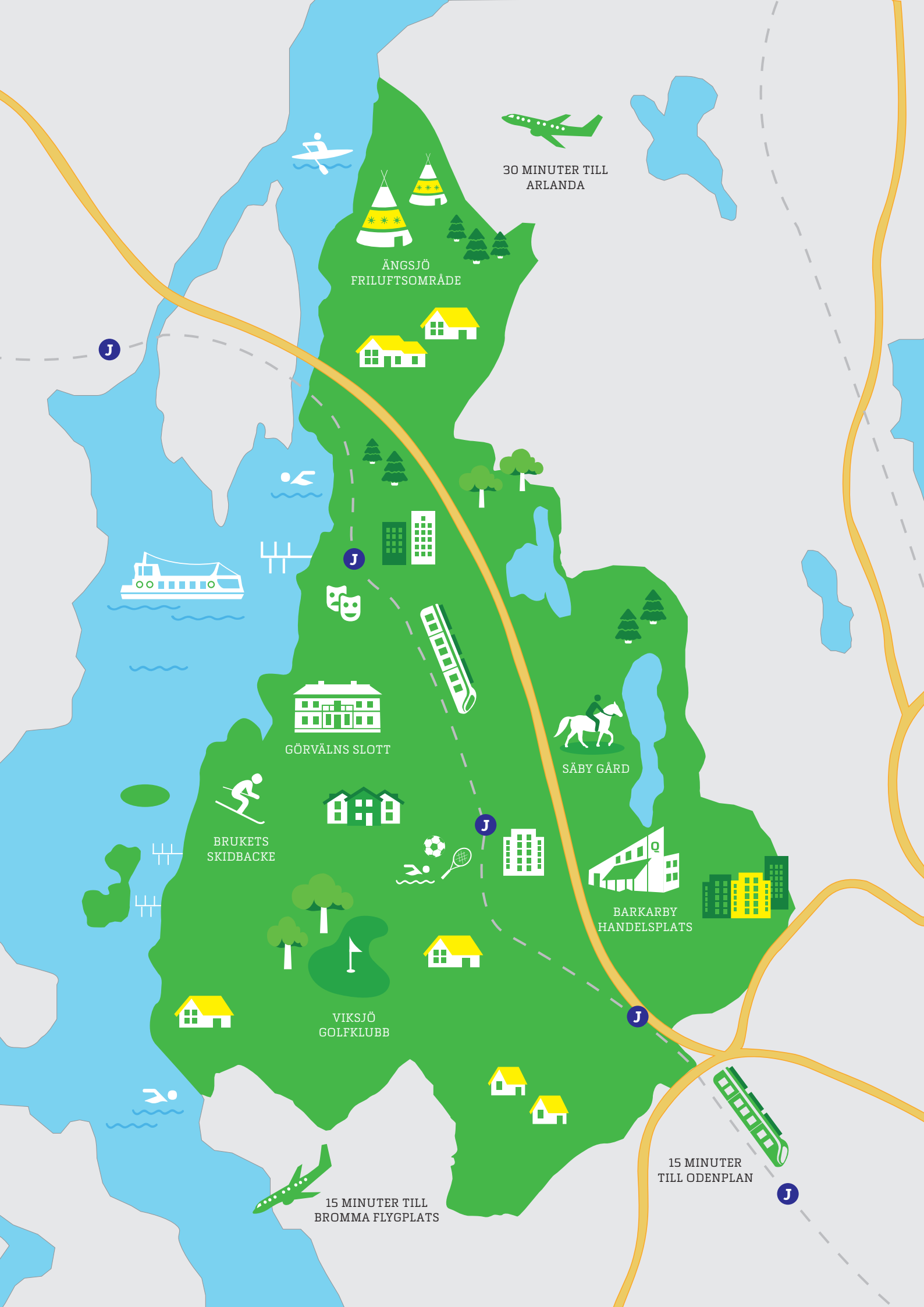

ÅRSREDOVISNING 2017
Järfälla kommun

30 MINUTER TILL
ARLANDA

ÅNGSJÖ
FRILUFTSOMRÅDE

J

GÖRVÅLNS SLOTT

SÅBY GÅRD

BRUKETS
SKIDBACKE

BARKARBY
HANDELSPLATS

VIKSJÖ
GOLFKLUBB

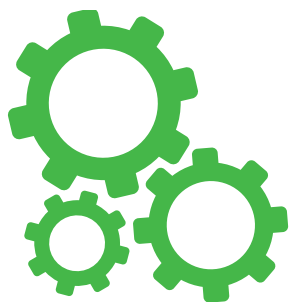
J

J

15 MINUTER TILL
BROMMA FLYGPLATS

15 MINUTER
TILL ODENPLAN

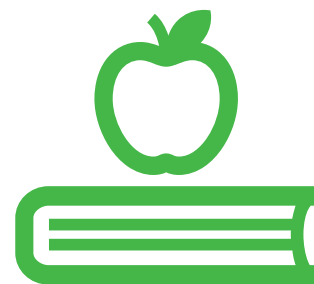
J

**Jobb och vägen
till jobb**
Sid 7

**Barkarby science -
fokus på innovation
och hållbarhet**
Sid 8

**Högre betyg för
Järfällas elever**
Sid 11

Innehåll

Järfälla står starkt inför framtiden	4
Mer pang för pengarna...	5
Förvaltningsberättelse	
Jobb och vägen till jobb	7
Barkarby science - fokus på innovation och hållbarhet	8
Högre betyg för Järfällas elever	11
Måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning	12
Framtida tillväxt	15
Kvalitativ välfärd	18
Miljö och klimat	20
Demokrati, öppenhet och trygghet	22
Ekonomiskt resultat	25
Kommunkoncernens ekonomi	30
Fem år i sammandrag	31
Uppdrag från kommunfullmäktige	32
Miljöredovisning	36
Medarbetare	40
Verksamhetsberättelse	
Nämndernas verksamhetsberättelser i sammandrag	43
Barn- och ungdomsnämnden	44
Kompetensnämnden	46
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	47
Socialnämnden	48
Familjerättsnämnden	51
Tekniska nämnden	52
Miljö- och bygglovsnämnden	54
Måluppfyllelse av nämndernas effektmål	55
Järfällahus-koncernen	56
Järfälla Näringsliv AB	57
Finansiella rapporter	
Resultaträkning	58
Kassaflödesanalys	58
Balansräkning	59
Noter	60
Redovisningsprinciper	67
Driftredovisning	68
Investeringsredovisning	68
Kommunens organisation	69
Revisionsberättelse	70

Järfälla står starkt inför framtiden

Ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för Järfällas utveckling och tillväxt. Jag är stolt över att vi har höjt ambitionerna sedan 2014 och gått från ett resultatmål på 100 000 kronor till ett mål på 57 miljoner kronor. Verksamheternas resultat 2017 blev ett överskott på 104 miljoner kronor, vilket motsvarar 2,6 % av skatteintäkterna. Bokslutet är ett tydligt kvitto på medarbetarnas fantastiska insatser och en ansvarsfull ekonomisk styrning.

2017 har varit ett år med många viktiga händelser för Järfälla. Växthusvägens förlängning har öppnat och Jakobsberg har fått en ny entré till pendeltågsstationen. Järfälla har pekats ut som länets bästa miljökommun och landets bästa på att erbjuda extratjänster till nyanlända och långtidsarbetslösa. Arbetet med att få fler i jobb har gett resultat - andelen invånare med ekonomiskt bistånd den lägsta på 26 år.

Under året har vi startat en YH-utbildning för bygglovs-handläggare och ansökt om en egen lantmäterimyndighet. Ett nytt modernt äldreboende har öppnat i Viksjö och i Jakobsberg har den första konceptförskolan påbörjats som möjliggör minskade barngrupper. Vi har fattat beslut om en ny skolorganisation som ska vara igång till 2021.

Framåt behöver vi fokusera på skolan, tryggheten och den sociala hållbarheten. Helt avgörande frågor för allas möjlighet till framgång. De senaste åren har Järfälla fått fart på bostadbyggandet, nu gäller det att använda expansionen för att skapa bättre social sammanhållning och att planera för bostäder som fler har möjlighet att efterfråga. Det kan handla om olika mellanboendeformer för äldre eller fler student- och ungdomsbostäder.

När det gäller tryggheten är det viktigt att fortsatt utveckla samarbetet med civilsamhället, näringslivet och polisen. Under 2018 förstärker vi det trygghetsskapande arbetet med närmare 10 miljoner kronor. Trygghetsvårdarna permanenteras och kompletteras med ordningsvakter på platser som upplevs särskilt otrygga. Från och med 2018 har Järfällahus ett särskilt uppdrag att arbeta för ökad trygghet inom bolagets bostadsområden.

På skolans område har vi sett en positiv resultatutveckling i både grundskola och gymnasium som nu måste fortsätta. Andelen elever som når kunskapskraven i alla ämnen stiger för första gången på flera år. Järfälla har fyra år i rad stigit i SKL:s ranking "Öppna Jämförelser", från plats 141 till plats 80 av 290 kommuner. Men vi ser samtidigt att resultaten skiljer sig mellan olika skolor. Därför måste vi fortsätta att arbeta för att öka likvärdigheten.

Claes Thunblad
Kommunstyrelsens ordförande

Mer pang för pengarna...

Under 2017 har vi som jobbar i Järfälla kommun åstadkommit så mycket att det knappt ryms i hela denna skrift. Vi har genomfört de politiskt beslutade uppdrag och uppfyllt de beslutade målen, plus allt det andra som vi har att göra, t.ex. enligt lagkrav. Samtidigt har vi arbetat mycket med effektiviseringar.

Efter alla mina år som chef i offentlig sektor är jag helt övertygad om att det finns en dold resurs i nära nog varje verksamhet, i form av kapacitet som inte används fullt ut. Detta innebär att vi kan få ut ganska mycket mer verksamhet ur varje skattekrona. Vi behöver inte springa snabbare eller stressa mer, utan istället fokusera på det vi har i uppdrag att göra och låta bli resten. Vi behöver inse betydelsen av ett tydligt och synligt ledarskap och jobba för att ge förutsättningar för det. Likaså behöver vi hela tiden tänka kommunikation. Intern kommunikation för att förstå och utföra det vi är satta att göra, extern kommunikation för att förädla vår verksamhet och berätta för allmänheten om vad vi gör. Och så behöver vi följa upp, ofta vara nöjda och ge varandra beröm eller hitta andra, bättre metoder att utföra våra tjänster.

Vi har jobbat med en kulturförändring som består i att alltmer arbeta mot tydliga uppdrag. Varje chef och varje medarbetare ska veta hur hans eller hennes uppdrag ser ut och alla ska kunna föra en dialog med sin chef om vilka förutsättningar som behövs för att genomföra uppdragen på bästa möjliga sätt. Vi har också jobbat med ledarskap, kommunikation och uppföljning. Och försökt hitta så smarta processer som möjligt och så många effektiviseringar som möjligt.

Jag är stolt och glad över att här kunna lyfta några av de viktigaste effektiviseringarna.

Digitalt beslutsstöd till alla chefer är på väg att införas. Det förenklar ekonomisk uppföljning och planering vilket ger chefer möjlighet att lägga mer tid på kärnuppdraget men också möjlighet att enklare följa och därmed styra verksamheter. Förenklade ärende- och arkiveringsprocesser har införts liksom nya rutiner för interkommunala placeringar av barn och elever. Förenklad biståndshandläggning

görs numera. På energiområdet har många effektiviseringar gjorts, bl a på idrottsanläggningarna. Digitalisering av föreningsadministration har påbörjats. Nya och mer effektivt använda lokaler för viss utbildning. Vattenkiosker finns numera där entreprenörer, spolbilar, klottersanerare, asfaltläggare hämta vatten på ett hygieniskt och kontrollerat sätt. Mm mm.

Jag vill tacka alla medarbetare i Järfälla kommun för ett riktigt bra 2017. Vi är delar i en helhet som både jobbar med dagens verksamhet och med morgondagens Järfälla, och alla behövs!

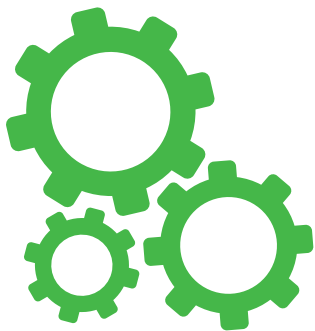

Christina Rapp Lundahl
Kommundirektör

**Diala Al Bchara studerar till
elevassistent och har en "extratjänst"
med placering i Viksjöskolan.**

FOTO: ROSIE ALM

Jobb och vägen till jobb

Under 2017 har arbetslösheten gått ner från 8,2 procent till 7,7 procent i Järfälla kommun. Ett framgångsrikt och resultatnriktat samarbete med arbetsförmedlingen är en av nycklarna.

Flera av Järfällas utmaningar finns dock fortfarande på arbetsmarknaden. En handlingsplan ska utarbetas för att halvera ungdomsarbetslösheten fram till år 2020 samtidigt som tidigare uppdrag såsom välfärdsjobb och feriepraktikgarantin fortsätter att utvecklas.

Arbetsmarknadsenheten (AME) hjälper både unga och vuxna arbetssökande med tidsbegränsade insatser som till exempel praktik, arbetsträning, studier och anställning.

Alla måste studera för att lyckas

Målet med insatserna är att prioritera Järfällabor som är arbetslösa och som remitterats både från försörjningsstöd och från arbetsförmedlingen så att de ska kunna gå vidare till arbete, utbildning och egenförsörjning och få ett meningsfullt liv. Alla får stöd av en konsulent på AME och en studie- och yrkesvägledare på VUX som skraddarsyr jobb och studier åt varje person. När konsumenten ser individens starka sida och kopplar på en utbildning som passar, då stärks viljan att lyckas.

På AME måste alla studera max 25 procent för att få ta del av Järfällas arbetsmarknadsåtgärder. Det är mycket viktigt säger en stolt Abbas Hamadé som är chef på AME. Vi tar emot många studiebesök från andra kommuner som undrar hur vi gör för att lyckas. Just nu har vi till exempel 311 arbetslösa personer i arbete plus studier i Järfälla.

Under våren 2017 kom Vux Vägledning, Ung Vägledning, delar av Lärcentrum och AME på plats i det nystartade Järfälla kompetenscentrum. Det har under året medfört ett närmare samarbete mellan vuxenutbildningen och AME, framför allt inom satsningen välfärdsjobb där många deltagare har erbjudits utbildning inom flera områden.

Nära samarbete med Arbetsförmedlingen

Genom samarbetet med arbetsförmedlingen har AME börjat anställa nyanlända personer inom ramen för extratjänster. Detta har öppnat upp nya möjligheter inom satsningen på välfärdsjobb, framför allt genom att fler kan erbjudas plats. Järfälla kommun har varit en av de ledande kommunerna i landet när det gäller att få ut arbetslösa på extratjänster. Järfälla har ingått en DUA-överenskommelse tillsammans med Arbetsförmedlingen och Uppland-Bro, för att samarbeta när det gäller nyanländas etablering på arbetsmarknaden, målsättningen är att minska arbetslösheten och AME har idag ett mycket nära samarbete med Arbetsförmedlingen.

Ny organisation för feriepraktik

I år har AME organiserat och utvecklat feriepraktiken genom att använda enhetens arbetsledare och välfärds-tjänster som handledare och genom att inrätta en ny samordnarfunktion. Bedömningen är att feriepraktiken/sommarjobben har fungerat mycket bra när det gäller organisation och administration och Järfälla ska fortsätta att satsa på ungdomarna mellan 15-18 så de får yrkeserfarenheter och kunna sätta upp egna mål.

Fler yrkeshögskoleutbildningar till Järfälla

Under 2017 startades YH-utbildningen "Bygglovhandläggare" i Järfälla. Det växande Järfälla får nu ännu en yrkeshögskoleutbildning när "Kvalificerad busstekniker/hybrid" beviljas tillstånd att starta i kommunen. Järfälla satsar på högre utbildning och vill samla fler YH-utbildningar i ett YH-center som kan fungera som en fysisk mötesplats där utbildningsanordnare och näringsliv kan samverka. Utbildningen Kvalificerad busstekniker/hybrid innebär ett tydligt steg mot ett framtida YH-center.

Barkarby science - fokus på innovation och hållbarhet

Järfälla ska vara en föregångskommun och arbetar hårt för hållbar samhällsutveckling. Förbättringar för cykeltrafiken i Järfälla och miljömärkta byggnader är två exempel på insatser. Ett tredje är satsningen på bolaget Barkarby Science, ett samarbete mellan Järfälla kommun, högskolan och flera stora företag inom samhällsutveckling. Bolaget ska utveckla och tillämpa framtidens lösningar inom stadsbyggnad, mobilitet och smarta energilösningar.

Järfälla växer i alla kommundelar. Allra mest växer Barkarbystaden som med sitt strategiska läge i regionen utvecklas till en knutpunkt med bostäder, arbetsplatser, handel, kultur och samhällsservice. Expansionen och det geografiska läget innebär en unik möjlighet till samarbete och dialog mellan intressenter kring innovation och hållbar samhällsutveckling, något som nu sker inom bolaget Barkarby Science, vars uppstart beslutades av kommunstyrelsen i Järfälla i december 2017.

Samarbete med företag och högskola

Barkarby Science startas upp på initiativ av Järfälla kommun och tillsammans med företagen Atrium Ljungberg, E.ON, Järfällahus, NCC, Scania och Skanska. Kungliga Tekniska Högskolan och Södertörns högskola stärker den akademiska kopplingen i bolagets verksamhet där framtidens lösningar inom stadsbyggnad, mobilitet och smarta energilösningar ska utvecklas och tillämpas med människan i centrum.

- Ett ökat fokus på utveckling och innovation inom samhällsbyggnad är nödvändig, inte bara för att kunna möta våra gemensamma samhällsutmaningar men också för

att skapa attraktiva platser för våra invånare att bo, verka och leva i, säger Jenny Ångman, interim VD för Barkarby Science.

Aktörerna i Barkarby Science ska verka för och understödja högre utbildning och forskning samt skapa förutsättning för arbetstillfällena och projekt där ny teknik och nya metoder för långsiktig hållbar stadsutveckling kommer att användas. Högskolorna är viktiga i detta samarbete.

- Den här typen av gemensamma projekt är ett bra exempel på bred samverkan, som är viktigt för oss som lärosäte, säger Sigbritt Karlsson, rektor för KTH.

Framtidens projekt i Barkarby

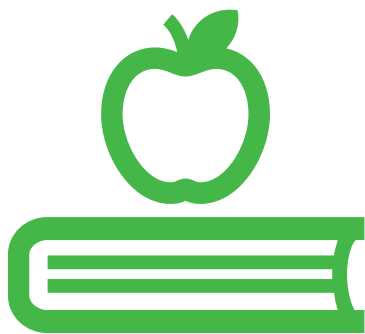
Under vintern 2017/2018 genomfördes ett pilotprojekt där så kallade förarlösa bussar testkördes på en särskild sträcka i Kista i Stockholm. Barkarbystaden kan i framtiden vara en plats där just förarlösa bussar trafikerar gatorna som en del i den ordinarie kollektivtrafiken för att öka framkomligheten på ett hållbart sätt, och är ett bra exempel på ett projekt som kan drivas inom Barkarby Science.

Barkarbystaden möter naturen med en kaj mot de gröna och landningsbanan.
VISIONSBILD: TOVATT ARCHITECTS & PLANNERS

Högre betyg för Järfällas elever

Förbättrade slutbetyg för Järfällaelever i årskurs 9 gör att det samlade meritvärdet stiger. Genomsnittligt meritvärde för Järfälla är 229,9, en förbättring från tidigare års siffra 225,3. I Sveriges kommuner och landstings (SKL) öppna jämförelser har Järfälla kommun klättrat fyra år i rad, från plats 141 till 80.

Fjällenskolan är en av flera skolor med positiv utveckling vad gäller slutbetyg i grundskolan. På tre år har meritvärdet förbättrats från 223,4 till 233,3, vilket placerar skolan över genomsnittet i kommunen.

Fjällenskolan jobbar ständigt med hur man ska fånga upp elever som riskerar låga betyg eller att sänka sina betyg, säger rektor Mattias Boström.

- Det är en kultur som har funnits på skolan under en längre tid. Två bra exempel på hur vi jobbar praktiskt med detta är Lovskoleprogrammen, där vi informerar vårdnadshavare om elevens situation och samtidigt försöker motivera eleven att delta, samt Ballongen som är en öppen verksamhet där elever kan välja att förlägga någon av sina lektioner för att snabbt få extra stöd i ett ämne under en kortare eller längre tid beroende på situationen.

Ökad gymnasiebehörighet

Gymnasiebehörigheten har i takt med höjda meritvärden ökat bland eleverna på Fjällenskolan, från 87,9 till 95,5 procent under de senaste tre åren. På Fjällenskolan finns en särskild undervisningsgrupp som arbetar aktivt med att höja betygen för behörighet till gymnasiet och

samtidigt visa på vikten av valmöjligheter hos elever med en gymnasiebehörighet.

Rektor Mattias Boström lyfter samtidigt fram den digitala tekniken och dess möjligheter för att elever ska kunna nå bra betyg trots frånvaro eller sjukdom.

- Idag finns möjlighet att ta del av läroprocessen via Google classroom, där finns tillgång till uppgifter och alla lärarresurser finns påkopplade. Om eleven önskar ta igen något studieområde så är möjligheterna goda att göra detta på ett enkelt sätt med hjälp av den digitala tekniken.

Hur jobbar Fjällenskolan vidare för att förbättra resultaten så att eleverna når sin fulla potential?

- Ett arbete med likvärdig bedömning kommer att påbörjas i april 2018. Vi har märkt att i resultatanalysen för niorna att det finns en tendens till ännu bättre resultat. Det andra handlar om att anpassningarna inte nått fullt ut i alla ämnen - där måste vi ta mer hänsyn till de svårigheter som finns hos våra elever så att anpassningarna faktiskt når hela vägen ut. Jag tror vi kommer att se en stor skillnad inför nästa år. Ju mer adekvata anpassningarna är desto bättre hjälper det eleven på längre sikt.

Måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning

Kommunerna ska enligt lag ha god ekonomisk hushållning vilket innebär både ändamålsenliga verksamheter med hög kvalitet och ett positivt ekonomiskt resultat över en längre period. Kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och finansiella mål vägleder organisationen för att uppnå kvalitet och effektivitet i verksamheterna.

Målstyrningsmodellen består av politiskt beslutade mål: inriktningsmål och effektmål. Inriktningsmålen är kommungemensamma som nämnderna ska svara upp mot i form av effektmål. De politiskt fastställda målen och de finansiella målen, som ska säkra en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, följs upp kontinuerligt. Kommunfullmäktiges inriktningsmål är övergripande med indikatorer som ska visa färdriktningen.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) följer upp kommunernas resultat inom olika områden som bedöms vara intressanta ur ett medborgarperspektiv, Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK). Det ger en möjlighet att jämföra kommunens kvalitet och effektivitet med andra kommuner, och ger goda förutsättningar för lärande och utveckling. Under respektive inriktningsmål presenteras ett urval intressanta resultatmått som beskriver kommunens kvalitet, tillgänglighet och effektivitet.

RESULTAT FÖR KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL

Måluppfyllelse	2017	2016	2015
• Framtida tillväxt			
• Kvalitativ välfärd			
• Miljö och klimat			
• Demokrati, öppenhet & trygghet			
• Finansiella mål			

Uppföljningen av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål visar sammantaget på att måluppfyllelsen har uppnåtts avseende Framtida tillväxt och att de övriga tre målen är delvis uppnådda. Det finns ett antal förbättringsområden som kommunen behöver fokusera på framåt.

I jämförelse med kommunerna i Stockholms län är Järfälla en medeleffektiv kommun avseende kvalitet och ekonomi. De finansiella målen är uppnådda och visar på en positiv resultatutveckling. Sammantaget görs bedömningen att god ekonomisk hushållning till stor del uppnåtts. Kommunen har ambitiösa mål som inte är självklara att uppnå omedelbart och ofta skärps kraven varje år. Järfällas resultat jämförs allt mer i ett externt perspektiv; från Järfällabor, olika målgrupper inom verksamheterna samt mellan kommuner i Stockholms län och övriga kommunsektorn. Nämndernas resultat på inriktningsmålen presenteras i form av effektmål. En bedömning av nämndernas resultat har gjorts och ingår i den samlade målbedömningen.

Inriktningsmålet **Framtida tillväxt** uppfylls avseende befolkningsutvecklingen samt antal färdigställda och påbörjade bostäder. Arbetsstillfällena och antalet nya företag har ökat, vilket är positivt. Arbetslösheten i Järfälla har minskat med nästan en procentenhet till 7,7. Motsvarande tal för Stockholms län var 6,1 procent, en minskning med 0,8 procentenheter. Skattekraftsutvecklingen för Järfälla har fortsatt att försämrats något, medan Stockholms län har ökat något 2017. Sammantaget för alla indikatorer, resultaten från kvalitet i korthet samt nämndernas effektmål görs bedömningen att målet om Framtida tillväxt har uppnåtts.

Målet om **Kvalitativ välfärd** visar på varierande måluppfyllelse. Det senaste läsåret har Järfälla en positiv resultatutveckling i de nyckeltal som mäter kunskaperna i slutet av grundskolan. Meritvärdet för samtliga elever i årskurs 9 stiger och kommunen intar nu plats 48 av 290 kommuner i Sverige. Andelen elever som når alla kunskapskraven i alla ämnen stiger för första gången på flera år och andelen elever som når gymnasiebehörighet stiger sakta. Andelen gymnasieelever som avslutar kurs med minst betyget E har ökat jämfört med tidigare år. Järfällabornas nöjdhet med hur kommunen sköter sina olika verksamheter

samt bemötande visar delvis måluppfyllelse. KKiK visar på förbättringsbehov inom flera verksamheter bl.a. inom hemtjänsten och särskilt boende. Sammantaget för alla indikatorer, resultaten från KKiK samt nämndernas effektmål görs bedömningen att målet om Kvalitativ välfärd delvis uppnåtts.

Inriktningsmålet **Miljö och klimat** visar på förbättringar och Järfälla erhöll plats 9 i Miljöaktuellt ranking, 17 placeringar bättre jämfört 2016. Energiförbrukningen inom kommunens verksamhetslokaler har årligen minskat och målet för 2017 är uppnått. Andelen ekologiska livsmedel har ökat och uppgår till 39 % vilket är ett bra resultat i jämförelser med andra kommuner. Övriga indikatorer och mätningar visar på goda eller oförändrade resultat, men ej tillräckligt för att inriktningsmålet ska bedömas uppfyllas.

Indikatorer för inriktningsmålet **Demokrati, öppenhet och trygghet** visar på försämrade värden för trygghet och inflytande. Inom nämnderna finns varierande resultat. Tryggheten på förskolor och grundskolor har generell goda resultat men målet är att de ska förbättras ytterligare. Vuxenutbildningen har också höga resultat medan gymnasieutbildningen behöver arbeta ytterligare med förbättringsåtgärder. Den samlade bedömningen är att inriktningsmålet uppfylls delvis.

Järfälla har som ett av sina **Finansiella mål** att kommunens långsiktiga betalningsförmåga ska vara god. Det innebär att soliditeten ska öka över tid, inklusive hela pensionsskulden. Soliditeten har stärkts under 2017 och förbättrats jämfört med de närmast föregående åren. Förbättringen beror på årets resultat inklusive exploateringsnettot och på att pensionsskulden, upparbetad före 1998, minskar. I kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning från maj 2015 är "utgångspunkten att årets resultat ska vara minst en procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt att sträva mot att resultatet ska överstiga två procent av detsamma." En procent av skattenettot i bokslutet 2017 är 39 mnkr. Årets resultat 2017, exklusive exploateringsnetto och extraordinära kostnader, uppgår till 103,8 mnkr (2,6 %) vilket innebär att målet uppnås. Resultaten för de finansiella målen har uppnåtts.

UPPFÖLJNING AV KOMMUNENS INTERNA KONTROLL

Kommunfullmäktige har 2014 fastställt riktlinjer för intern kontroll där syftet är att säkerställa att kommunstyrelse, nämnder och bolagsstyrelser arbetar systematiskt för att upprätthålla en tillfredsställande intern kontroll. Det är varje nämnd och styrelse som ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig.

Samtliga nämnder och styrelser har internkontrollplaner som följs upp under året. Både ekonomiadministrativa och

verksamhetskontroller har analyserats och åtgärder vidtagits. Årets uppföljning visar att arbetet med intern kontrollplanen fortsatt behöver utvecklas och systematiseras.

Den interna kontrollen är ett verktyg för att säkerställa en god ekonomisk hushållning och att kommunens mål uppnås. Intentionen med en internkontrollplan är att säkerställa att nämnder och styrelser arbetar systematiskt med de frågor som är väsentliga för nämndernas verksamhetsområde, att risker för att fel ska uppstå undviks eller minimeras och att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt. Intern kontroll handlar om att ha ordning på sin verksamhet, vilket innebär att uppfylla mål och uppdrag, följa lagar och regler, bedriva kostnadseffektiv verksamhet samt ha en tillförlitlig finansiell rapportering. Detta ska genomsyra alla kommunens verksamheter.

Nämnderna har följt upp sina internkontrollplaner och återrapporterat resultatet av uppföljningen till kommunstyrelsen i sina verksamhetsberättelser. Kommunstyrelsen ansvarar för att en samlad bedömning av den interna kontrollen i kommunen görs. Kommunstyrelsen ska utifrån nämnders och styrelsers uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar krävs besluta om sådana.

En positiv utveckling är tydlig inom området genom att både planering och uppföljning av internkontroll sker alltmer systematiskt och enhetligt. I återrapporteringen till respektive nämnd ingår en beskrivning av avvikelser samt hur de föranlett justeringar av rutiner och anvisningar. I delårsbokslut per augusti och i årsbokslutet har nämnderna rapporterat till kommunstyrelsen vilka statliga bidrag som ingår i resultatet. För att stödja den systematiska uppföljningen av exploateringsverksamheten har projektredovisningen särskilt beaktats i den nya kodplan som tas i bruk 2018.

Uppföljningsarbetet har stärkts och prognossäkerheten är hög. Mål- och uppdragsuppföljning sker löpande och rapporteras till kommunstyrelsen även vid delårsboksluten. Under året har förberedelser skett inför en ny digitaliserad modul för budget och prognos som kommer att användas under 2018. Årsbudget har införts vilket också innebär att nämnders och styrelsers interna kontrollplaner årligen ska revideras.

Under 2018 kommer en modul i kommunens nya beslutstöd att implementeras för att stödja hantering och uppföljning av den interna kontrollen. Modulen kommer att kunna användas fullt ut inför budgetåret 2019. Målet är att på ett systematiskt och transparent sätt följa upp effekterna och förbättringsmålen av nämndernas arbete med den interna kontrollen.

Visionsbild: Atrium Ljungberg

Framtida tillväxt

Den samlade bedömningen är att inriktningsmålet är uppfyllt. Detta baseras framförallt på att bostadsbyggandet och antalet invånare har ökat jämfört med 2016. Även det faktum att andelen öppet arbetslösa och sökande i program har minskat är positivt. Skattekraftutvecklingen har fortfarande en negativ trend.

Invånarantalet i Järfälla ska öka och kommunen som organisation ska på alla nivåer ha beredskap att möta expansionen. Kommunen ska erbjuda en blandning av boende- och upplåtelseformer, boende som passar för alla livets skeden samt olika behov och livssituationer. Arbetslösheten bland Järfällaborna ska minska. Antalet arbetstillfällen i kommunen ska öka och fler företag ska etablera sig i kommunen. Järfälla ska även attrahera fler besökare och erbjuda olika typer av attraktiva besöksmål.

ANTALET NYA BOSTÄDER HAR ÖKAT

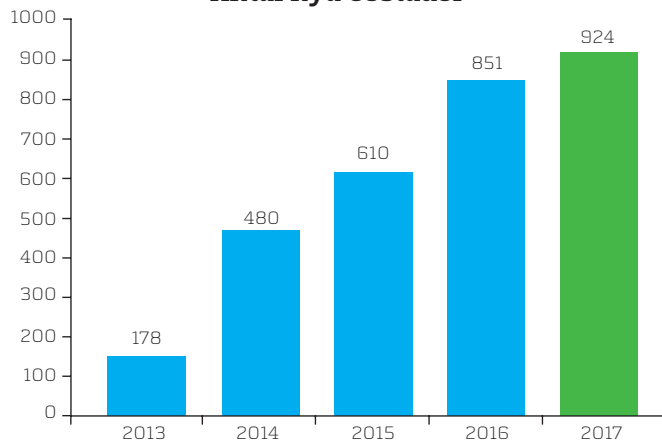
Bostadsbyggandet i Järfälla fortsätter att vara högt med 924 byggda bostäder under 2017 och trenden liknar tidigare års utveckling. Av de 924 bostäder som redovisas i tabellen nedan har 411 byggts inom tunnelbanans influensområde. De nyproducerade bostädernas upplåtelseform är till 74 procent bostadsrätter, 22 procent hyresrätter och 4 procent äganderätter (villor och radhus).

Under året har sex detaljplaner antagits varav fyra av detaljplanerna genererar bostäder vilket skapar förutsättning för ett fortsatt ökat bostadsbyggande under 2018. Barkarbystaden II antogs i december och innefattar 900 bostäder. Tallbohov antogs i juni och genererar 500 bostäder. Övriga detaljplaner som antagits under året är Smedvägens äldreboende med 54 bostäder och Säby med 60 bostäder.

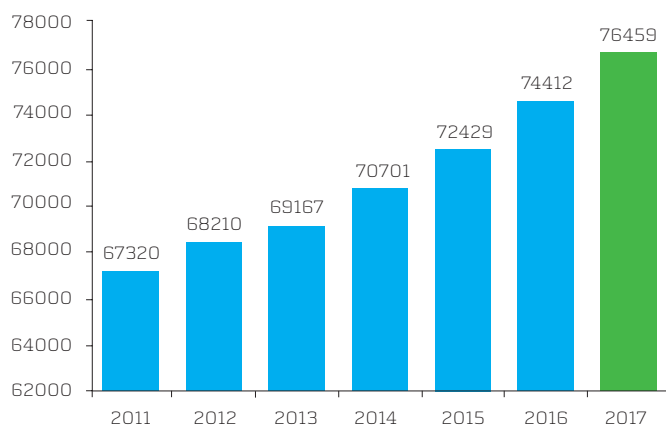
FLER INVÅNARE

Vid årsskiftet 2017 hade Järfälla 76 453 invånare, vilket är en ökning med 1 983 personer (3 procent) jämfört med 2016. I slutet av 2030 beräknas 115 000 personer bo i Järfälla, varav cirka 30 000 i den framväxande Barkarbystaden. Den kraftiga befolkningsutvecklingen i kommunen håller i sig med nästan en fördubblad takt jämfört med befolkningsökningen för några år sedan. Ökningen 2017 består dels av ett födelseöverskott på 349 personer (avser 885 födda och 536 avlidna), dels av ett positivt flyttningsnetto på 1 681 personer (består av 7 287 inflyttade och 5 606 utflyttade personer). Invandringens betydelse för folkökningen är stor med 1 048 personer under 2017 och är på samma nivå som för 2016.

Antal nya bostäder

Antal Invånare mät datum 31/12

ÖKAD BEREDSKAP FÖR ATT MÖTA EXPANSION

Kommunens expansion och kapacitetsplanering för sina verksamheter har varit en stor fråga under 2017. Nya bostadsområden i Jakobsberg, Veddesta och på Barkarbyfältet kräver ständig uppmärksamhet för att tillräcklig kapacitet av kommunal service ska finnas tillgänglig för invånarna i rätt tid och till rimliga kostnader.

Exempel på den ökade beredskapen är att man under 2017 skapat ytterligare möjligheter att följa upp exploateringskostnaderna i den ekonomiska redovisningen. Under 2018 kommer arbetet fortsätta med att stärka kommunens beredskap för expansionen genom ett bättre nyttjande av digitaliseringens möjligheter.

En indikation på vilken beredskap kommunen har för expansionen är att kunna erbjuda plats för barn i förskola vid önskad tidpunkt. Under 2017 har 45 procent av barnen i Järfälla erbjudits plats vid förskola på önskat datum, jämfört med 27 procent 2015.

ARBETSLÖSHETEN HAR MINSKAT

Andelen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd uppgick 2017 till 7,7 procent av arbetskraften 16-64 år. Det var en minskning med 0,8 procentenheter sedan december 2016. Motsvarande tal för Stockholms län var 6,1 procent, en minskning med 0,8 procentenheter

sedan december 2016. För riket som helhet ligger talet på 7,5 procent, en minskning med 0,3 procentenheter sedan december 2016. Arbetslösheten bland män i Järfälla var något lägre (7,7 procent) än bland kvinnor (8,0 procent). För ungdomar i åldern 18-24 år var 7,8 procent arbetslösa jämfört med 6,5 procent i Stockholms län.

Bland utrikesfödda var 15,2 procent arbetslösa och motsvarande tal för Stockholms län var 14,0 procent. Utrikesfödda ungdomar i åldersgruppen 18-24 år var 23,6 procent arbetslösa. Det var en minskning med 2,2 procentenhet sedan december 2016. Motsvarande tal för Stockholms län var 20,2 procent, en minskning med 0,8 procentenheter sedan december 2016.

FLER ARBETSTILLFÄLLEN

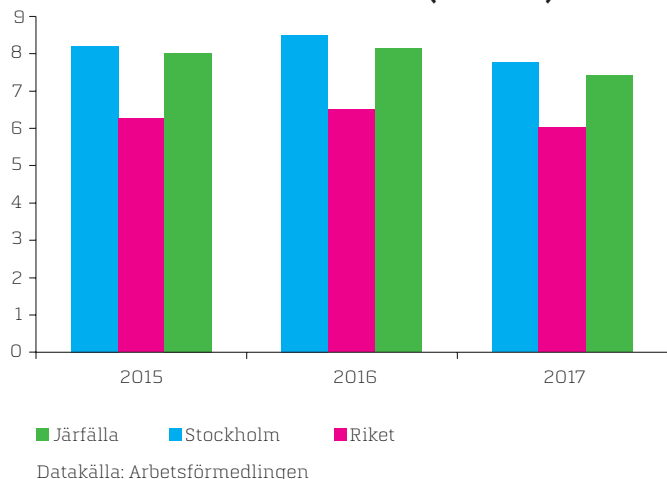
Statistiken över antal arbetstillfällen i Järfälla uppdateras med ett års förskjutning, vilket betyder att nu redovisas 2016 års siffror. Antalet arbetstillfällen har ökat med 767 stycken för 2015 och 294 stycken för 2016. Under 2017 har 290 företag valt att flytta sin verksamhet till Järfälla. Merparten av dessa är småföretag, cirka 10 procent har fler än fyra anställda

Järfälla kommun verkar genom näringslivsbolaget Järfälla Näringsliv AB aktivt för att öka antalet arbetstillfällen i Järfälla långsiktigt. Näringslivsbolaget är kontaktlänken mellan potentiella investerare och kommunen, och är en huvudaktör i etableringsprocessen.

I december 2017 beslutade kommunfullmäktige om att bilda Barkarby Science AB och bolaget kommer under våren 2018 befinna sig i ett uppstartsskede där bolagsbildning pågår. Målet är att samarbetet ska leda till att en mängd innovativa lösningar och nya idéer inom hållbar samhällsbyggnad skapas och realiserar och utvärderas effektivare än tidigare.

Varje år presenterar Svenskt Näringsliv en ranking av det lokala företagsklimatet uppbyggd av resultatet från en företagarenkät och officiell statistik. Syftet är att lyfta fram vilken kommun i Sverige det är bäst att starta och driva företag. Den senaste rankingen bygger på enkätsvar från 31 200 företagare och genomfördes under perioden januari till och med april 2017. Järfälla kommun hamnar på plats 66 för året 2017 vilket är en försämring med 15 platser jämfört med 2016.

Arbetslösa i december (16-64 år)

INDIKATOR		2015	2016	2017	TREND
Skattekraftsutveckling	Järfälla	108	106	104	↘
	Stockholms län	117	117	118	
Järfällabornas syn på kommunen som en plats att bo och leva på	Järfälla	65	63	58	↘
Nettoinflyttning relativt Stockholms län	Järfälla	832	1095	1032	→
Nettoinflyttning till Järfälla jämfört med medianen i Stockholms län	Järfälla	1314	1550	1681	↗
	Median länet	548	824	641	
Antal påbörjade bostäder	Järfälla	938	1211	916	→
Antal färdigställda bostäder	Järfälla	610	851	924	↗
Andel arbetslösa Järfällabor	Järfälla per december månad	8,4 %	8,2 %	7,7 %	↗
Antal arbetstillfällen i Järfälla	Järfälla	25 784	26 078	-	↗
Företagarnas sammanfattande omdöme om kommunens service till företagen.	Järfälla	69	68	72	→
Antal nya företag per 1000 invånare	Järfälla	5,2	6,8	6,0	→
Länsbornas syn på om Järfälla är en attraktiv kommun att besöka	Järfälla	19 %	10 % ¹	11%	→

¹ En översyn av enkäten har gjorts 2016 varvid den tidigare formuleringen "spännande besöksmål" ersattes med "lockande besöksmål". Jämförelser över åren ska därmed göras med försiktighet.

TITEL - KOMMUNENS KVALITET I KORTHET, KKIK	2015	2016	2017
Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel av maxpoäng (%)	-	83	79
Bibliotekets öppethållande utöver 08-17 på vardagar, timmar/vecka	18	18	22
Simhallens öppethållande utöver 08-17 på vardagar, timmar/vecka	26	26	17
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)	27	38	45
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	34	42	34
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)*	78	79	79
Nyregistrerade företag helårsprognos utifrån första halvåret, antal/1000 inv.	5	7	6
Företagsklimat enl. Öppna Jämförelser (Insikt) - Totalt, NKI*	69	68	66

*Statistiken har ett års förskjutning, i kolumn 2016 redovisas statistiken för verksamheten 2015 osv.

- 25 % bästa   KKik redovisar resultat jämfört med andra kommuner. Undersökningen genomförs av Sveriges kommuner och landsting, SKL.
- 50 % mittersta
- 25 % sämsta   Färgsättningen visar om kommunen har bra eller dåliga resultat jämfört med andra. Det ger en signal om Järfälla tillhör de bästa 25 procent (grönt), de mittersta 50 procent (gult) eller de sämsta 25 procent (rött).
- ingen uppgift

Kvalitativ välfärd

Den samlade bedömningen är att inriktningsmålet är delvis uppfyllt. Dock finns det fortsatta utmaningar och ett starkt behov av förbättringsåtgärder i kommunens verksamheter. Bedömningen baseras på att en av två indikatorer kopplat till inriktningsmålet har ökat.

Järfällaborna ska erbjudas bästa möjliga välfärdstjänster för sina skattepengar. Kommunalt finansierade verksamheter ska bedrivas effektivt, med ständigt förbättrade resultat och hög kvalitet avseende såväl verksamhetens innehåll som personalens bemötande. Kvalitet och uppföljning ska vara det styrande för alla kommunalt finansierade tjänster.

Järfällas arbete med kvalitetsfrågor återspeglas bland annat i undersökningen Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK). I undersökningen redovisas resultat inom några viktiga områden som bedömts vara intressanta för invånarna. Undersökningen har som ambition att beskriva kvalitet och effektivitet i jämförelse med andra kommuner. KKiK visar att vi är en medelkommun med avseende på kvalitet och effektivitet i verksamheterna.

Det senaste läsåret har Järfälla sett en positiv resultatutveckling i de nyckeltal som mäter kunskaperna i slutet av grundskolan. Årskurs 9:s meritvärde för samtliga elever stiger och kommunen intar nu plats 48 av 290 kommuner i Sverige. Andelen elever som når alla kunskapskraven i alla ämnen stiger för första gången på flera år och andelen elever som når gymnasiebehörighet stiger sakta.

Skolverkets arbetsverktyg SALSA, som mäter skolors kunskapsresultat utifrån elevsammansättningen, visar på positiva värden för flertalet av Järfällas skolor. Detta betyder i klartext att skolorna presterar högre resultat än vad som är förväntat utifrån det modellberäknade värdet.

Den goda utvecklingen gör även att Järfälla stiger i kommun jämförande rankingar. För fjärde året i rad stiger Järfälla i SKL:s "Öppna Jämförelser", och landar i år på plats 80 av 290. Detta visar på att kommunens ambition att ha ständigt förbättrade resultat har lyckats.

Andelen gymnasieelever som avslutar kurser med minst betyget E (godkänd) har ökat jämfört med tidigare år. Gymnasiet har arbetat för att uppmärksamma och att sätta in åtgärder tidigt, vilket troligen är en orsak till det markant förbättrade resultatet jämfört med föregående år. Exempel på åtgärder är läxhjälp och motiverande samtal med eleverna.

När det gäller mål som gott bemötande och snabb lösning av inkommande kontakter till kommunens servicecenter så är servicegraden på samma nivå som föregående år. Antalet registrerade klagomål som uttrycker missnöje från kommuninvånarna har ökat. I huvudsak avser dessa klagomål utförandet av kommunens verksamhet, brist på eller krånglig information samt tiden för återkoppling från handläggare.

INDIKATORER	2015	2016	2017	TREND
Andel Järfällabor som är nöjda med hur kommunen sköter sina olika verksamheter	63	61	59	➔
Andel Järfällabor som anser att de blir väl bemötta i kontakten med kommunens anställda och medarbetare som är anställda hos externa utförare	85 %	84 %	86 %	➔

Kommunens kvalitet i korthet, KKiK	2015	2016	2017
Kostnad förskola, Tkr/inskrivet barn*1	133	137	140
Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), hemkommun, andel (%)	75,3	76,2	75,4
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesproven (%)	73	72	69
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	87,8	87,6	86,6
Kostnad per betygspoäng i åk. 9 i kommunala skolor, kr/betygspoäng*1	362	367	404
Kostnad gymnasieskola hemkommun, Tkr/elev*1	108	110	113
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	66,7	66,6	67,4
Kvalitetsaspekter särskilt boende äldreomsorg, andel (%) av maxpoäng	81	82	77
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, Tkr/brukare*1	683	727	813
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	80	87	78
Omsorgs- och serviceutbud hemtjänst äldreomsorg, andel (%) av maxpoäng	73	81	61
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, Tkr/brukare*1	163	178	154
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	82	85	85
Kvalitetsaspekter LSS grupp- och serviceboende, andel (%) av maxpoäng	92	91	84
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad utredning eller insats, andel (%)	86	80	78

*1 Statistiken har ett års förskjutning, i kolumn 2016 redovisas statistiken för verksamheten 2015 osv.

- 25 % bästa   KKiK redovisar resultat jämfört med andra kommuner. Undersökningen genomförs av Sveriges kommuner och landsting, SKL.
- 50 % mittersta
- 25 % sämsta   Färgsättningen visar om kommunen har bra eller dåliga resultat jämfört med andra. Det ger en signal om Järfälla tillhör de bästa 25 procent (grönt), de mittersta 50 procent (gult) eller de sämsta 25 procent (rött).
- ingen uppgift

Miljö och klimat

Den samlade bedömningen är att inriktningsmålet är delvis uppfyllt. Den baseras på att de indikatorer som är möjliga att följa upp utvecklats helt eller delvis i rätt riktning, dels på att 12 av de 23 effektmålen med koppling till inriktningsmålet som finns på nämndnivå är helt eller delvis uppfyllda.

Järfälla ska vara en föregångskommun i klimat- och miljöfrågor. Kommunen ska ha effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning. Kommunen ska också verka för att öka medborgarnas miljömedvetenhet.

Kommunens reviderade miljöplan är det övergripande styrdokumentet inom ekologisk hållbarhet och förtydligar sambandet till de sexton nationella och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen. Miljöredovisningen som visar på utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden kan läsas som ett komplement till beskrivningen av inriktningsmålet, se avsnitt Miljöredovisning.

Järfällas breda arbete med miljöfrågor märks i Miljöaktuellt kommunranking där kommunen hamnade på plats 9 av 290 kommuner. Det är en förbättring med 17 placeringar från 2016. Järfälla blev också utsedd till tredje bästa kemikaliekommun.

Fler upplever att de besväras av buller i sin bostad. Andelen har ökat till 38 procent jämfört med 34 procent 2016. Indikatorn mäts i samband med SCB:s medborgarundersökning.

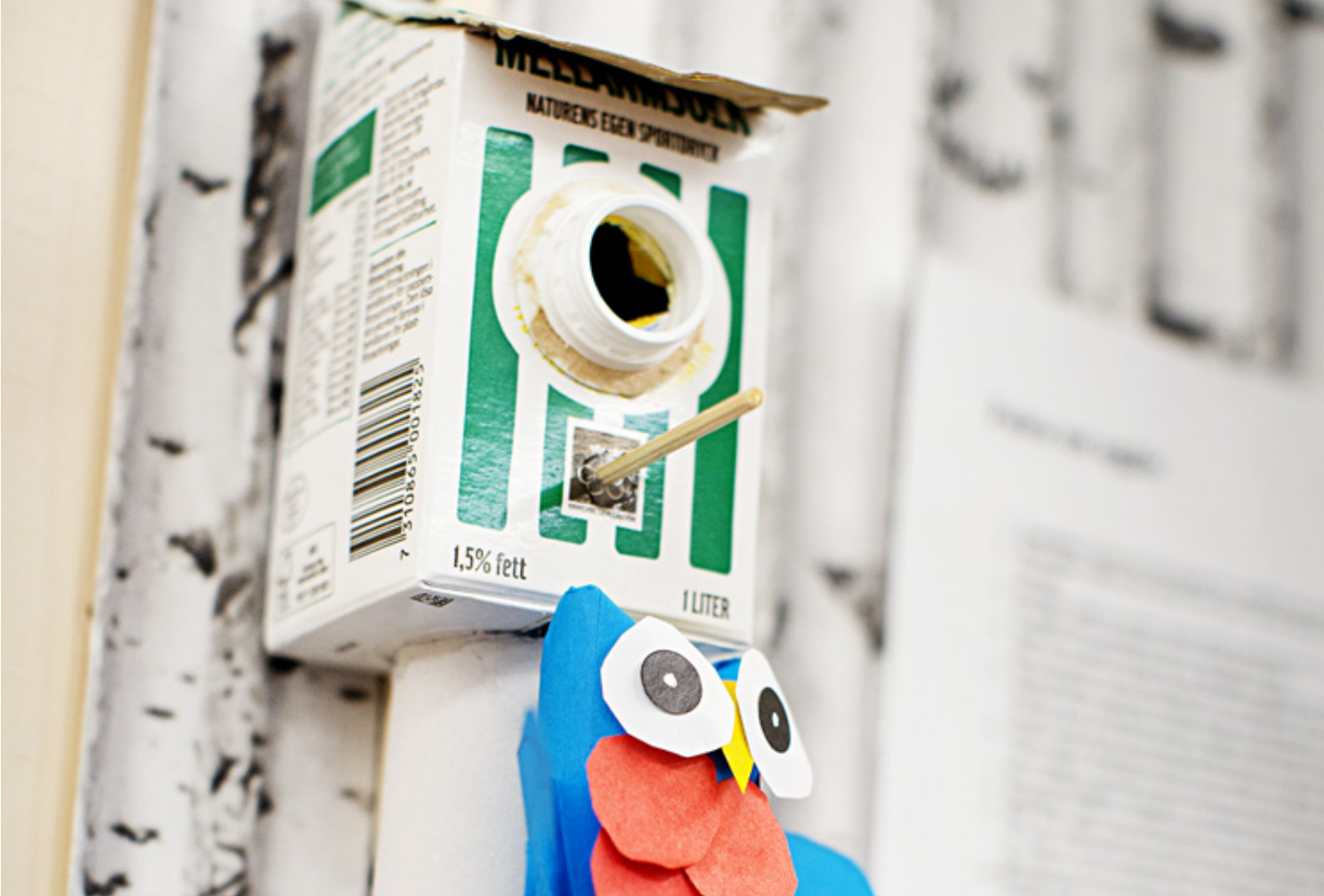
För att långsiktigt klara en hållbar utveckling måste klimatpåverkan generellt minska. Detta görs huvudsakligen genom att minska vår energianvändning och minska användningen av fossila bränslen. Uppgifter om koldioxidutsläppen i kommuner hämtas från nationella emissionsdatabasen, som har en eftersläpning på två år. Målet är att halvera koldioxidutsläppen per invånare jämfört med 1990 års nivå på 1,9 ton. Målet är uppnått med ett koldioxidutsläpp på knappt 1,0 ton per invånare år 2015. Inom tekniska nämnden finns effektmålen att koldioxidutsläppen från kommunens lätta lastbilar och personbilar ska ha ett medelvärde på maximalt 50 gram per fordon samt att

andelen förnyelsebart bränsle förbrukat i kommunens fordon ska vara minst 75 %. 2016 klarade man inte dessa mål men 2017 uppnåddes båda målen.

Leverans av HVO-bränsle, en syntetisk diesel som framställs av växt- och djurfetter, kom igång 2017 vilket bidrar till de goda resultaten. För att sänka mängden förbrukat bränsle behöver fler fordon bytas till eldrivna alternativ. En plan för detta tas fram under början av 2018. Nya gasbilar har införskaffats och fler kommer att levereras under 2018.

Energiförbrukningen inom kommunens verksamhetslokaler har sänkts med 27 % (2009 - 2017). Målet om en minskning med 20 procent fram till 2017 är redan uppnått. Ett nytt övergripande system för att fjärreglera värme, el och ventilation har upphandlats. Satsningarna på fjärreglering och organisatoriska förändringar av fastighetsdriften fortsätter att leverera positiva resultat. I fortsättningen kommer arbetet att fokusera mer på brukarsamverkan och förändring av beteenden. Som första kommun i Sverige har Järfälla genomfört en solenergiupphandling som innebär att tio fastigheter kommer att ha solpaneler och att entreprenören ansvarar för drift av anläggningarna. Totalt kommer under 2018 paneler för 770 kW att installeras och ge fastigheterna lokalproducerad grön el.

I miljöplanen finns målet att andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunala verksamheter ska uppgå till 65 % år 2020. Andelen har ökat och uppgår 2017 till 39 % (2016: 37 %).

INDIKATORER	2015	2016	2017	TREND
Andel Järfällabor som besväras av trafikbuller i sin bostad	36 %	34 %	38 %	→
Koldioxidutsläpp (ton CO ₂ per invånare)	1	-	-	↗
Bedömd vattenstatus i sjöar och vattendrag:				
Igelbäcken	i stort sett god	i stort sett god	i stort sett god	
Mälarens vattenförekomster	delvis inte god	delvis inte god	delvis inte god	→
Bällstaån	inte god	inte god	inte god	
Övriga vatten	saknar aktuell bedömning	undersökning pågår av status	saknar aktuell bedömning	
Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter	24 %	37 %	39 %	↗

Kommunens kvalitet i korthet, KKiK	2015	2016	2017
Andel miljöbilar och lätta lastbilar i organisationen	33,3	31,7	36,1
Ekologiska livsmedel	24	37	39

- 25 % bästa
- 50 % mittersta
- 25 % sämsta
- ingen uppgift

KKiK redovisar resultat jämfört med andra kommuner. Undersökningen genomförs av Sveriges kommuner och landsting, SKL.

Färgsättningen visar om kommunen har bra eller dåliga resultat jämfört med andra. Det ger en signal om Järfälla tillhör de bästa 25 procent (grönt), de mittersta 50 procent (gult) eller de sämsta 25 procent (rött).

Demokrati, öppenhet och trygghet

Den samlade bedömningen är att inriktningsmålet är delvis uppfyllt. Förbättringsområden är att skapa möjligheter för Järfällaborna att få mer inflytande och insyn i verksamheterna samt att fler ska känna sig trygga och säkra i kommunen. I bedömningen har vägt in att 22 av de 37 effektmålen på nämndnivå, med koppling till inriktningsmålet, är helt eller delvis uppfyllda

Alla kommunens verksamheter ska aktivt arbeta för inkludering och motverka alla former av diskriminering och segregation. Järfällaborna ska erbjudas möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande i utvecklingen av det egna närområdet. Arbetet för en tryggare kommun ska prägla all verksamhet i Järfälla, och omfatta såväl förebyggande insatser som aktivt trygghetsskapande åtgärder. Fler mötesplatser och ett rikare kultur- och fritidsutbud ska vara en grundbult i trygghetsarbetet.

Undersökning för att få fram ett delaktighetsindex har inte genomförts 2017. För att öka delaktigheten och inflytandet i samhällsplaneringen genomförs samråd. År 2017 deltog 89 personer vid de fyra tillfällen som anordnades. En markant minskning jämfört med 2016 som beror på att färre planer varit i skedet för samråd under 2017.

Nöjd-inflytande-index ingår också i KKiK och resultaten hämtas från SCB:s medborgarundersökning. Resultatet har försämrats 2017 och sjunkit till 43, vilket kan jämföras med genomsnittet för samtliga deltagande kommuner som hamnade på 40. Resultatet placerar Järfälla bland de kommuner som ligger runt medelvärdet bland deltagande kommuner. Värdena i attitydundersökning i förskolor och grundskolor om barns och elevers delaktighet och inflytande är relativt höga men har sjunkit en del det senaste året. Inom gymnasie- och vuxenutbildningen är resultaten avseende elevers inflytande låga och har sjunkit inom några verksamhetsområden.

Den upplevda tryggheten har minskat. Järfällas trygghetsindex uppgår 2017 till 43, att jämföra med 57 som är genomsnittet för samtliga deltagande kommuner i landet i medborgarundersökningen. Järfälla tillhör de 25 procent med lägst resultat. Den upplevda tryggheten har minskat, mer för män än för kvinnor. Männens betyg för tryggheten har minskat med åtta enheter medan kvinnornas har minskat med 5 enheter. Totalt sett känner kvinnorna fortfarande sig mindre trygga än männen. Jämför man statistik över anmälda våldsbrott mellan närliggande kommuner och stadsdelar i Stockholms kommun är Järfälla mindre drabbat än de flesta, jämfört per 100 000 invånare. Sollentuna är den närliggande kommun som visar på lägre antal våldsbrott än Järfälla medan de övriga, Upplands-Bro, Sundbyberg, Sigtuna, Upplands Väsby, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har fler anmälda våldsbrott per 100 000 invånare.

Tryggheten på förskolor och grundskolor visar även här generellt goda resultat men målet är att det ska förbättras ytterligare. Inom vuxenutbildningen visar enkätundersökningen fortsatt höga resultat medan trygghet inom gymnasieutbildningen ligger lägre och behöver förbättras.

I slutet av augusti antog kommunfullmäktige ett trygghetsskapande program för Järfälla kommun. Programmet anger övergripande inriktning och målgrupper och innehåller därutöver en beskrivning av hur rapporteringen inom området ska ske framöver.

Järfälla kommun arbetar brett med trygghetsskapande åtgärder och strävar efter att öka tryggheten i kommunen. Under 2017 genomfördes ett antal trygghetsskapande aktiviteter under evenemang såsom Barkarby bilträff, Järfällafestivalen och Trygghetsveckan. Samtliga evenemang genomfördes i samverkan med polis, frivilliga organisationer och civilsamhället, främst genom synlighetsinsatser såsom nattvandring men även genom att uppmärksamma och rapportera suspekta situationer.

Därutöver har arbete bedrivits med bland annat Grannstödsbilen som har till syfte att förhindra brott och skapa trygghet i Järfällas bostadsområden, samt trygghetsvårdar som dag- och nattvandrare i kommunen. Trygghetsvårdarna har i uppdrag att synas, vara kontaktskapande och finnas tillgängliga för allmänheten.

Under året har det lagts stor tyngd på att utöka samverkan i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Kommunen har bland annat samordnat utsättningsmöten med koppling till medborgarlöftet, där de olika trygghetsskapande aktörerna samlas och samverkar. Insatsen har växt under året och har nu fler aktörer än någonsin med representanter från kommunens olika förvaltningar, från företagsvärlden, organisationer och civilsamhället.

INDIKATORER	2015	2016	2017	TREND
Skattning av hur väl kommunen möjliggör för Järfällaborna att delta i kommunens utveckling	57 %	52 %	-	➔
Järfällabornas syn på vilken insyn och inflytande de har över kommunens verksamheter	49	45	43	⬇
Järfällabornas upplevelse av trygghet och säkerhet i kommunen.	56	49	43	⬇

Kommunens kvalitet i korthet, KKiK	2015	2016	2017
Delaktighetsindex, % av maxpoäng	57	52	-
Nöjd Inflytande-index	49	45	43
Trygghet, Nöjd Region-index	56	49	43
Hur god är kommunens webbinformation till medborgarna?	88	80	82
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	9	16	13
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal*	5,6	5,4	5,4

* Statistiken har ett års förskjutning, i kolumn 2016 redovisas statistiken för verksamheten 2015 osv.

- 25 % bästa KKiK redovisar resultat jämfört med andra kommuner. Undersökningen genomförs av Sveriges kommuner och landsting, SKL.
- 50 % mittersta Färgsättningen visar om kommunen har bra eller dåliga resultat jämfört med andra. Det ger en signal om Järfälla tillhör de bästa 25 procent (grönt), de mittersta 50 procent (gult) eller de sämsta 25 procent (rött).
- 25 % sämsta
- ingen uppgift

Ekonomiskt resultat

Kommunen redovisar ett starkt resultat för 2017. Verksamhetens resultat uppgår till 103,8 mnkr motsvarande 2,6 % av skatteintäkterna och innebär att god ekonomisk hushållning uppnåtts. Kommunens totala resultat blev 72,2 mnkr inklusive ett positivt exploateringsnetto om 145,4 mnkr som bidragit till finansieringen av fördyring av tunnelbanan och en ny tunnelbaneuppgång, 177 mnkr. Nämnderna har totalt klarat ekonomin, trots ett underskott inom socialnämnden med 19 mnkr.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

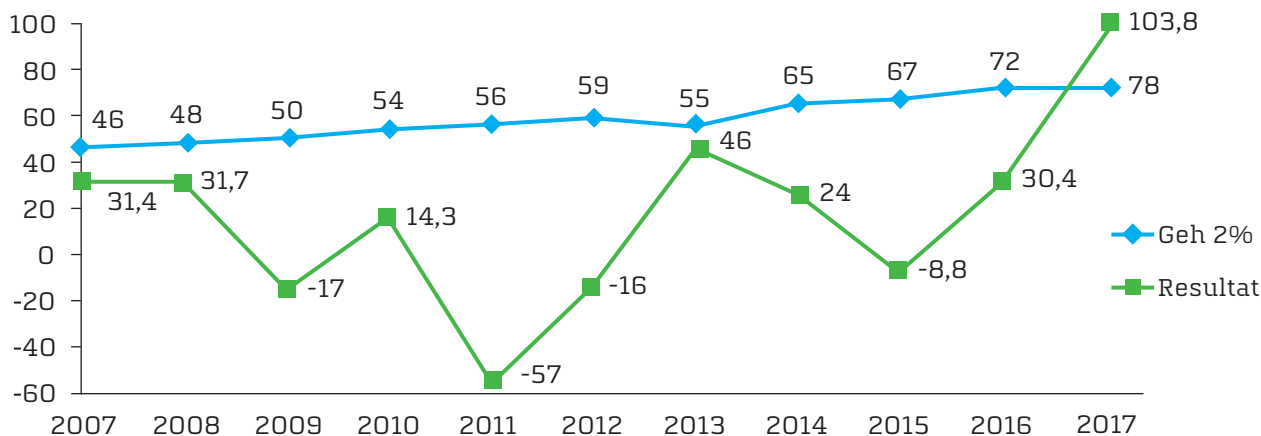
Den kraftiga tillväxten som sker i Järfälla med en satsning på samhällsutvecklingen med bostäder, infrastruktur, investeringar i nya förskolor, skolor och äldreboenden samt service i välfärden, ställer krav på överskott i ekonomin. Årets resultat om 103,8 mnkr (2,6 %), exklusive exploatering och extraordinära kostnader, visar att kommunen för första gången på tio år klarat ett överskott motsvarande 2 % av skatteintäkterna. Det innebär att kommunfullmäktiges mål om överskott om minst 1 % av skatteintäkterna samt sträva mot att resultatet ska överstiga 2 % har uppnåtts.

Resultatmålet ska långsiktigt säkra en god ekonomisk hushållning. Det innebär att överskottet bidrar till egen finansiering av investeringar för att låneskulden och räntekostnaderna inte ska gröpa ur konsumtionsutrymmet för välfärdstjänsterna. Överskott i ekonomin är även viktig för att möta snabba förändringar i konjunkturen. Kommunens resultatutveckling, exklusive exploatering, har över en tioårsperiod (år 2008-2017) i genomsnitt uppgått till 0,5 % av skatteintäkterna och för de senaste fem åren 1,1 %. Underskott har redovisats för åren 2009, 2011, 2012 och 2015. De låga resultaten i kombination med ökade investeringar har medfört att kommunens låneskuld ökat till 2,1 miljarder. Avveckling av kapitalförvaltningen, lägre genomförandegrad av investeringar och högre resultat 2017 har

inneburit att ökningstakten av låneskulden begränsats till 250 mnkr. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet med hög kvalitet. Den skapas genom en kontinuerlig verksamhetsutveckling och att kostnadseffektiviteten ständigt provas. Den goda hushållningen är en förutsättning för att även i framtiden kunna ge alla Järfällabor en god service. Ur ett finansiellt perspektiv innebär god ekonomisk hushållning att det ekonomiska resultatet ska vara positivt och den ekonomiska ställningen ska vara på en nivå som klarar kommande investeringar i tillväxt och kvalitetshöjande åtgärder, återbetala lån och pensionsåtaganden. De finansiella målen behöver utvecklas så att de stödjer kommunens utveckling och tillväxt med sund ekonomi långsiktigt. Diagrammet nedan visar Järfällas resultatutveckling, exklusive exploatering, i jämförelse med god ekonomisk hushållning om 2 % av skatteintäkter och utjämning (mnkr).

SAMHÄLLSEKONOMIN

Konjunkturen i Sverige förstärktes under 2017 och ekonomin kommer sannolikt även 2018 att präglas av högkonjunktur. Inför 2019 förväntas en svagare och mer normal konjunktur och resursutnyttjandet i svensk ekonomi börjar försvagas. Den senaste skatteunderlagsprognosen från SKL i februari 2018, visar en uppbromsning av skatteunderlagets ökningstakt 2019 och 2020 när konjunkturtoppen

passerats 2018. Det reala skatteunderlaget med hänsyn tagen till övrig prisutveckling, försämras markant efter 2018 och uppgår 2019 till en ökning om 0,6 % och 2020 till -0,1 % att jämföra med 2017: 1,5 % (2016: 2,6 %). Det finns en nära koppling till antalet arbetade timmar som inte förväntas öka lika mycket efter 2018 och skatteunderlaget bromsas snabbt upp. Det innebär risk att glapp uppstår mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt växande behoven av välfärd. Statens finanser är fortsatt starka, förklaringen är delvis att BNP ökar och att de migrationsrelaterade utgifterna börjar minska. (Budgetförutsättningarna 2018-2021 enligt SKL, Sveriges Kommuner och Landsting).

KOMMUNERNAS EKONOMI

Kommunernas resultat för 2016 uppgick till 22 miljarder, varav en stor del, 9 miljarder, utgörs av rea- och exploateringsvinster. De senaste åren har kommunerna sammanlagt haft positiva resultat med i genomsnitt 2,9 % av skatter och generella statsbidrag. Kommunerna har med god marginal klarat 2 % som är tumregeln för god ekonomisk hushållning. Kostnaderna för kommunsektorn ökade kraftigt 7,8 % bl.a. för flyktingmottagandet, förskolan, skolan och gymnasie- och vuxenutbildningen (år 2010-2015: snitt 3,9 %). Starkt demografiskt tryck med allt fler yngre och äldre, ökade pensionskostnader och bromsad skatteunderlagsutveckling innebär att det framöver krävs fortsatta effektiviseringar för att klara ekonomin. De demografiska behovsökningarna som består under en överskådlig tid, beräknas mellan 2016-2021 öka med 8 %. Åtgärder krävs både på kostnads- och intäktssidan. Smartare metoder och arbetssätt samt digitalisering av administration och verksamhet är viktiga beståndsdelar för att klara ekonomin och rekryteringen av nya medarbetare.

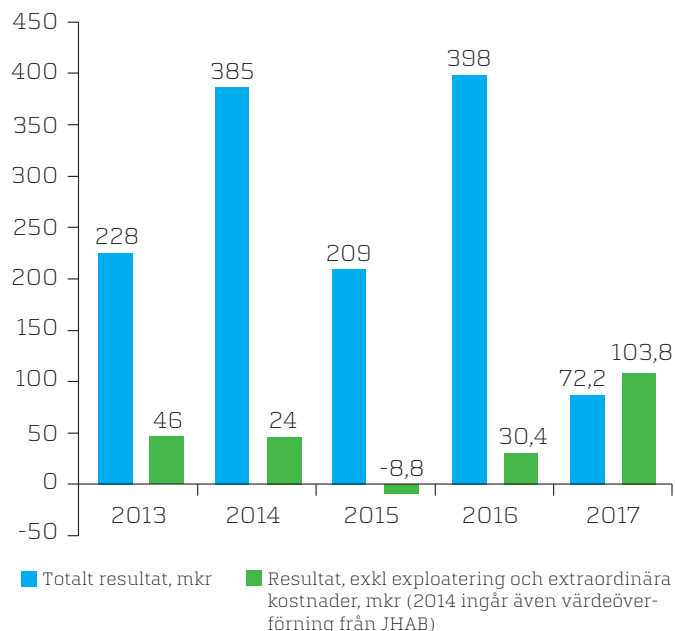
Kommunkoncernernas investeringsvolymerna ökade kraftigt 2016 varav bostadsbolagen står för hälften. Det starka resultatet 2016 bidrog till att ökningen av låneskulden dämpades. Investeringsnivån beräknas fortsätta öka de kommande åren avseende infrastruktur och VA, bostäder, skolor och förskolor. (Ekonomirapporten okt 2017, SKL)

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat är positivt och uppgår till 72,2 mnkr. I resultatet ingår ett positivt exploateringsnetto om 145,4 mnkr samt extraordinära kostnader för fördyring av tunnelbanan och en ny tunnelbaneuppgång, 177 mnkr.

Det verksamhetsrelaterade resultatet, exklusive exploatering och extraordinära kostnader, uppgår till 103,8 mnkr motsvarande 2,6 % av skatteintäkterna. Jämfört med budget om 57 mnkr innebär det en positiv avvikelse om 45,8 mnkr. I resultatet ingår byggbonus om 24 mnkr och nedskrivningar av anläggningstillgångar för tillfälliga paviljonger vid förskolor och skolor om 6,5 mnkr samt 10,2 mnkr för gamla simhallen.

Nämnderna redovisar ett positivt resultat om 10,7 mnkr (+29,6 mnkr 2016). Socialnämnden har ett underskott om 19 mnkr främst beroende på ökade kostnader för personlig assistans LSS. Fler gymnasieelever har bidragit till kompetensnämndens underskott om 4,4 mnkr samtidigt som färre antal förskolebarn och elever i grundskolan bidragit till överskott inom barn- och ungdomsnämnden om 14,1 mnkr. Förskjutningar i tidplaner för nya verksamheter och anläggningar gör att kultur-, demokrati- och fritidsnämnden har ett överskott om 7,7 mnkr. Tekniska nämnden visar ett

överskott för den skattefinansierade verksamheten om 4,8 mnkr och för den affärsmässiga delen visar Avfall ett negativt resultat om 3,2 mnkr. Kommunstyrelsen redovisar ett överskott om 12,5 mnkr vilket främst beror på statsbidrag till extratjänster som finansierat en del av välfärdsjobben. Prognossäkerheten för nämnderna har varit god under 2017.

BALANSKRAVET ENLIGT KOMMUNALLAGEN

Enligt kommunallagen ska intäkterna vara större än kostnaderna, det så kallade balanskravet. Vid avstämning om balanskravet uppnås ska realisationsvinster från försäljningar av anläggningstillgångar inte ingå. Från 2016 följer kommunen RKR:s vägledning "Redovisning av kommunal markexploatering", vilket bland annat innebär att intäkter från markförsäljning inom exploateringsområden inte längre klassificeras som försäljning av anläggningstillgång/reavinst utan ingår bland verksamhetens intäkter. För 2017 har balanskravet uppfyllts.

BALANSKRAVSUTREDNING MNKR

	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Årets resultat enligt resultaträkning	72,2	398,2	209,6
Avgår realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar	-0,7	-5,6	-218,4
Årets balanskravsresultat	71,5	392,6	-8,8

ANALYS AV INTÄKTER OCH KOSTNADER

För att leva upp till god ekonomisk hushållning ska verksamhetens nettokostnader inte öka i snabbare takt än skatteintäkterna. De totala skatteintäkterna inklusive utjämning och generella statsbidrag ökade med 5,8 % (7,2 % 2016) vilket beror på ökat skatteunderlag och ökat bidrag inom utjämningssystemen. Verksamhetens nettokostnad ökade med 6,6 % (5,8 % 2016), vilket är en varningssignal om att det ekonomiska läget för kommunen kan försämrats om trenden fortsätter och åtgärder inte vidtas. Nettokostnaderna utgör 98 % av skatteintäkter och utjämning.

Skatteintäkterna uppgår till 3,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med 147 mnkr (+ 4,8 %). Det högre utfallet för skatteintäkterna jämfört budget (+ 22 mnkr) förklaras främst

av högre slutavräkning för föregående år än budgeterat. Utjämning och bidrag uppgår till 700 mnkr, en ökning med drygt 100 mnkr (22 %). Utfallet i inkomst- och kostnadsutjämning är lägre än budgeterat (-18 mnkr) där den större delen beror på att kostnadsutjämningen är lägre främst för delmodellen äldreomsorg och befolkningsförändringar. Det extra statliga bidraget för bostadsbyggnad (Byggbonus) om 23,8 mnkr gör att statsbidrag och utjämning sammanlagt är 5,8 mnkr högre än budget.

Verksamhetens intäkter har minskat med 0,8 % eller 8 mnkr till 982 mnkr under 2017. De riktade statsbidragen från Skolverket har ökat och bidragen från Migrationsverket minskat.

Verksamhetens kostnader ökade med 153 mnkr (3,4 %), varav lönekostnaderna ökade med 73 mnkr (4,6 %). I ökningen ingår kostnader för löneöversynen med 2,8 % och resten beror på ökade volymer, främst inom äldreomsorg och omsorg för funktionshindrade. Externa kostnader för köp av verksamhet ökade med ca 40 mnkr, 2,9 %, bland annat för högre volymer. I verksamhetens kostnader ingår nedskrivningar av anläggningstillgångar om cirka 17 mnkr avseende paviljonger för förskolor och skolor samt gamla simhallen.

Avskrivningarna uppgår till 201,2 mnkr, vilket är en ökning med 22,4 mnkr (12,5 %) och ett budgetöverskridande med 5,2 mnkr. De senaste fem åren har avskrivningarna ökat med 64 mnkr (46 %) vilket är en konsekvens av investeringar de senaste åren.

Lokalkostnader för verksamheterna har ökat med 36 mnkr (10,5 %) år 2017. Den största anledningen är att nya förskolor och skolor har tagits i bruk under delar av 2016 och 2017. Nya lokaler innebär högre lokalkostnader i snitt jämfört med äldre lokaler p.g.a. bland annat höga avskrivningskostnader vid stora investeringar. Den ökade tillväxten i Järfälla medför behov av ny- och ombyggda verksamhetslokaler och innebär också att lokalkostnaderna kommer att öka mer jämfört med övriga verksamhetskostnader de närmaste åren.

Finansnetto utgörs av skillnaden mellan finansiella kostnader och intäkter. De finansiella intäkterna uppgår till 34,0 mnkr och kostnaderna till 31,1mnkr, dvs ett positivt finansnetto på 2,9 mnkr, att jämföra med budget -21,8 mnkr. Avvikelsen mot budget beror på att kapitalförvaltningen/aktiekurserna utvecklats mer positivt än beräknat och att räntekostnaderna för låneskulden varit fortsatt låga. Under 2018 beräknas finansnettot försämrats väsentligt eftersom intäkterna från kapitalförvaltningen upphör.

De finansiella intäkterna har bestått av kapitalförvaltning

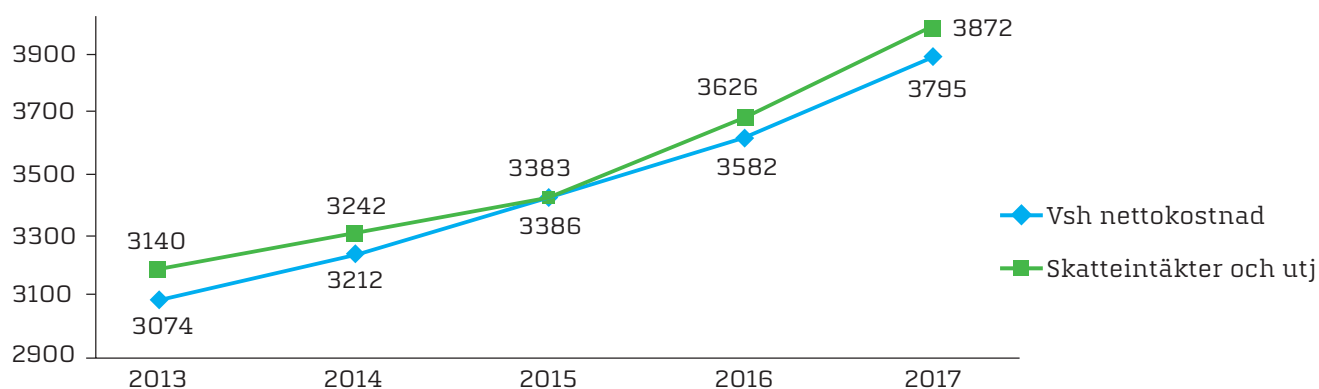
27,8 mnkr, aktieutdelning från Järfällahus AB 3,0 mnkr och intäkter för borgensavgifter på 2,9 mnkr. De finansiella kostnaderna avser främst räntor på lån 13,2 mnkr, kapitalförvaltning 1,3 mnkr, ränta på pensionsavsättning 7,2 mnkr samt KPI-uppräknings om 8,9 mnkr för medfinansieringen av tunnelbanan till Barkarby och för en ny tunnelbaneuppgång i Veddesta.

Den genomsnittliga räntan på kommunens samtliga lån har under året uppgått till 0,67 % (2016: 1,03 %). Den genomsnittliga räntebindningstiden var vid utgången av 2017 1,7 år och den genomsnittliga kapitalbindningen 2,1 år. Kapitalförvaltningen har avvecklats i sin helhet per den 31 december 2017 som en strategi för att minska låneskulden. Marknadsräntorna förväntas stiga från mycket låga till låga nivåer under åren framöver. Effekten av räntehöjningar på kommunens räntekostnader under 2018 blir begränsad. Varje procent i KPI-uppräknings, baserad på avsättningarna för tunnelbanan, belastar kommunens finansnetto med cirka 9 mnkr.

EXPLOATERINGAR

Intäkterna från exploateringsverksamheten uppgick till 165,9 mnkr, vilket är 628,5 mnkr lägre än budget. Avvikelsen beror främst på förändrade tidplaner inom flera projekt, bland annat Barkarbystaden I och II samt Stäkets verksamhetsområde. Av exploateringsintäkterna om 165,9 mnkr härrör 98,2 mnkr från markförsäljning på Barkarbyfältet och 65,9 mnkr från markförsäljning inom övriga kommundelar. Kostnaderna för exploateringsverksamheten uppgick till 20,5 mnkr, vilket är 36,5 mnkr lägre än budget, beroende på senareläggning av kostnaderna när tidsförskjutningar sker av markförsäljning. Inkomster tillhörande exploateringsredovisningen uppgick till 32,5 mnkr och avser främst VA-inkomster. Utgifterna uppgick till 79,9 mnkr vilket är 248,3 mnkr lägre jämfört med budget. De lägre investeringsutgifterna förklaras till stor del av förskjutna tidplaner för Stäkets verksamhetsområde, Veddestabron, Barkarbystaden II och III.

I framtida exploateringsnetto finns stora osäkerheter. Exploateringsverksamheten präglas av en hög takt och de snabba förändringar som pågår inom de olika exploateringsområdena medför att planen löpande måste uppdateras. Risker finns för förseningar i exploateringen och försäljningen av mark samt i nuläget även en dämpad efterfrågan av nyproducerade bostäder i regionen. Redan vid ingången av 2018 prognostiseras intäkterna blir lägre än budgeterat för året. Det blir därför särskilt viktigt att i samband med nya bedömningar över intäkterna över tid även justera prognoserna över när investeringarna i gator mm kommer att ske.

TUNNELBANA TILL BARKARBY

I Stockholmsöverenskommelsen regleras att de berörda parterna gemensamt finansierar utbyggnaden av tunnelbanan och för Järfälla medför det medfinansiering på 800 mnkr. I bokslutet för 2014 redovisades 800 mnkr som en avsättning och som en extraordinär kostnad. I samma bokslut redovisades den mark som kommer att överlätas från staten till Järfälla som en tillgång i balansräkningen och som en extraordinär intäkt uppgående till 800 mnkr. Utöver detta finns i Stockholmsöverenskommelsen ett kostnadstak/ansvar om 15 % för risker och fördyringar som för Järfällas del uppgår till 91 mnkr.

Ett åtgärds- och optimeringsarbete för att enas om en effektiv anläggning inom ramen för Stockholmsöverenskommelsen har resulterat i en ny betalningsplan i 2016 års prisnivå. De ekonomiska konsekvenserna för Järfälla, som är reglerade i ett tilläggsavtal, innebär en fördyring av projektet med 86 mnkr. Dessa ryms inom kostnadstaket på 91 mnkr och innebär att återstående

medel för risker och fördyringar uppgår till 5 mnkr. Fördyringen med 86 mnkr har beslutats i kommunfullmäktige i februari 2017 och belastar kommunens resultat 2017 som en extraordinär kostnad. De första entreprenadupphandlingarna för utbyggd tunnelbana kommer att påbörjas under 2018, vilket kommer att ge en första preliminär bild av hur kostnadsramarna i avtalet om utbyggd tunnelbana håller. I maj 2017 slöts ett avtal mellan Järfälla kommun och Stockholms läns landsting. Avtalet är ett tilläggsavtal till genomförandeavtalet för tunnelbana till Barkarby och gäller finansiering av extra tunnelbaneuppgång och biljetthall vid Barkarby station (Veddesta). Som en konsekvens av tilläggsavtalet, och i enlighet med tidigare redovisningsmässiga hantering av medfinansiering, redovisas en extraordinär kostnad om 91 mnkr 2017.

INVESTERINGAR

Investeringsutgifterna uppgick 2017 till 694 mnkr (2016: 800 mnkr). Jämfört med budget 1 724 mnkr innebär det en genomförandegrad på cirka 40 procent. De största avvikelserna återfinns inom fastigheter, ca 450 mnkr, infrastrukturprojekt, ca 270 mnkr och för infrastrukturprojekt kopplade till exploatering, ca 250 mnkr. Under året har investeringar i infrastruktur genomförts med 181 mnkr (40 % genomförandegrad). Orsaker till detta är tidsförskjutningar, prioritering av exploateringsprojekt och samordning av projekt. För fleråriga investeringsprojekt kan utgifterna variera mellan åren men totalt sett hålla sin budget. De största utgiftsposterna inom infrastruktur är cykelvägar 14,7 mnkr, beläggningsarbeten 14,0 mnkr, vatten och avlopp 29,5 mnkr. Medfinansiering av Rotebroleden har hittills medfört utgifter om 35 mnkr och budget uppgår till 60 mnkr. Växthusvägen öppnades för trafik i april 2017 och beräknas totalt kosta 93,4 mnkr, vilket är i linje med budget. Fastighetsinvesteringar har genomförts med 335 mnkr, och är 43 % av budgeten om 788 mnkr, vilket beror på förseningar. En mindre del av den låga genomförandegraden beror på att fastighetsinvesteringarna blivit billigare än budgeterat. Nedan redovisas några av de större investeringsprojekten.

Genomförande av energieffektiviserande åtgärder, t ex installation av bergvärmepumpar och styrsystem, har genomförts på en rad förskolor och skolor och årets investeringsutgift uppgår till 23,4 mnkr. Totalt prognostiseras 58,2 mnkr för projektet, vilket är 11,8 mnkr över budget. Byte av belysning och elsystem har genomförts i ett antal skolor och investeringen uppgår till 13,6 mnkr. Totalt prognostiseras

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	AVVIKELSE	BUDGET 2018	PLAN 2019	PLAN 2020	PLAN 2021
Drift (omsättnings tillg)							
Intäkter	794,4	165,9	-628,5	813,1	1 549,0	946,5	758,0
Kostnader	-57,0	-20,5	36,5	-183,0	-68,4	-22,0	-19,1
Nettointäkter, drift	737,4	145,4	-592,0	630,1	1 480,6	924,5	739,0
Investeringar (anläggnings tillg)							
Inkomster	26,8	32,5	5,7	56,8	34,6	88,3	49,6
Utgifter	-328,2	-79,9	248,3	-523,8	-498,0	-344,7	-359,4
Nettoutgifter, investering	-301,4	-47,4	254,0	-467,0	-463,4	-256,5	-309,9
Summa exploaterings netto	436,0	98,0	-338,0	163,1	1 017,2	668,1	429,1

32,8 mnkr för projektet, vilket överstiger budget med 1,2 mnkr. Storköksrenoveringar innebär investeringsutgifter på 21,0 mnkr och totalt prognostiseras 98,2 mnkr. Kopparvägens förskola ska byggas upp efter en brand och under byggtiden ska tillfälliga paviljonger uppföras. Årets investeringsutgift uppgår till 32,0 mnkr och totalt prognostiseras 69,3 mnkr vilket understiger budget med 5,6 mnkr. Olovslundsskolan genomgår en omfattande renovering och med en ny byggnad med plats för 150 nya elever. Under året uppgår investeringsutgifterna till 57,4 mnkr och totalt prognostiseras 182,8 mnkr, vilket understiger budget med 14,8 mnkr. På Fyrspannsvägen byggs en helt ny förskola för 90 barn och under året redovisas investeringsutgifter på 23,2 mnkr. Totalt prognostiseras 55,0 mnkr, vilket är i linje med budget.

På Säby ridanläggning investerar kommunen i en ny stallbyggnad och en renovering av befintlig stallbyggnad. Årets investeringsutgifter uppgår till 20,2 mnkr och totalt prognostiseras 93,2 mnkr, vilket överstiger budget med 12,2 mnkr. På Bolindervallen investerar kommunen i en ny omklädningsbyggnad efter en brand. Årets investering uppgår till 10,3 mnkr och totalt prognostiseras 33,0 mnkr, vilket överstiger budget med 8,0 mnkr. Byggnaden är utsatt för hårt slitage så inriktningen har varit att bygga en robust byggnad med litet underhålls- och reparationsbehov.

LÅNESKULD

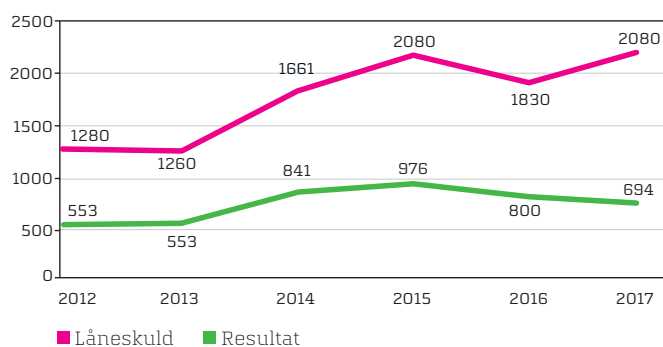
Låneskulden har under året ökat med 250 mnkr till 2 080 mnkr. Den kortfristiga delen av låneskulden uppgår till 200 mnkr. Under året har, jämfört med tidigare år, en större andel av den totala låneskulden fått en längre kapitalbindningstid. Lånen har tagits upp hos Kommuninvest (1 910 mnkr) och Handelsbanken (170 mnkr). Enligt kommunens finanspolicy ska det finnas en bra fördelning mellan olika kreditinstitut. Kommuninvest har dock regelmässigt bäst räntevillkor, vilket påverkar möjligheterna till en jämnare fördelning mellan långgivarna. Kommuninvest har en stor spridning i sin upplåning vilket begränsar refinansieringsrisken. Omfattningen på lånen och nivån på räntekostnaderna för dessa är en av de viktigaste faktorerna för finansnettot.

Kommunfullmäktige beslutade 2015 att avveckla kommunens kapitalförvaltning. Tillgångarna i kapitalförvaltningen, ca 500 mnkr, har sålts under 2015-2017 vilket har hållit ner ökningen av låneskulden. Investeringarna har likviditetsmässigt finansierats genom årets resultat inklusive exploateringsnetto, avskrivningar och ökad upplåning. Låneskuldens utveckling under de närmaste åren beror till stor del på investeringsvolymen och på hur stor del av denna som egenfinansieras med hjälp av årets verksamhetsresultat, avskrivningar och exploateringsnetto.

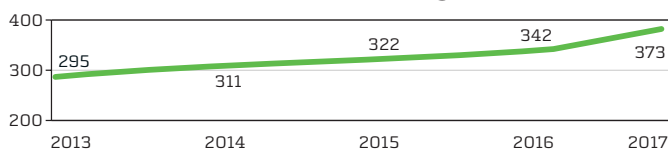
PENSIONER

Kommunens kostnader för pensioner uppgick 2017 till 197,6 mnkr, en ökning med 19,2 mnkr (11 %) jämfört med 2016. I detta ingår pensionsutbetalningar, löneskatt, finansiella kostnader samt förändring av pensionsavsättning. Den totala pensionskostnaden motsvarar 6,1 % av skatteintäkterna (5,8 % 2016). De totala pensionsförpliktelserna för kommunens anställda uppgick till 1 876,4 mnkr vid

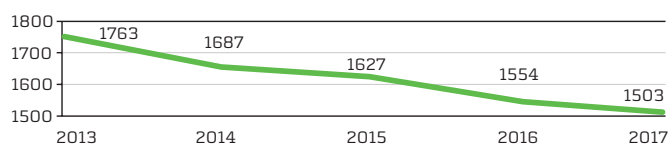
Investeringar och låneskuld 2012-2017, mnkr

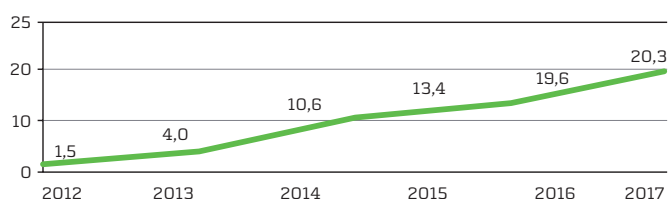
Pensionsavsättning, mnkr

Ansvarsförbindelse, mnkr

Soliditet inkl pensionseskuld, %

årets slut och är en minskning med 19,7 mnkr. Åtagandet redovisas dels som avsättning i balansräkningen, och dels som ansvarsförbindelse. Avsättningen för pensioner i balansräkningen uppgår vid utgången av 2017 till 373,0 mnkr (inklusive löneskatt), vilket är en ökning med 31,4 mnkr. Den gamla pensionseskulden som intjänats före 1998 redovisas enligt den kommunala redovisningslagen som ansvarsförbindelse och uppgår till 1 503,4 mnkr (inklusive löneskatt) vid utgången av 2017, vilket är en minskning med 51,1 mnkr.

SOLIDITET

Soliditeten mäter hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital och är det enskilt viktigaste måttet på den ekonomiska styrkan, betalningsförmågan, på lång sikt. Soliditeten minskar från 41,7 procent 2016 till 40,4 procent 2017. Ökade avsättningar och skulder har medfört en ökad

balansomslutning, vilket reducerar soliditeten. Soliditeten med hela pensionsskulden inräknad ökar från 19,6 procent 2016 till 20,3 procent 2017. Kommunen har som ett av sina finansiella mål att soliditeten ska öka över tid, inklusive hela pensionsskulden. Förbättringen beror på årets resultat inklusive exploateringsnettot och på att pensionsskulden, upparbetad före 1998, minskar. Som en jämförelse uppgick den genomsnittliga soliditeten i Stockholms län (2016) till 24 procent inklusive pensionsåtaganden.

Andra avsättningar i balansräkningen uppgår till 894,7 mnkr, varav 784,3 mnkr avser medfinansieringen av tunnelbaneprojektet i Barkarby och 94,2 mnkr avser en ny tunnelbaneuppgång i Veddesta. Avsättningarna uppräknas med konsumentprisindex från 2016. På tillgångssidan i balansräkningen återfinns mark, värderad till 800 mnkr. Marken är en del av "Stockholmsöverenskommelsen", där staten överläter mark till kommunen. I kortfristiga skulder ingår, utöver den kortfristiga delen av låneskulden, bland annat leverantörsskulder (282,1 mnkr), skatt och sociala avgifter (83,0 mnkr) och semester- och övertidsskuld inklusive personalomkostnadspålägg (122,3 mnkr).

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV (RUR)

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2015 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt om hantering av resultatutjämningsreserv (RUR). Om årets resultat relativt balanskravet, justerat för resultatstörande poster, överstiger en procent av summan av skatteintäkter, statsbidrag och utjämnning får avsättning göras till en resultatutjämningsreserv (RUR). I bokslutet 2014 gjordes en avsättning till RUR på 165 mnkr. Medel ur RUR får användas de år prognosen för skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren i riket för att täcka ett negativt balanskravsresultat. Denna specificeras som en särskild post i det egna kapitalet.

Hit gick skattepengarna

Så här användes 100 kronor i skatt

2017

Grundskola	23,50 kr
Barnomsorg	17,20 kr
Äldreomsorg	13,90 kr
Funktionshinder	13,10 kr
Gymnasieskola	8,00 kr
Individ- och familjeomsorg	7,00 kr
Kommungemensam verksamhet	5,40 kr
Teknik och miljö	4,30 kr
Fritid	2,40 kr
Vuxenutbildning	1,60 kr
Kultur	1,50 kr
Räddningstjänst	1,10 kr
Arbetsmarknadsåtgärder	1,00 kr
	100,00 KR

KOMMUNKONCERNENS EKONOMI

KOMMUNKONCERNEN

Kommunens koncernföretag omfattar de större företag och kommunalförbund där kommunen har ett betydande inflytande. Dessa är Järfällahus AB, Järfälla Näringsliv AB och Kommunalförbundet Brandkåren Attunda. Kommunen äger 100 procent av aktierna i Järfällahus AB och Järfälla Näringsliv AB. Järfällas ägarandel i Kommunalförbundet Brandkåren Attunda uppgår till 22,5 procent.

Utöver dessa aktieinnehav äger kommunen 100 procent av aktierna i Phalaenopsis AB och 100 procent av de sex nybildade bolagen Veddesta kv1 AB till och med Veddesta kv6 AB. De sex bolagen har införskaffats för en kommande omstrukturering och externförsäljning av fastighetsinnehavet inom Veddesta 2:2 och Veddesta 2:27. Avsikten är att avyttra de nybildade bolagen till externa exploatörer, vilka i sin tur kommer att åläggas att genomföra exploatering inom respektive fastighet.

Kommunens samägda företag utan betydande inflytande omfattar de företag där kommunens ägarandel varierar mellan 0,1 och 15 procent. Dessa är Söderhalls Renhållnings AB (SÖRAB), AB Vårlyjus (HVB-hem), Stockholmsregionens Försäkring AB, Kommentus AB och Kommunalförbundet Norrvatten.

RESULTAT OCH KOSTNADSUTVECKLING

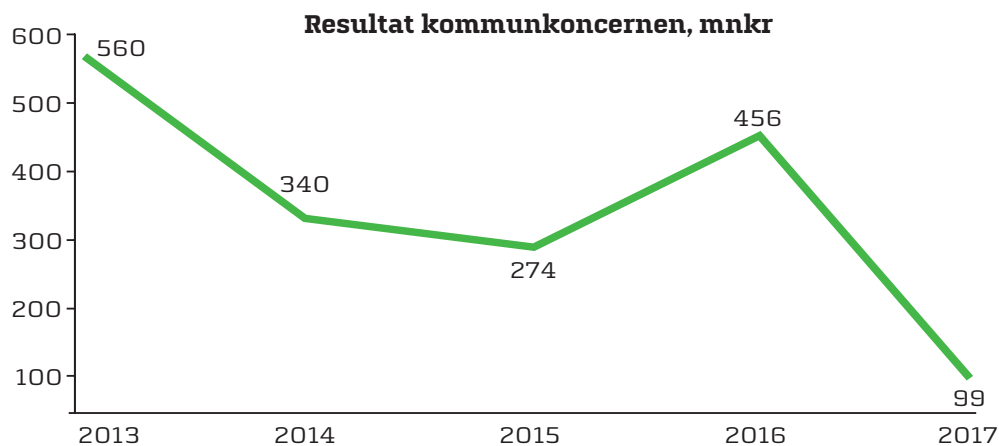
Årets resultat för koncernen uppgår till 99,1 mnkr (2016: 456,1 mnkr). Resultatet är således lägre än föregående år. En delförklaring är att kommunens exploateringsnetto uppgick till 145,4 mnkr under 2017, att jämföra med exploateringsnettot under 2016, som uppgick till 367,8 mnkr. Kommunens resultat exklusive exploateringsnetto och extraordinära poster uppgick till 103,8 mnkr under 2017, vilket är en förbättring jämfört med motsvarande resultat 2016 som uppgick till 30,4 mnkr.

Järfällahus AB-koncernens resultat före bokslutdispositioner uppgick till 37,2 mnkr under 2017. Motsvarande resultat under 2016 var 79,9 mnkr. Se vidare under rubriken Järfällahus AB. Kommunens andel av Kommunalförbundet Brandkåren Attundas resultat uppgick till 0,5 mnkr under 2017, vilket är i linje med föregående år då resultatandelen uppgick till 0,6 mnkr. Resultatet före skatt i Järfälla Näringsliv AB uppgår till 1,2 mnkr, vilket är en förbättring jämfört med föregående år då resultatet uppgick till 0,1 mnkr. Verksamhetens intäkter uppgår till 1 640,0 mnkr under 2017, vilket är en minskning jämfört med föregående år, då intäkterna uppgick till 1 894,7 mnkr. Verksamhetens kostnader uppgår till 4 939,6 mnkr under 2017, att jämföra med 4 766,3 mnkr under 2016

SOLIDITET

Soliditeten mäter hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital och är det enskilt viktigaste måttet på den ekonomiska styrkan, betalningsförmågan, på lång sikt.

Per den 31 december 2017 uppgår koncernens synliga soliditet till 39,8 procent, en minskning från 2016 då soliditeten uppgick till 43,7 procent. Inklusive pensionsförpliktelser (intjänade till och med 1997) uppgår soliditeten per 31 december 2017 till 26,5 procent, att jämföra med 26,1 procent 2016.

BORGENSÅTAGANDEN

Kommunens samlade borgensåtaganden uppgick vid utgången av 2017 till 928,3 mnkr, vilket är en ökning med 26,4 mnkr jämfört med föregående år.

Av totalbeloppet avser 708 mnkr borgen för JHAB, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Bolagets totala låneskuld är i sin helhet upplånad med kommunal borgen. Det bokförda värdet på Järfällahus byggnader och mark uppgår till 1 884 mnkr. Enligt bolagets årsredovisning uppgår marknadsvärdet till 6 080 mnkr inom ett intervall av 5 600–6 200 mnkr, vilket innebär att det finns en god täckning för kommunens borgensåtaganden.

Borgensåtagandet gällande Järfälla Nya Badanläggning avser en låneram på 215 mnkr. Av denna hade vid årets utgång 206,4 mnkr utnyttjats.

Åtaganden gällande föreningslivet uppgår till 13,7 mnkr, vilket är en minskning med 0,9 mnkr jämfört med föregående år. Säkerhetsöverlåtelse eller företagshypotek tillämpas.

JÄRFÄLLAHUS-KONCERNEN

Bolaget (inklusive dotterbolaget Fastigheten Ålstavägen 18 AB) redovisar ett ekonomiskt resultat efter skatt på 28,4 mnkr (2016: 60,8 mnkr). Resultat före bokslutsdispositioner uppgick till 37,2 mnkr (2016: 79,9 mnkr). Kostnaderna för underhåll har stigit från 64,8 mnkr 2016 till 81,2 mnkr 2017, på grund av eftersläpning av underhåll som skulle utförts under 2016. Under 2017 har en nedskrivning av övervärde på byggnad och mark belastat resultatet med 27,1 mnkr.

Nedskrivningen avser Fastigheten Ålstavägen 18 AB. Låneskulden uppgår till 708 mnkr, och är oförändrad jämfört med föregående år. Enligt ägardirektiven ska Järfällahus AB (JHAB) redovisa en direktavkastning på 1,9 procent under 2017. Med årets resultat uppgår denna till 2,6 procent. JHAB:s aktieutdelning till kommunen uppgick till 3,0 mnkr 2017, att jämföra med 3,6 mnkr under 2016. Årets investeringar i materiella och immateriella tillgångar uppgår till 135,7 mnkr (2016: 84,2 mnkr). Soliditeten uppgår till 55,5 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2016. Koncernens resultat- och balansräkningar med sammanfattning av 2017 redovisas i ett särskilt avsnitt i årsredovisningen.

JÄRFÄLLA NÄRINGSLIV AB

Järfälla Näringsliv AB ombildades från Bolinders Drabantstad AB 2016. Bolaget är ett av Järfälla kommun helägt bolag med uppdraget att bedriva kommunens näringslivsarbete. Resultatet före skatt 2017 uppgår till 1,2 mnkr (2016: 0,1 mnkr).

KOMMUNALFÖRBUNDET BRANDKÅREN ATTUNDA

Brandkåren Attunda redovisar ett resultat på 2,3 mnkr 2017 (2016: 2,5 mnkr). Balanskravet har uppnåtts för 2017. Investeringarna uppgick till 8,3 mnkr (2016: 18,9 mnkr). Soliditeten uppgår till 15,1 procent (2016: 14,7 procent). Järfälla kommuns ägarandel på 22,5 procent innebar en kostnad för kommunen på 41,0 mnkr 2017 (2016: 40,4 mnkr).

FEM ÅR I SAMMANDRAG

	2017	2016	2015	2014	2013
Folkmängd	76 453	74 412	72 429	70 701	69 167
Kommunalskatt per hundra kronor	19,15	19,15	18,98	18,98	18,98
Antal färdigställda bostäder	924	851	610	314	178
Årets resultat, mnkr	72,2	398,2	209,6	385,2	228,2
exkl exploatering och reavinster	103,8	30,4	-8,8	24,5	46,3
Verksamhetens bruttokostnader, mnkr	4 799	4 624	4 206	3 963	3 839
Investeringar, mnkr (brutto)	694	800	976	841	553
Självfinansieringsgrad,%	42	84	50	80	100
Soliditet inklusive totala pensionsåtagandet, %	20,3	19,6	13,4	10,6	4,4
Antal årsarbetare	4 031	3 966	3 901	3 816	3 825
Låneskuld	2 080	1 830	2 080	1 661	1 260

Uppdrag från kommunfullmäktige

Nedan redovisas status i de uppdrag nämnder och styrelser fått från kommunfullmäktige i samband med beslut om Mål och budget 2016-2017. I vissa fall är kommentarerna förkortade, mer information finns i nämndens verksamhetsberättelse.

UPPDRAG TILL ALLA NÄMNDER

Uppdrag:	Kommentar:	Status:
Genomföra barnkonsekvensanalyser i ärenden	Nämnder och styrelser arbetar med barnkonsekvensanalyser i beredningen av beslutsärenden. På flera håll pågår arbete med att vidareutveckla och anpassa arbetssättet utifrån den egna nämndens ansvarsområde.	PÅGÅR
Anlita välfärdsjobbare och feriepraktikanter	Välfärdsjobbare och feriepraktikanter har anlitats inom nämnderna. Totalt 1 441 ungdomar tackade ja till feriejobben 2017 vilket är 73 % av ungdomarna som anmält intresse till feriepraktik.	KLART

KOMMUNSTYRELSEN

Uppdrag:	Kommentar:	Status:
Leda och samordna kommunens barnkonventionsarbete	En handlingsplan för arbetet med att stärka barnens rättigheter tas fram. Under hösten förbereddes en barnhearing som genomfördes i början av december. Ansvar för området är från och med 2018 överflyttat till Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden.	KLART
Samordning av välfärdsjobbare	Välfärdsjobb är en arbetsmarknadsinsats som syftar till att öka möjligheten för fler Järfällabor att komma ut i arbete. Sedan april 2015 erbjuder kompetensförvaltningen tillsammans med socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen en tidsbestämd anställning för personer som varit arbetslösa i minst ett år (6 månader för den som är under 25 år), uppbär eller riskerar att uppbära försörjningsstöd och förväntas klara av ett reguljärt arbete. Kommunstyrelseförvaltningen samordnar arbetet.	PÅGÅR
Detaljplanera Stäketfläcken, Uddnäs och området vid Brovaktarstugan	Kommunstyrelsen beslutade 2017-01-30 att ge planutskottet i uppdrag att upprätta förslag till detaljplan för rekreationsytor, småbåtshamn och viss bebyggelse inom ett översiktligt angivet planområde kring Stäketfläcken. Planutskottet fick även i uppdrag att upprätta förslag till detaljplan för bostäder utmed Gyllenstiernas väg. Ett projektdirektiv samt projektplan med bemanning är framtagen och handläggning påbörjad.	PÅGÅR
Reviderad upphandlingsstrategi	Strategi är framtagen och antogs av kommunfullmäktige den 18 dec 2017.	KLART
Arbete för minskad sjukfrånvaro i kommunen	Målet är att den totala sjukfrånvaron ska understiga 5 %. 2017 är kommunens sjukfrånvaro 5,97 % vilket är en minskning från 2016 och 2015. (6,23% respektive 6,33 %). Samtliga nämnder arbetar med denna fråga.	PÅGÅR
Uppföljning och utvärdering av integrationsfrågor i kommunens förvaltningar	Kommunstyrelseförvaltningen tillsammans med kompetensförvaltningen följer upp och utvärderar samtliga förvaltningars arbete med integrationsfrågor. Uppdraget är återrapporterat till kommunstyrelsen.	KLART
Anpassning av miljöplanen	Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda konsekvenserna av att anpassa miljöplanen efter miljömålen i det så kallade Parisavtalet och efter miljömålsberedningens höjda krav. Återrapporteringen är klar och antogs av kommunfullmäktige 2017-09-18.	KLART

Uppdrag:	Kommentar:	Status:
Utreda förutsättningarna för en kommunkoncern	Med anledning av den tillväxt och expansion som sker i Järfälla ska förutsättningarna för en kommunkoncern utredas. Frågan har beretts under hösten och rapport är i det närmaste klar för fortsatt hantering.	KLART
Medarbetarenkät	Under 2017 har aktiviteter genomförts utifrån resultatet och angivna förbättringsområden 2016: Ledarskap och styrning samt effektivitet där syftet att få till tydligare kommunikation mellan chef och medarbetare gällande bland annat arbetet och uppföljningen av förvaltningens mål samt kompetensutveckling. Aktiviteter som hör till detta är: ledarutvecklingsprogram och utbildning i konflikthantering Arbetsituation och arbetsrelaterad utmattning där syftet är att medarbetaren ska uppleva arbetsglädje och må bättre. Aktiviteter som hör till detta är: må-bättre året med bland annat utbildning av hälsoinspiratörer och olika hälsofrämjande aktiviteter. Hösten 2017 genomfördes medarbetarundersökningen på nytt, med hög svarsfrekvens och med förbättringar inom alla nyckelområden. Arbetsmiljöplanen för 2017 års resultat ska vara klar januari 2018.	KLART
Effektiv verksamhet med god kvalitet	Samtliga nämnder och styrelser har i uppdrag att säkerställa en effektiv verksamhet med god kvalitet i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning. Redovisning av detta kommer att ske i nämndernas verksamhetsberättelser. Genom det påbörjade införandet av ett digitalt beslutsstöd kommer effektiviseringsarbetet och genomförande av uppdragen att underlättas. Samtliga enheter inom kommunstyrelseförvaltningen ser över sina processer i syfte att öka effektiviteten.	PÅGÅR
Kommunal lantmäterimyndighet	Utredning genomförd om förutsättningarna för inrättande av en kommunal lantmäterimyndighet som utveckling av kommunens kart- och GIS-verksamhet. Kommunfullmäktige fattade 2017-09-18 beslut om att kommunen ska ansöka om att få inrätta en kommunal lantmäterimyndighet. Kommunstyrelsen fick i uppdrag att lämna in en ansökan till Regeringen. Ansökan skickades in 2017-10-20.	KLART
Ta fram ett programförslag för idrottsområdet vid Mjölnavägen i Jakobsberg	Ett visionsprogram togs upp för beslut i KS den 4 december. Ärendet återremitterades för remisshantering inom kommunen och beräknas tas upp för beslut under 2018.	KLART

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Ta fram förslag till minskad administrativ rapportering mellan enheter och förvaltning för beslut i nämnden.	Uppdraget är kopplat till barn- och ungdomsnämndens personalförsörjningsplan. Ärendet följdes upp vid barn- och ungdomsnämndens sammanträde i december 2017.	KLART
Säkerställa en effektiv verksamhet med god kvalitet i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.	Ett ständigt effektiviseringsarbete pågår. Arbetet handlar bland annat om att förbättra förvaltningens processer och att utveckla användningen av IT-stöd.	KLART
Inom ram för den förstärkta barn- och elevpengen finansiera 846 tkr för att, utöver ordinarie lönerevision, höja lönerna för skolledarna inom de kommunala enheterna	Genomfört i ordinarie löneöversyn för 2017. Fördelning innebar ett påslag på 2 088 kronor förutom ordinarie löneökning.	KLART
Se över förutsättningarna för samt ekonomiska konsekvenser av att föra över "golvet" för den socioekonomiska ersättningen till grundpengen för förskoleklass och grundskola.	Uppdraget rapporterades till barn- och ungdomsnämnden i april 2017.	KLART
Rapportera till nämnden i februari 2016 vilka grupper som särskilt prioriteras för höjda lärarlöner.	Rapporterat till nämnden vid februarisammanträdet.	KLART

KOMPETENSNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Välfärdsjobb	Uppdraget pågår och följs upp kontinuerligt. Under 2017 utvecklas välfärdsjobben genom utbildningsinsatser i samarbete med vuxenutbildningen. Tillgängligheten av subventionerade anställningar inom ramen för extra-tjänster innebär att fler välfärdsjobb kommer att kunna finansieras, och att de i större mån än tidigare öppnas upp för nyanlända. Kompetensnämnden följde upp välfärdsjobben med en fördjupad rapport i september 2017	PÅGÅR
Feriepraktik	Feriepraktiksgarantin har under sommaren 2017 genomförts för tredje året. Årets omgång har inneburit en ny organisation för samordningen.	PÅGÅR

KULTUR-, DEMOKRATI- OCH FRITIDSNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
I samråd med näringsliv och fastighetsägare, årligen genomföra konstnedsdag i centrala Jakobsberg.	Invigningen av verket Pian av konstnär Johanna Karlsson ägde rum i början av oktober.	KLART
Tekniska nämnden ges i uppdrag att, i samråd med kultur-, demokrati- och fritidsnämnden, identifiera en lämplig plats för ny fotbollshall. Byggnationen ska påbörjas senast år 2017.	Fotbollshallen är framflyttad i investeringsplanen till år 2021 utifrån dialog med fotbollsföreningar.	PÅGÅR
Inrätta en mobil fritidsverksamhet.	I april anställdes två medarbetare för uppstart av verksamheten. En av medarbetarna avslutade sin anställning under sommaren. Rekrytering har gjorts och en ny medarbetare börjar den 8 januari 2018. En kartläggning har gjorts under hösten och nätverk finns. Ny lägesrapport ges till nämnden februari 2018.	KLART
Utreda investeringsbehov 11-mannaplan Barkarby.	Utredningen är klar. En kostnads kalkyl är framtagen. Investeringsäskandet kommer att uppgå till ca 15-20 mnkr.	KLART

SOCIALNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Säkerställa en effektiv verksamhet med god kvalitet i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.	Verksamheten gör systematiskt enligt interkontrollplanen riskanalyser, egenkontroller och utredning av klagomål, synpunkter och rapporter som ligger till grund för analys och ständig förbättring av processer och rutiner där god kvalitet i insatserna för socialtjänstens målgrupper, trygghet och säkerhet är bärande priciper.	PÅGÅR

FAMILJERÄTTSNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Säkerställa en effektiv verksamhet med god kvalitet i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.	Verksamheten gör systematiskt enligt interkontrollplanen riskanalyser, egenkontroller och utredning av klagomål, synpunkter och rapporter som ligger till grund för analys och ständig förbättring av processer och rutiner där god kvalitet i insatserna för socialtjänstens målgrupper, trygghet och säkerhet är bärande principer.	PÅGÅR

TEKNISKA NÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Ta fram en gång- och cykelplan där "Handlingsplan för cykeltrafik" implementeras	Bedömningen gjordes att enskilda planer bör tas fram för gång- respektive cykeltrafikanter. Förslag till cykelplan och gångplan har antagits i tekniska nämnden december 2017. Planerna förväntas antas i kommunfullmäktige under 2018.	KLART

Aktualisera kommunens parkeringsnorm, samt förtydliga möjligheten att införa flexibla parkeringstal.	Parkeringsnorm för Järfälla kommun antogs i tekniska nämnden november 2016 och i kommunfullmäktige februari 2017.	KLART
Identifiera en lämplig plats för ny fotbollshall, i samråd med Kdn. Byggnationen ska påbörjas senast år 2017.	Beredning pågår tillsammans med kultur, demokrati och fritidsförvaltningen. Investeringen är framflyttad efter dialog med kommunens fotbollsföreningar. Eventuellt behov och framtida placering av hallen måste utredas innan investeringen aktiveras.	PÅGÅR
Årligen genomföra utökad julbelysning i samråd med näringsliv och fastighetsägare, i centrala Jakobsberg.	Förvaltningen har utökat julbelysningen i Viksjö, Kallhäll och Barkarbystaden efter att medborgare från de stadsdelarna framfört önskemål om det.	KLART
Ersätta grusplanen vid Delfinparken med konstgräs samt upprusta/renovera befintliga anläggningar i parken. Genomförandet ska påbörjas senast år 2017.	Planeringen är påbörjad och arbetet beräknas vara klart 2018. Dialog fortsätter med kultur, demokrati och fritidsförvaltningen.	PÅGÅR
Uppföra minst två laddstolpar i centrala Jakobsberg och två laddstolpar i Barkarbystaden under år 2016.	Fyra laddpunkter har tagits i bruk totalt. Två i Barkarbystaden samt två i centrala Jakobsberg.	KLART
Uppföra en multisportarena och en boulebana vid Riddarparken senast under år 2017.	Idéskiss finns framtagen för multisportarenan. Planeringen för placering av boulebana är färdig. Anläggnings- och monteringsarbete pågår. Uppdraget kommer att vara klart under första kvartalet 2018.	PÅGÅR
Identifiera plats samt påbörja anläggande av ytterligare infartsparkeringsplatser för bilar och cyklar i Kallhäll senast år 2017.	Plats för infartsparkeringen för både bil och cykel är identifierad på västra sidan om järnvägen söder om landfästet till stationsbron. För lösningen behövs en detaljplaneändring, kommunstyrelsen beslutade om planuppdraget 2017-09-04. Försvårande omständigheter kan vara Trafikverkets eventuella kvarstående arbeten i området.	PÅGÅR
Renovera befintlig hiss till gångtunnel i Jakobsberg, vid Ynglingavägen, samt att installera sekundär hiss senast år 2017.	Den sekundära hissen installerades i befintligt outnyttjat hisschakt beläget bredvid entrén till restaurangen Riddar Jakob. Hissen invigdes i december 2017.	KLART
Stärka och utöka renhållningen i Jakobsberg C, Viksjö C, Kallhälls C och Barkarby C och att inom ramen för satsningen på välfärdsjobb anställa stadsmiljövårdare.	Genom kommunens arbetsmarknadsenhet (AME) finns idag extra städpersonal i Jakobsbergs, Kallhälls, Viksjö samt Barkarby centrum (49 personer). Dessa personer ryms inom satsningen Välfärdsjobbare.	KLART
Ta fram en trafikbuller-policy för antagande i kommunfullmäktige.	Bullerkartläggning som ska ligga till grund för policyn är klar. Utredning pågår.	PÅGÅR

MILJÖ- OCH BYGGLOVSNÄMNDEN

UPPDRAG:	KOMMENTAR:	STATUS:
Anordna en vattendag	Vattendagen är genomförd	KLART

Miljöredovisning

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden enligt kommunens miljöplan. Redovisningen omfattar Järfälla som geografisk yta och Järfälla kommun som organisation.

Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar bland annat vid tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning. Miljöplanen är det övergripande styrdokumentet i Järfälla kommun inom ekologisk hållbarhet. Mål inom ekologisk hållbarhet finns förutom i miljöplanen även i översiktsplanen, avfallsplanen, kemikalieplanen och cykelplanen. Miljöplanen förtydligar sambandet till de sexton nationella miljö kvalitetsmålen och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen, som mynnar ut i de lokala områdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Järfällas breda arbete med miljöfrågor märks i Miljöaktuellt's kommunranking där kommunen placerades på plats 9 av 290 kommuner. Det är en förbättring med 17 placeringar från 2016. Järfälla kommun blev också utsedd till 3:e bästa kemikaliekommun.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Sveriges riksdag har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen trädde i kraft 1 januari 2018.

Under 2018 ska kommunövergripande planer inom energi- och klimat, vatten och grönstruktur arbetas fram för att möta utmaningar på global, regional och lokal nivå.

MÅLUPPFÖLJNING

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen är, liksom miljöplanen, uppdelad inom minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning över målbedömningen för alla effektmål i Miljöplanen. Ett urval av målen

samt nyckeltal beskrivs mer nedan där det mest väsentliga som har skett under året tas upp. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas under Miljöbarometern i Järfälla på jarfalla.se/miljobarometern

Smileyfigurerna i redovisningen visar bedömning av målen i gällande miljöplan som ska vara uppnådda år 2024.

- 6 effektmål är uppnådda eller ser ut att uppnås.
- 1 effektmål osäkert om det kan uppnås
- 1 effektmål blir svårt att nå
- 6 måluppfyllelse kan inte bedömas

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska bara använda förnybar energi år 2025 och alltid sträva efter att energi-effektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

Järfälla kommun har höga ambitioner med sitt klimatarbete och upphandlade 2017 som första kommun i Sverige ett elköpsavtal för lokalproducerad solel. Totalt kommer 770 kW installeras och ge fastigheterna lokalproducerad, grön el. Upphandlingen innebär att kommunen inte behöver lägga ner resurser på drift och monitorering av anläggningarna. Istället får kommunen ett fast pris per levererad kilowattimme som är lägre än priset för el från nätet, samtidigt som mängden förnyelsebar elproduktion lokalt i Järfälla ökar.

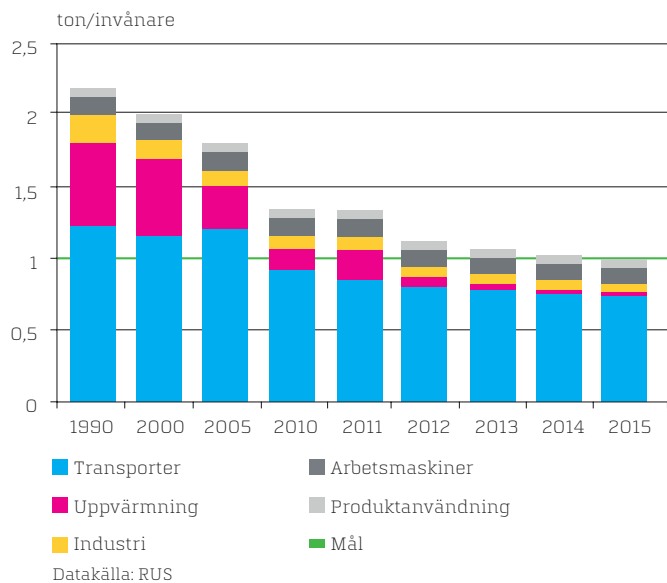
INSTALLERAD EFFEKT SOLENERGI INOM KOMMUNAL VERKSAMHET.

Fram till och med 2017 har kommunen två stycken solcellsanläggningar på 60 respektive 110 kW. Under 2018 kommer ytterligare 770 kW att installeras. Resterande 60 kW för att uppnå målet på 1 000 kW till 2025 kommer att installeras i samband med nyproduktion.

Koldioxidutsläpp

Effektmål: Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i Järfälla kommun, som geografisk yta, ska minska med 50 procent per invånare till år 2020 och med 100 procent per invånare till år 2050. Mäts i ton koldioxid/invånare med 1990 som referensår.

😊 Utsläpp av koldioxid sektorsvis per invånare och år

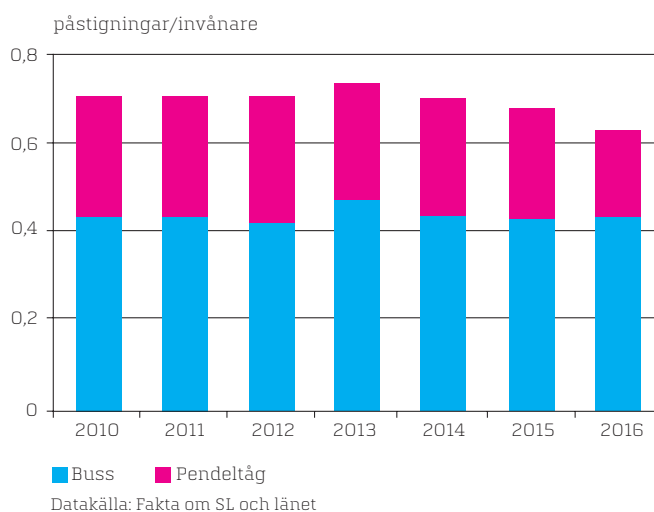

Nyckeltalet redovisar de utsläpp som sker inom kommunens gränser. Utsläpp av varor som produceras utanför kommunen men konsumeras i kommunen ingår inte här.

Sedan 1990 har det totala utsläppet per invånare minskat med 50 procent och ligger nu på knappt 1 ton per invånare. Detta innebär att målet till år 2020 är uppnått.¹ Den största utsläppsminskningen har skett inom uppvärmning där det har skett en minskning på 95 procent sedan 1990, vilket motsvarar 0,57 ton per invånare. Minskningen beror dels på att stor andel av fjärrvärmens är förnybar och att färre hushåll har oljepannor. Järfälla har dock ingen elproduktion inom kommunen vilket gör att det utsläppet inte är inkluderat här. Då stora delar av kommunen har direktverkande el är detta en stor andel av utsläppet som inte är inkluderat. Transporter står för 80 procent av kommunens totala utsläpp, varav personbilar står för drygt 60 procent och lastbilar för 28 procent av utsläppen. Jämfört med länet och riket ligger Järfällas utsläpp långt under, där medel i länet är 2 ton/invånare och medel i riket är 4,4 ton/invånare.

Budgetuppdraget att utreda konsekvenserna av att anpassa miljöplanen efter miljömålen i det så kallade Parisavtalet och efter miljömålsberedningens höjda krav genomfördes av professor Kevin Anderson, Isak Stoddard och Jesse Schrage på Centrum för Hållbar Utveckling på Uppsala Universitet. Järfällas beräknade som första kommun i världen sin koldioxidbudget. Beräkningen visade att Parisavtalet med målet om en temperaturökning av max 1,5°C inte är ett rimligt eller nåbart åtagande. För att nå det lägre målet med en temperaturökning av max 2°C, som redan står i miljöplanen, behöver Järfälla kommun sikta mot 15 procents utsläppsminskningar per år.

☹️ Antal påstigningar en vintervardag

Indikatorn visar antalet påstigningar i kollektivtrafiken per dygn i Järfälla kommun i förhållande till total befolkning (antal påstigningar per invånare). Påstigningar beräknas för en vanlig vintervardag när kapaciteten i kollektivtrafiken är som störst. En resa kan innebära flera påstigningar om man gör byten i kollektivtrafiken. Antal påstigande inkluderar även resande från andra kommuner som stiger på i Järfälla.

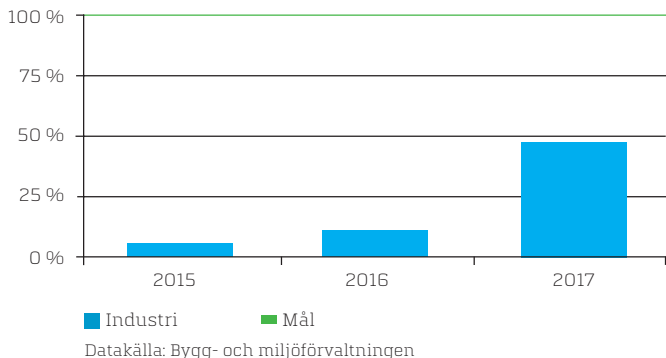
Antalet påstigningar per invånare har minskat varje år sedan 2013. Under 2016 var det 46 700 påstigningar under en vintervardag vilket är 0,63 per invånare. Minskningarna har främst skett inom pendeltåget vilket kan vara ett resultat av det spårarbete som har genomförts senaste åren.

¹ Anledningen till att koldioxidutsläppet för Järfälla kommun ligger väldigt lågt är att elanvändningen inte är inkluderat men kan också förklaras av att kommunen inte har några andra större industrier samt andra betydande punktkällor men också att statistiken är osäker när man bryter ned det på kommunnivå. I den här statistiken är det bara utsläpp som sker inom kommunen som tas med och inte utsläpp som sker utanför kommunen som produktion av varor som konsumeras i kommunen.

Tjänsteresor

Under 2017 skedde en kraftig ökning av andelen förnybar energi för kommunens drivmedel vilket beror på att kommunen gick över till HVO i maj istället för EcoPar. HVO är 100 procent förnybart medan EcoPar är fossilt.

😊 Andel förnybar energi för kommunens fordon

Kommunen har åtta stycken rena elfordon och 28 stycken elhybrider, som går på både el och bensin. Kommunen har även under året satsat på gasfordon och har nu sex stycken rena gasbilar och 26 stycken gashybrider som går på både bensin och gas. Dock är det dieselfordonen som dominerar, totalt 113 stycken (inkl. arbetsfordon/maskiner), men som nu har börjat köra på 100 procent HVO.

😊 KOLDIOXIDUTSLÄPP FRÅN KOMMUNENS TJÄNSTERESOR (privata bilar i tjänst, flyg och tåg)

Koldioxidutsläppen per anställd ligger på knappt 17 kg, vilket innebär en minskning på över 50 procent och att målet har uppnåtts. Dock beror en del av minskningen på korrigering av emissionsfaktorer då det tidigare var en aning höga. Utgår man ifrån samma emissionsfaktorer som tidigare ligger utsläppen på 19 kg/anställd vilket är en minskning på 47 procent sedan 2015.

Totalt har antal km med flyg minskat sedan föregående år, dock har inrikesresorna ökat. Detta har resulterat i att tågresorna har minskat. Även antal kilometer med privata fordon har minskat, 17 procent sedan 2016. Järfälla har gått med i **Biogas Öst** och **Biodriv Öst** under 2017. Sedan tidigare är kommunen med i **Fossilfritt** Sverige.

GOD BEBYGGD MILJÖ

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska vara en förebild inom hållbar stadsutveckling och därmed säkra en hållbar utbyggnad i kommunen.

Järfälla kommun bygger stad i Barkarby. I detaljplan för Barkarbystaden II fick kommunen beröm av Länsstyrelsen för planens anpassning till de svåra förhållandena på platsen. Länsstyrelsen menar att planen hanterar dagvatten- och översvåmningsproblematiken på ett föredömligt sätt, bland annat genom att ta tillvara och utveckla Bällstaån och det omgivande årummet. Lokalt omhändertagande av dagvatten och en omsorgsfull utformning av åfåran som även klarar höga flöden ger goda förutsättningar att täcka in renings- och fördröjningsbehovet från bebyggelseområdets dagvatten.

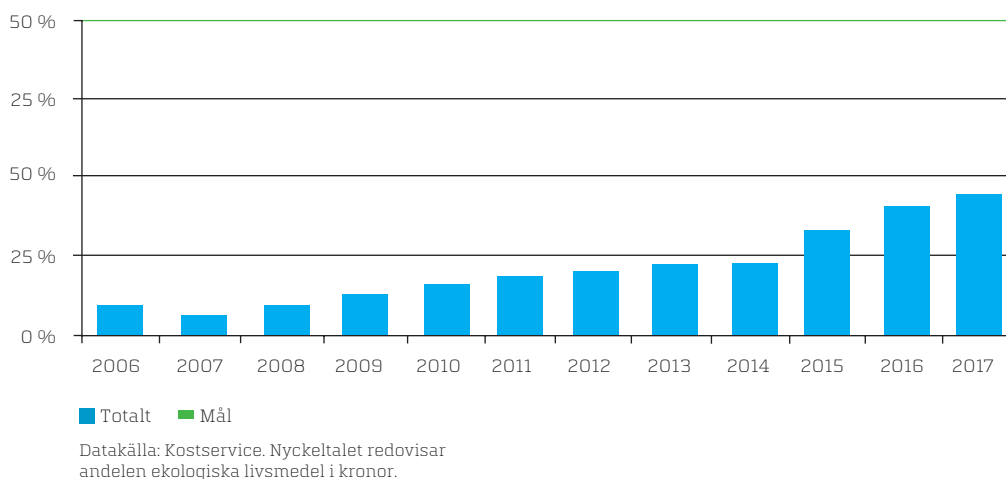
Tunnelbana och regionaltåg

Det ska vara lätt att åka kollektivt i Barkarbystaden. Det blir aldrig längre än 500 meter till närmaste hållplats för buss, tunnelbana eller pendeltåg. Trafikverket bygger just nu ut Mälärbanan så att det om några år kan köra dubbelt så många tåg på sträckan Tomtebodavägen-Kallhäll. I samband med utbyggnaden fick Barkarby en ny pendeltågstation och fjärrtågsstation planeras. 2018 sker byggstart för tunnelbanan till Barkarby via Barkarbystaden. Arbetet beräknas ta cirka sex år.

GIFTFRI VARDAG

Inriktningssmål: Järfälla kommun ska fasa ut farliga ämnen och minimera användningen av ämnen som kan skada människor och miljö. Förorenade områden ska saneras successivt. Arbetet ska ske med särskilt fokus på barns miljöer. För att uppnå Giftfri vardag finns det övergripande dokumentet Kemikalieplan 2016-2020.

😊 Andelen ekologiska livsmedel av totala inköp av livsmedel

En kartläggning av konstgräsplaner och gjutet fallunderlag i gummi i Järfälla kommun, från vilka mikroplaster kan spridas har genomförts. Funktionerna samhällsplanering, byggnation, gata och park, ansvariga för fritidsanläggningar samt föreningsliv intervjuades. Kartläggningen visar att det är svårt att helt undvika att anlägga konstgräsplaner då fördelarna med konstgräsplanerna ur användarperspektiv är stora. Istället för att helt undvika konstgräsplaner och fallunderlag i gummi bör fokus ligga på att finna substitut till gummigranulat som fyllnadsmaterial eller att planer utformas helt utan fyllnadsmaterial samt att minska svinn och spridningen av gummigranulat från planerna och fallunderlag. En kartläggning av upphandlade produkter från tre leverantörer har genomförts under 2017 där produkterna har jämförts med kommunens utfasningslista. De produkter som inte innehåller ämnen på utfasningslistan kommer att märkas upp i kommunens e-handelssystem.

Ekologiska livsmedel

Effektmål: Andel ekologiskt producerade livsmedel som köps in till kommunala verksamheter ska uppgå till 65 procent år 2020.

Nyckeltalet har haft en positiv trend sedan det infördes. Andelen ekologiska livsmedel har sedan 2009 ökat med drygt 30 procentenheter och är nu uppe i 39 procent. Ökningen beror på att vi genomfört en ny livsmedelsupphandling under 2015 där vi efterfrågat fler ekologiska livsmedel, samt att miljömålen blivit mer kända. Målet i den tidigare miljöplanen om att andelen inköp av ekologiska livsmedel ska vara minst 25 procent 2020 uppfylldes 2015. Den reviderade miljöplanen har ett mål på 65 procent till år 2020.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Inriktningsmål: Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.

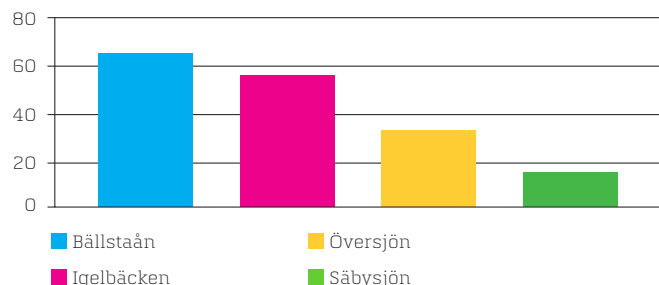
Skyddad natur

Effektmål: Den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla kommun ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025. Utvecklingen av skyddad natur har inte förändrats under åren 2012 till 2017. Till och med 2012 minskade den totala arealen skyddad naturmark med 1,76 ha i jämförelse med år 2009. I Görvälns naturreservats norra del upphävdes 1,25 ha år 2010 på grund av byggande av Mäljarbanan. I Västra Järvafältets naturreservats nordvästra del (för Kallhalls trafikplats) upphävdes 0,51 ha år 2012.

Vattenstatus

Tusentals svenska insjöar har under det gångna seklet blivit eutrofierade (övergödda) genom avloppsutsläpp från tätorter eller näringsläckage från åkermark. Övergödning följs upp genom att mäta fosforhalten i kommunens sjöar och vattendrag

☹ Fosforhalten i kommunens sjöar och vattendrag

Datakälla: Järfälla kommun

Gällande Bällstaån samt Igelbäcken redovisas fosforhalten för den del som ligger inom Järfälla. För Översjön redovisas ett medianvärde för alla provtagningar. Bällstaån har höga fosforhalter och har för hela vattendraget dålig status gällande näringsämnen och har för ekologisk status fått klassningen otillfredsställande. Även Igelbäcken har relativt hög fosforhalt. Översjön har måttlig status gällande näringsämnen.

HÅLLBAR KONSUMTION

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska sprida miljökonskap så att anställda, invånare och organisationer i kommunen kan agera på ett sätt som ger positiva effekter för miljön och därigenom bidra till ett hållbart Järfälla.

Kommunen införde 2017 en digital miljöutbildning som alla anställda ska gå. 36 procent av kommunens kökspersonal har fått utbildning att laga vegetarisk mat under 2017.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Sveriges riksdag har röstat igenom ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Klimatlagen och nya klimatmål ska ge Sverige en ambitiös, långsiktig och stabil klimatpolitik. Klimatlagen trädde i kraft 1 januari 2018. Under 2018 ska kommunövergripande planer inom energi- och klimat, vatten och grönstruktur arbetas fram för att möta utmaningar på global, regional och lokal nivå.

För alla framåt - medarbetare

Järfälla står inför många stora utmaningar och är en av de kommuner i Sverige som växer mest. För att tillgodose de tjänster som medborgarna idag efterfrågar och möta framtidens utmaningar måste kommunen vara en bra och attraktiv arbetsgivare. Att arbeta strategiskt med kompetensförsörjning är därför nödvändigt för att kunna attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare.

Plattformen för kommunens arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare är personalpolicyn och visionen – För alla framåt. I följande avsnitt presenteras viktiga insatser och händelser under året med syfte att uppnå målet.

ATTRAHERA OCH REKRYTERA

En handlingsplan för strategisk kompetensförsörjning togs fram 2017 och ska följas upp och revideras årligen. Under året var Järfälla som arbetsgivare representerad på bland annat: Framtidsmässan på Stockholms universitet, Barkarbystadens dag, Järfällafestivalen och Växtplats Järfälla.

Socialförvaltningen införde 6-timmars arbetsdag inom två enheter, vilket skapade bra rubriker i nyhetsflödet och gjorde det lättare för enheterna att rekrytera nya medarbetare. Under 2017 slöts ett avtal med ett företag gällande annonsering av lediga tjänster. Fokus ligger på användning av sociala medier såsom Facebook och LinkedIn, men de hjälper också till med medierådgivning, annonsproduktion och annonsförmedling.

UTVECKLA

För en god kompetensförsörjning krävs att kommunen skapar goda förutsättningar och möjligheter för utveckling både på kort och på lång sikt. Ett led i detta är Kompetensfonden som under fyra år delar ut fem miljoner kronor till kompetenshöjande insatser. Under 2017 har medel från Kompetensfonden bland annat gått till behörighetshöjande utbildning för lärare inom barn- och ungdomsförvaltningen, HBTQ-certifiering av personalen på Järfälla gymnasium och utbildning i demensvård på socialförvaltningen.

Ledarutvecklingsprogram

En viktig faktor i kompetensförsörjningen är bra ledarskap. Under 2017 har det nya ledarutvecklingsprogrammet på 4,5 dag genomförts för 50 chefer. Syftet är att stärka cheferna i sitt ledarskap samt inspirera och ge ny kunskap som cheferna kan omsätta i sin dagliga gärning. Utbildningen har sin huvudsakliga bas i den senaste forskningen kring ledarskap och team, t ex det behovsanpassade och transformerande ledarskapet.

Arbetsledarakademin

Arbetsledarakademin är för medarbetare som har eller är på väg in i ett arbetsledaransvar. Syftet är att tydliggöra arbetsledaruppdraget och lära sig att förstå och hantera arbetsledarrollens karaktär och utmaningar. Programmet är ett år och i samarbete med Ekerö kommun.

Ledarskapsakademin

Ledarskapsakademin är kommunens chefsförberedande program. Utbildningen har fokus på att utveckla deltagarnas kompetens inom ledarskap och vänder sig till de som är medarbetare i Järfälla kommun och som är intresserade av att gå vidare till ett chefsuppdrag. Programmet är ett år och i samarbete med kommuner både i och utanför Stockholmsområdet.

Medarbetarakademin

Utbildningen är ett utvecklingsprogram för medarbetare som är motiverade att ta ett större ansvar för sin egen, arbetsplatsens och organisationens utveckling, utan att för den skull gå in i en chefsroll. Programmet sker i samarbete med Ekerö, Sollentuna och Upplands-Bro kommun och genomförs under ett år.

Mentorprogram

Järfälla deltar i en gemensam satsning på ledarutveckling via mentorskap. Programmet vänder sig till chefer med personalansvar på olika nivåer. Deltagare får en mentor eller adept i en annan kommun och styr själva innehållet utifrån adepts behov och mål. Syftet är lärande och utveckling för alla deltagare.

Utbildning i konflikthantering

18 chefer har genomgått en utbildning i konflikthantering. Målsättningen är att deltagarna efter genomförd utbildning har relevanta redskap för att uppmärksamma, sortera i och förstå olika typer av konflikter.

BEHÅLLA

Förmånsportal

I arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket har kommunen upphandlat en förmånsportal, "Förmån Järfälla", som lanserades i december 2017. "Förmån Järfälla" är en

möjlighet att kunna erbjuda kommunens medarbetare bra friskvårdsalternativ, SL-årskort, rabatterade biobiljetter och en rad andra förmåner och rabatter. "Förmån Järfälla" visar också den totala kompensationen som medarbetaren får när den arbetar i kommunen.

Medarbetarundersökning

Medarbetarundersökningen genomfördes under hösten och hade en svarsfrekvens på 85 % för kommunen totalt vilket är samma som 2016 och en mycket bra svarsfrekvens. Alla nyckelområden har förbättrats jämfört med 2016 och vi har nu "gröna" positiva siffror på alla nyckelområden utom på nyckelområdet "arbetsrelaterad utmattning".

I medarbetarundersökningen ingår nio frågor om motivation, ledarskap och styrning från Sveriges kommuner och landsting, SKL som ger ett totalindex på Hållbart Medarbetar Engagemang, HME. Det mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta vara på och skapa engagemang. Detta index har också en positiv ökning jämfört med både 2015 och 2016, och har höjt sig med 2.3 enheter de senaste åren, från 76.8 till nuvarande 79.1.

De nyckelområden som kommunen behöver prioritera 2018 är arbetsmiljön och medarbetarskapet. Vi ska också fortsätta arbetet med ledarskapet.

Heltidsfrågan

Sveriges kommuner och landsting, SKL och den fackliga organisationen Kommunal har i ett kollektivavtal kommit överens om ett lokalt arbete i syfte att öka heltidsarbetet. Heltidsarbete är en viktig fråga för att kunna möta framtidens rekryteringsbehov och bidra till ett mer jämställt samhälle. Målsättningen är att tillsvidareanställning på heltid ska vara det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid. Alla arbetsgivare ska, med utgångspunkt från verksamhetens behov och resurser, ha en plan för hur andelen medarbetare som arbetar heltid ska öka. Under hösten skickade kommunen ut en enkät till kommunens 781 deltidsanställda. 603 svar kom tillbaka, vilket är en svarsfrekvens på 77 %. Av dessa ville nära hälften öka sin sysselsättningsgrad. Det är främst socialförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen som har många deltidsanställda, 567 respektive 154 stycken. Dessa förvaltningar samt kompetensförvaltningen och kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen har tagit fram egna handlingsplaner som bifogas den kommunövergripande planen. Kommunstyrelseförvaltningen och Bygg- och miljöförvaltningen har inga ofrivilliga deltidsanställningar.

Minska sjukfrånvaron

Ett av kommunens mål är att minska sjukfrånvaron. Av många skäl, både för kompetensförsörjningen och inte minst med tanke på individens välbefinnande, så är det viktigt att sjuktalet minskar. 2017 har sjukfrånvaron minskat och var totalt 5,97 % av den arbetade tiden. 2016 och 2015 låg sjukfrånvaron på 6,23 respektive 6,33 %. Minskningen har skett bland alla åldersgrupper samt både för kvinnor och män. Under 2017 hade vi tema "Må-bättre året", där det bland annat genomfördes utbildning av hälsoinspiratörer och olika hälsofrämjande aktiviteter. Arbetet för att ytterligare minska sjukfrånvaron kommer att fortsätta under 2018.

JÄRFÄLLA KOMMUN - TOTALT

	2017	2016	2015
Total sjukfrånvaro i % av arbetad tid, (månads- och timanställda)	5,97	6,23	6,33
Kvinnor	6,77	7,08	7,20
Män	3,65	3,82	3,85
29 år och yngre	5,17	5,61	5,90
30-49 år	5,65	6,01	5,96
50 år och äldre	6,65	6,73	6,97
Andel långtidssjukfrånvaro av total sjukfrånvaro (59 dgr eller mer)	46,31	46,69	45,90
Frisknärvaro, (ej sjukfrv)	52,87	52,73	53,01
Sjukfrånvaro 1-14 dagar	2,87	2,91	2,92
Kvinnor	3,10	3,13	3,15
Män	2,21	2,29	2,26
Sjukfrånvaro långtid 15 -	3,09	3,32	3,41
Kvinnor	3,66	3,95	4,05
Män	1,46	1,54	1,58
Ingen sjukfrånvaro	3,09	3,32	3,41
Kvinnor	27,02	25,33	25,01
Män	39,20	39,12	41,44

LIKA RÄTTIGHETER OCH MÖJLIGHETER I ARBETSLIVET

Under våren 2016 implementerades Jämställdhetsplan 2016-2019. Planen uppdateras varje år med aktuella siffror från JÄMIX och innehåller nio nyckeltal som visar hur jämställdheten ser ut i organisationen och som möjliggör en jämförelse med andra. Järfälla kommun fick i mätningen av 2016 års Jämställdhetsindex ett resultat på 121 jämfört med 117 poäng år 2015 (max poäng är 180). Medianvärdet för samtliga deltagande kommuner är 103 poäng. Mätningen avser jämställdhet gällande: Yrkesgrupper, Högsta ledningsgrupp, Karriärmöjligheter, Lönenivåer, Långtidssjukfrånvaro, Föräldradagar, Heltidstjänster, Tillsvidareanställning samt Aktivt jämställdhetsarbete.

Utifrån förvaltningarnas jämställdhetsplaner ska alla förvaltningar arbeta med fokus på trakasserier/kränkande särbehandling och föräldraskapet. I medarbetarundersökningen fanns två nya frågor med gällande föräldraskap. Resultatet visar att det finns förbättringsområden att arbeta med. Utbildning i FAIR rekrytering har hållits vid två tillfällen under året.

GOD LÖNEPOLITIK

Den årliga löneöversynen genomfördes med ny lön från 1 april för 17 fackliga organisationer och från den 1 maj för Kommunal. I löneöversynen fick 3 758 tillsvidareanställda en höjning på i snitt 2,8 %. Prioriterade grupper var skolledare, undersköterskor, socialsekreterare, biståndsbedömare och en del andra grupper inom socialförvaltningen. Även kommunens tidsbegränsat anställda och timanställda fick en översyn av sin lön. Den årliga lönekartläggningen visade att kommunen inte har några strukturella osakliga löneskillnader.

PERSONALBOKSLUT 2017

Kommunen hade vid årsskiftet 4 262 antal månadsanställda. Antal årsarbetare uppgick till 4 031. Av kommunens anställda var 76 procent kvinnor och 24 procent män, vilket är samma fördelning som 2016.

Andelen tillsvidareanställda var 87 procent vilket är en minskning med två procent sedan 2016. Det var 90 procent av kvinnorna och 83 procent av männen som hade en tillsvidareanställning. Andelen heltidsanställda uppgick till 80 procent. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden uppgick till 95 % vilket är en ökning från tidigare år. Personalomsättningen var 15 procent, vilket är en minskning med 4 % jämfört med tidigare år.

Medellönen för 2017 var 31 682 kronor vilket är en ökning med 3,8 % mot 2016. Kvinnors medellön var 31 365 kronor (ökning 3,7 %) och männens medellön var 32 756 (ökning 4,4 %). Ökningen beror mycket på den personalrörlighet som har varit under året. Kvinnors medellön i % av männens var 96 %, vilket är oförändrat sedan 2014.

	2017	2016	2015
Antal månadsavlönade	4 262	4 195	4 154
Antal årsarbetare (inkl. timanställda)	4 031	3 966	3 901
Personalstruktur % kvinnor	76	76	77
Personalstruktur % män	24	24	23
Andel tillsvidareanställda %	87	89	89
- kvinnor	89	90	90
- män	84	83	84
Andel heltidsanställda %	80	78	76
- kvinnor	79	77	75
- män	83	81	80
Sysselsättningsgrad %	95	94	93
- kvinnor	95	94	93
- män	95	94	94
Personalomsättning %	15	19	16
- kvinnor	16	19	16
- män	14	18	15
Medellön i kronor	31 682	30 516	29 299
- kvinnor	31 365	30 243	28 988
- män	32 756	31 388	30 317
Kvinnors lön av männens %	96	96	96

CHEFSSTRUKTUR

Av kommunens 127 chefer var 70 procent kvinnor och 30 procent män. Det är detsamma som året innan. Chefsstrukturen speglar inte helt personalstrukturen i övrigt. Män är, jämfört med kvinnor, i högre utsträckning chefer. Det är en av förklaringarna till varför kvinnors lön av männens är 96 %.

	2017	2016	2015
Andel kvinnor inom chefsgruppen %	70	70	68
Andel män inom chefsgruppen %	30	30	32

ÅLDERSSTRUKTUR I PROCENT

Åldersstrukturen har förändrats något i år mot tidigare år. Lite fler anställda, procentuellt sett, mellan 40-49 år och lite färre anställda över 60 år. Majoriteten av kommunens anställda finns i intervallet 40-59 år.

ÅLDERSSTRUKTUR I PROCENT	2017	2016	2015
20-29 år	9	10	8
30-39 år	22	22	21
40-49 år	30	28	28
50-59 år	27	27	27
60 >	12	13	15

MEDELÅLDER

Genomsnittliga medelåldern är 46 år. Och det har varit så flera år tillbaka. Bland de visstidsanställda är medelåldern 40 år, för kvinnorna är det 40 år och för män 39.

	2017	2016	2015
Anställdas medelålder	46	46	46
- kvinnor	46	46	46
- män	46	45	45

Nämndernas verksamhetsberättelser i sammandrag

I följande avsnitt presenteras delar ur nämndernas verksamhetsberättelser. Vill man veta mer kan man vända sig till respektive nämnd eller förvaltning för att få tillgång till deras hela verksamhetsberättelse.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens verkställande organ med ansvar för ledning, samordning och uppföljning av nämnderna och de kommunala bolagen. Styrelsen ansvarar även för kommunens samlade utveckling, ekonomiska ställning, samhällsbyggnad, övergripande kommunikationsarbete, arbetsgivarfrågor m.m. Antal anställda uppgår till 159 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

I arbetet med att utveckla den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg har planuppdrag och intentionsavtal för utveckling av SAABs markområde varit viktigt. Planering för utbyggnad av ny stadsdel mellan Jakobsberg och Veddesta med nytt kontorshus för SAAB bidrar till genomförandet av den regionala utvecklingsplanen (RUPS). För att utveckla den regionala stadskärnan till en tät och dynamisk stadsmiljö har en övergripande illustration för hur södra Veddesta tagit fram. Kommunstyrelsen har godkänt ett fördjupat programuppdrag för Veddesta. Den 1 juni invigdes Växthusvägen, den nya länken mellan Stockholm och Järfälla.

En dialog har förts med marknaden kring frågan hur man skapar etableringar och blandade stadsmiljöer i centralt belägna delar, inte bara bostäder. Det har bl a resulterat i en markanvisning till Serneke för en multisportarena med en skidtunnel ihop med bostäder och kontor samt att marköverlåtelseavtal med Lidl för kontor och butik i Barkarbystaden har tecknats. Arbetet med förberedelser inför utbyggnad av tunnelbanan har varit intensivt under året. Kommunen har bidragit till landstingets framtagande av järnvägsplan, tagit fram egna detaljplaner för att möjliggöra tunnelbanans utbyggnad, förhandlat fram ett genomförandeavtal för tunnelbanans utbyggnad och ett tilläggsavtal till genomförandeavtalet avseende finansiering av ny stationsuppgång i Veddesta samt en överenskommelse med landstingets förvaltning för utbyggd tunnelbana om lokalisering av bergkrossanläggning i anslutning till tunnelbanan.

Under året har 168 nyanlända tagits emot och åtagandet enligt bosättningslagen har därmed uppfyllts. Den enskilt största utmaningen har varit att få fram tillfredsställande bostäder. Ett intensivt arbete har genomförts för att få fram modulboenden på två platser i kommunen. Förutom att få fram bostäder har fokus varit att förbättra kontakten mellan civilsamhället och nyanlända. Från dag ett garanteras nyanlända sysselsättning i avvaktan på att etableringsplanen kommit i gång. Appen "Etablerad" har tagits fram och är

ett viktigt verktyg på sju olika språk för att säkerställa att nyanlända har relevant information om svenska samhället. Olika utbildningsinsatser har genomförts t.ex. i svenska och samhällskunskap för småbarnsföräldrar samt eget företagande. En utbildning för integrationsambassadörer har påbörjats.

EKONOMISKT RESULTAT

Resultatet är 12,5 mnkr varav det största överskottet avser välfärdsjobben (12,1 mnkr) då verksamheten delvis kunnat finansieras med statsbidrag för extratjänster. Inom integration och flyktingboende redovisas överskott (3,6 mnkr) med anledning av att ett mottagningsboende öppnats senare än beräknat. Stora förändringar har skett inom IT med nya leverantörer för servrar, applikationer och nätverk samt kompetensväxling, vilket medfört underskott med en stor del engångskostnader.

FRAMÅTBlick

MNKR	Budget 2017	Utfall 2017	Utfall 2016
Kommunbidrag	275,8	275,8	243,7
Intäkter	86,6	85,5	108,7
Summa intäkter	362,4	361,3	352,4
Kostnader	-362,4	-348,8	-350,2
Årets resultat	0,0	12,5	2,2
Investeringsinkomster	0,0	0,6	98,7
Investeringsutgifter	-113,1	-71,7	-105,7

Viktigt inom expansionen är ekonomisk styrning, dvs att ännu bättre framgent kunna matcha kostnader och intäkter, kvalitetsprogram och deras tillämpning som komplement till de mer flexibla detaljplaner som tagits fram i framförallt Barkarbystaden. Vidare behövs eventuell anpassning av projekt till förändrade marknadsförutsättningar för att klara den utbyggnadstakt som Stockholmsöverenskommelsen medför samt prisvärt boende. Kommundelar med högt tryck som kan komma att kräva särskilt fokus är, förutom Veddesta, Barkarby handelsplats, Söderhöjden, Kallhäll och kraftledningsstråket genom kommunen. Med anledning av expansionen är det viktigt att arbetet med lokalförserjning fortsätter så att lokaler för verksamheterna planeras och byggs i rätt tid och att de kommer igång i takt med att behoven ökar.

Bedömningen görs att Järfälla kommun kommer att klara sitt mottagande av nyanlända 2018. Den enskilt största utmaningen är att få fram tillfredsställande bostäder till de nyanlända och detta arbete kommer att bestå flera år framåt.

Barn- och ungdomsnämnden

Nämnden ansvarar för förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Nämnden ansvarar även för annan pedagogisk verksamhet, såsom öppen förskola, pedagogisk omsorg och öppen fritidsverksamhet. Antalet anställda uppgår till 2 137 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Det senaste läsåret har Järfälla en positiv resultatutveckling gällande kunskapsresultaten i grundskolan. Andelen elever som når alla kunskapskraven stiger för första gången på flera år och andelen elever som når gymnasiebehörighet stiger svagt.

Förskolan Barken öppnade våren 2017, första spadtaget för Fyrspannsvägens förskola togs i augusti och Kopparvägens förskola tas i drift januari 2018. Projektering av nya för-, grund- och grundsärskolan i Barkarby är påbörjad. I februari 2017 beslutade barn- och ungdoms-

nämnden att en konceptförskola ska användas vid framtida nybyggnationer av förskolor i Järfälla kommun. Syftet med konceptförskolan är att få en snabbare process vid planeringen av nya förskolor.

Skolinspektionen lämnade beslutet om sin regelbundna tillsyn i juni. Järfälla kommun fick förelägganden inom tre områden. Dessa handlade om studie- och yrkesvägledning, placering i särskilda undervisningsgrupper och mottagande i grundsärskolan. Åtgärderna är vidtagna och rapporterade till Skolinspektionen.

Skolinspektionen gjorde även en kvalitetsgranskning av huvudmannens styrning och ledning av förskolan, där Järfälla var en av de granskade kommunerna. Den granskningen visade att samtliga områden som Skolinspektionen bedömde, fungerar väl.

Barn- och ungdomsnämnden beslutade i november 2016 att ändra skolorganisationen till stadierna årskurs F-3, 4-6 och 7-9 och att den nya organisationen ska vara på plats 2021. I maj 2017 fastställde barn- och ungdomsnämnden tid- och genomförandeplan för den nya skolorganisationen.

EKONOMISKT RESULTAT

Barn- och ungdomsnämnden redovisar ett resultat på 14,1 mnkr för 2017. Det positiva resultatet förklaras dels av högre intäkter för riktade statsbidrag från Skolverket och Migrationsverket samt av högre intäkter för avgifter för förskola och fritidshem. En annan bidragande orsak är färre barn och elever än budgeterat, vilket innebär lägre kostnader för barn- och elevpeng. Lokalkostnaderna ökar som en följd av expansionen med ny- och ombyggnationer av förskolor och skolor. Bland övriga kostnader märks högre kostnader för tillfälligt inhyrd personal och fastighetsrelaterade kostnader.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	1 571,4	1 571,4	1 507,7
Intäkter	177,5	209,3	197,1
Summa intäkter	1 749,0	1 780,7	1 704,8
Kostnader	-1 749,0	-1 766,6	-1 666,3
Årets resultat	0,0	14,1	38,5
Investeringar	19,1	4,0	12,2

FRAMÅTBlick

Även om kunskapsresultaten i Järfälla är på rätt väg, är det särklass viktigaste området för barn- och ungdomsnämnden att förbättra måluppfyllelsen. Alla barn och elever ska nå sin fulla potential. Det innebär att alla elever ska minst nå kunskapskraven i alla ämnen, vilket i sin tur innebär att alla elever blir behöriga till nationella program på gymnasiet.

En helhetsöversyn av Järfällas för- och grundskoleorganisation i syfte att främja ökad måluppfyllelse för barn

och elever, resurseffektivitet samt god ekonomisk hushållning kommer att genomföras under vårterminen 2018. Barn- och ungdomsförvaltningen har tillsammans med skolledarna inlett utvecklingsarbetet. Fokus är i områdena kvalitet i utbildningen, styrning och ledning, attraktiv arbetsgivare samt främjande och förebyggande barn- och elevhälsa.

Kommunens expansion och kapacitetsplanering är en stor fråga. Nya bostadsområden kommer att kräva ständig uppmärksamhet för att rätt förskole- och grundskolekapacitet ska kunna skapas till rimliga kostnader.

VERKSAMHETSMÅTT

FÖRSKOLA/PEDAGOGISK OMSORG 1-5 ÅR

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal barn	4 477	4 378	4 316
- varav i egna verksamheter	3 120	3 074	3 044
Andel inskrivna barn i %	87,6%	90,0%	90,1%
Bruttokostnad kr per barn	129 800	125 300	124 500
Avgiftsfinansiering i %	7,4	7,3	7,3

FRTIDSHEM/PEDAGOGISK OMSORG, 6-9 ÅR

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal barn	3 837	3 744	3 629
- varav i egna verksamheter	3 543	3 461	3 371
Andel inskrivna barn i %	95,0%	92,9%	92,6%
Bruttokostnad kr per barn	52 583	52 600	50 700
Avgiftsfinansiering i %	13,8	14,7	13,6

UTBILDNING*

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal Järfällaelever	9 696	9 454	8 974
Elever i egen regi	7 931	7 797	7 473
Antal särskoleelever	67	114	116
- varav i egenregi	45	90	94
Bruttokostnad kr per elev	89 783	86 200	84 500

* Förskoleklass, Grundskola och Grundsärskola

Kompetensnämnden

Kompetensnämnden ansvarar för arbetsmarknad, gymnasieutbildning och vuxenutbildning. Antal anställda uppgår till 283 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Det är positivt att andelen elever på Järfälla gymnasium som avslutar kurser med betyget E har ökat. Ökningen är större än på flera år. Arbetsmarknadsenheten har under 2017 gjort ett stort arbete med att få ut många Järfällabor i välfärdjobb, varav flertalet i extratjänster. Järfälla kommun har varit en av de ledande aktörerna i landet på att i samarbete med Arbetsförmedlingen erbjuda extratjänster till arbetssökande. Många av de som arbetar inom extratjänst idag kommer från etableringen av nyanlända.

Arbetet med ny upphandling av vuxenutbildning påbörjades under 2017 och arbetet intensifierades under hösten. Järfälla lärcentrum utökade sitt kursutbud av gymnasiekurser under hösten för att ge möjlighet att studera i hemkommunen när den externa utföraren avslutade sitt avtal med kommunen. Under 2017 startades en ny YH-utbildning, "Bygglovshandläggare", som bidrar till den satsning på YH-utbildningar som kompetensförvaltningen initierade under 2016. Järfälla Kompetenscentrum invigdes i nya lokaler i mars och samlar olika enheter inom vuxenutbildning och arbetsmarknad. Järfällaborna får nu en väg in till arbete och studier.

EKONOMISKT RESULTAT

Nämndens resultat för 2017 blev ett underskott om 4,4 mnkr. I resultatet finns överskott för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt underskott för gymnasieskola. För arbetsmarknad består överskottet av färre feriepraktikplatser än budgeterat och inom vuxenutbildning på ökade statsbidrag för gymnasial vuxenutbildning. Underskottet inom gymnasieutbildning består dels av fler elever än budgeterat inom gymnasieskola och gymnasiesärskola, dels av underskott för Järfälla gymnasium.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	367,8	367,8	348,3
Intäkter	305,7	314,0	310,3
Summa intäkter	673,5	681,8	658,6
Kostnader	-673,5	-686,2	-653,5
Årets resultat	0,0	-4,4	5,1
Investeringar	1,0	0,3	1,3

FRAMÅTBlick

Flera nya utmaningar finns inom området arbetsmarknad. En handlingsplan utarbetas för att halvera ungdomsarbetslösheten fram till år 2020, och återbruksverksamheter,

sportotek och möbelverkstad, startas upp under år 2018. Detta samtidigt som tidigare uppdrag, såsom välfärdjobb och feriepraktikgarantin, fortsätter att utvecklas. Den 1 januari 2018 finns en ny överenskommelse mellan Järfälla kommun, Upplands-Bro kommun och den lokala Arbetsförmedlingen om fördjupad samverkan för nyanländas etablering med möjlighet till jobbspår för nyanlända i etableringen samt yrkesspår för nyanlända ungdomar på språkintröskning. Resultatet ska regelbundet utvärderas och revideras, och förhoppningen är att samverkan ska bidra till att korta tiden för nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden.

Inom vuxenutbildningen har ett nytt Kunskapslyft tagit form. Det innebär bland annat fler platser inom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasienivå, inom allmänna ämnen och yrkesutbildningar.

Antalet elever som läser Svenska för invandrare (SFI) har ökat på senare tid. Det är viktigt att följa Migrationsverkets prognoser och konsekvenser av ändringar i lagar och regler. I takt med att antalet elever på SFI ökar väntas även antalet som studerar på grundläggande nivå öka.

VERKSAMHETSMÅTT

GYMNASIAL UTBILDNING	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal elever	2 769	2 624	2 509
- varav egen regi	689	782	773
- varav i annan kommun	1 206	1 020	930
- varav i fristående skola	874	822	806
Antal särskoleelever	40,5	40	43
Nettokostnad kr per elev			
- gymnasial utbildning	104 681	101 877	107 505
- särskola	514 935	476 025	473 535

VUXENUTBILDNING	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal helårsstudieplatser	1 284	1 254	1 205
- varav grundläggande vuxenutb.	204	189	162
- varav gymnasial vuxenutb.	474	441	344
- varav Sfi	570	583	659
- varav sårvux	36	41	40
Nettokostnad kr per elev			
- Grundläggande vuxenutb.	39 169	39 228	38 710
- Gymnasial vuxenutbildning	38 834	38 848	42 209
- SFI	34 405	34 233	34 233

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden

Nämnden ansvarar för bibliotek, idrott/fritid, fritidsgårdar, kultur, kulturskola och demokratiutveckling. Antalet anställda uppgår till 138 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Nämnden har under året genomfört några extra satsningar som innebar ökat inköp av biblioteksmedia, start av projektet Meröppet till biblioteket i Barkarby, lovaktiviteter även för höstlovet, demokratiutveckling och projektering för ombyggnation av kulturlokaler i gymnasiet.

Biblioteket har förbättrat utbudet av E-tjänster bland annat för att söka medier och ladda ner E-böcker i och med att Järfälla bibliotek har installerat ett nytt biblioteksdatasystem och till det en ny, egen webb. Den nya webben möjliggör e-bokstjänst och översättning av alla webbtexter och överskådlig exponering av aktiviteter och evenemang. Meröppet på biblioteket i Kallhäll, tillgång till biblioteket när det är stängt och inte personal finns på plats, fortsätter att locka nya besökare.

Under sommarlovet genomfördes flera aktiviteter, bl a kurser med kulturskolan, teater i samarbete med för- och grundskola, stort legobygge på biblioteket samt ett Kojbyggarkollo i Tallbohovsskogen.

Ett ungdomspolitiskt skolnätverk har inrättats för ökad delaktighet och inflytande för unga, med skolpersonal från samtliga högstadium samt Järfälla gymnasium. Fokus är ungas kunskap om den lokala demokratin och en elevinflytande.

EKONOMISKT RESULTAT

Årets resultat visar ett överskott om 7,7 mnkr. Resultatet beror till större delen av tidmässiga förskjutningar. Den mobila fritidsgården startade först under våren, Ängsjö och Säby ridanläggning har förskjutits framåt i tiden och kultur- och aktivitetshuset har inte kunnat startas.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	157,8	157,8	138,5
Intäkter	16,5	18,2	23,0
Summa intäkter	174,4	175,9	161,5
Kostnader	-174,4	-168,2	-164,2
Årets resultat	0,0	7,7	-2,7
Investeringar	9,8	2,4	3,1

FRAMÅTBLICK

Nämndens verksamheter engagerar, berör och involverar många kommunmedborgare. Verksamheterna bidrar till livet mellan husen i en växande kommun med nyetablering och

utveckling av anläggningar och mötesplatser för meningsfull fritid, ett rikt kulturliv och medborgarnas medskapande.

Framåt är det en period av invigningar och nystarter av idrottsanläggningar. Järfällabadet, en konstsnöanläggning, Kolarängens konstgräsanläggning och Säby ridanläggning färdigställs redan 2018. En utvecklingsplan för idrotts- och aktivitetsplatser tas fram. Syftet är att säkerställa den långsiktiga utvecklingen av anläggningar för idrott och aktiviteter i kommunen. Arbetet genomförs i nära dialog med föreningslivet och kommuninvånare.

Kulturverksamheterna utvecklar ytterligare kulturmiljöappar, för att på sikt täcka in samtliga kommundelar. Nya lokaler planeras för kulturskolans verksamhet i samverkan med gymnasiet och nämnden tar över huvudmannaskapet för gymnasiet aula och utvecklar den till en anpassad kulturscen.

VERKSAMHETSMÅTT

BIBLIOTEK

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Totalt antal lån	310 300	337 293	328 399
- varav E-böcker	13 989	13 787	9 377
Antal boklån per invånare	4,5	4,6	4,6
Antal besök	415 707	434 268	403 787
Antal besök per invånare	4,5	5,9	5,6
Kostnad per lån, kr	99	90	73
Kostnad per invånare, kr	450	396	357

KULTUR

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal konstutställningar	6	7	7
Antal besök Jkb konsthall	14 700	18 500	17 650
Andel av befolkningen som besöker konsthallen	19%	25%	25%
Antal visningar skolbio	50	98	93

FRITIDSVERKSAMHET

VOLYMER	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal föreningsaktiviteter	41 312	43 747	41 292
Antal föreningar enl bidragsregler	69	75	64

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för äldreomsorg, funktionshinder och individ och familjeomsorg. Övriga ansvarsområden är serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, tillsyn över handel med tobaksvaror och nikotinläkemedel, dödsboudredningar, föreningsbidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer. Socialnämnden ansvarar också för psykiskt och socialt omhändertagande när kriser och katastrofer inträffar i kommunen. Antalet anställda uppgår till 1 280 personer.

VIKTIGA HÄNDELSE

Statliga bidrag för ökad bemanning inom äldreomsorgen används till att säkerställa att det finns nattbemanning som utgår från varje demensavdelning. Utöver det har varje äldreboende fått pengar för att förstärka bemanningen i sin verksamhet. Flera av äldreboenden förstärker bemanning kring aktiviteter och egen tid för de äldre.

Under våren 2017 startade Viksjö äldreboende (40 platser) som ersatte Almens äldreboende som samtidigt lades ner. Attendo AB ansvarar för drift av Viksjö äldreboende. Utöver det har en ny gruppbostad inom LSS startat som drivs av kommunen. Därutöver utöver har kommunen tagit över drift från Frösunda LSS gällande fyra grupp- och servicebostäder (LSS).

Volymutvecklingen inom personlig assistans är fortsatt hög. Utöver förskjutningen av kostnader till kommunen från försäkringskassan sker även ett ökat inflöde av ansökningar från personer som flyttar till kommunen. Under året har tre externa granskningar av myndighetsutövningen i kommunen avseende personlig assistans genomförts. Det övergripande resultatet av granskningarna var att arbetet håller en god kvalitet.

En satsning i det förebyggande arbetet har genomförts genom att alla äldre från 70 år och uppåt har erbjudits gratis broddar. Efterfrågan på broddar var stor och satsningen har upplevts som positiv för många.

En tredjedel av kommunens totala mottagande av nyanlända sker genom kvot och hanteras av socialförvaltningen. Många av de ensamkommande barnen har skrivits upp i

ålder och i och med uppskrivningen fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd. Socialnämnden fattade under hösten beslut om att dessa ungdomar får bo kvar tills beslutet vunnit laga kraft.

EKONOMISKT RESULTAT

Bokslutet redovisar ett underskott om 19,3 mnkr. I resultatet ingår ett underskott inom funktionshinder om 17,5 mnkr som främst avser högre kostnader än budgeterat inom personlig assistans. I bokslutet för 2017 är det cirka 45 000 fler timmar än budgeterat och motsvarar ett underskott på cirka 13 mnkr. För äldreomsorgen redovisas ett underskott om 6,7 mnkr, främst beroende på effekten av en ökad volym- och kostnadsutveckling inom hemtjänst och särskilt boende (lokalhyra Viksjö äldreboende). För individ- och familjeomsorg redovisas ett överskott om 4,4 mnkr som främst avser minskade kostnader för försörjningsstöd i och med välfärdsjobben.

I resultaten ovan ingår överskott för de egna verksamheterna inom äldre och funktionshinder med sammanlagt 6,0 mnkr.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	1 272,8	1 272,8	1 207,9
Intäkter	282,1	287,0	334,8
Summa intäkter	1 554,9	1 559,8	1 542,7
Kostnader	-1 554,9	-1 579,1	-1 558,2
Årets resultat	0,0	-19,3	-15,5
Investeringar	11,7	6,0	6,0

FRAMÅTBlick

I och med tillväxten i Järfälla kommer volymer av ärenden och insatser att öka. Fler boenden än tidigare kommer att behöva byggas såsom exempelvis äldreboenden och gruppboendestäder. En av de allra största utmaningarna för förvaltningen är att rekrytera och behålla medarbetare. En mängd åtgärder för att underlätta situationen har redan vidtagits och fler är planerade.

Inom området personlig assistans kvarstår stora utmaningar. En statlig utredning för området ska presenteras under året och ger förhoppningsvis effekter för kommunen.

En risk är att kostnadsutvecklingen för insatsen kvarstår som tidigare år. Andelen personer som har stora och komplexa funktionsvariationer ökar och medför ofta behov av kostnadsdrivande köpt plats.

De nya ersättningsregler som infördes juli 2017 gällande ersättning för insatser till ensamkommande barn och ungdomar påverkar ekonomin negativt, då ersättningen inte täcker kostnaderna fullt ut. Många av de ensamkommande som överklagat avslagsbeslut från migrationsverket genomgår långa rättsprocesser som ger utökade kostnader för förvaltningen.

VERKSAMHETSMÅTT

ÄLDREOMSORG

	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal personer i ordinärt boende*	1 705	1 599	1 603
- varav egen regi	1 370	1 304	1 181
- varav enskild regi	335	295	422
Antal personer i särskilt boende*	420	430	419
- varav egen regi	225	280	275
- varav enskild regi	195	150	144
Volymer ordinärt boende			
Utförda timmar hemtjänst	466 258	435 000	413 024
Utförda timmar ledsagarservice	11 259	11 331	13 039
Utförda timmar avlösarservice	3 710	3 908	4 376
Korttidsboende, antal platser	34	35	30
Dagverksamhet			
- dagar demens	4 357	4 428	2 708
- dagar social	4 064	3 921	3 659
Trygghetslarm, 31 december	1 285	1 116	1 213
Volymer särskilt boende			
Äldreboende			
- antal lägenheter	414	415	414
Köpta platser			
- antal platser (snitt per år)	13	20	18

*) statistikuppgifter till SCB per 1 oktober 2017

FUNKTIONSHINDER

	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal personer som får stöd och service enligt SoL och LSS	1 402	1 177	1 343
Insatser antal personer fått enl LSS	662	552	643
Insatser antal personer fått enl SoL	1 111	814	978
Volymer, antal timmar			
Personlig assistans LSS	214 637	180 800	130 244
Personlig assistans LASS, inkl sjuklön	117 086	118 889	124 144
Antal personer			
Hjälp i hemmet	328	331	326
Ledsagarservice, SoL och LSS	221	214	222
Avlösarservice, SoL och LSS	103	90	82
Boendestöd, SoL	317	270	262
Personlig assistans, LSS och LASS	190	166	170

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

VUXEN, INSTITUTIONSVÅRD	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal placerade	42	34	35
Antal helårsplatser	15	10	13
Bruttokostnad per vård dygn, genomsnitt	1 726	1 800	1 756

BARN OCH UNGDOM, PLACERINGAR EXKL ENSAMKOMMANDE

Familjehem			
- antal placerade	62	48	63
- antal helårsplatser	50	42	48
Jourhem			
- antal placerade	54	64	68
- antal platser	17	21	24
Institution			
- antal placerade	31	39	38
- antal platser	17	21	24
Kostnad per vård dygn	4 164	4 207	4 609

BARN OCH UNGDOM, PLACERINGAR ENSAMKOMMANDE

Stödboenden			
- antal placerade	62	59	42
- antal helårsplatser	40	29	26
Familjehem			
- antal placerade	58	37	13
- antal platser	39	22	8
Jourhem			
- antal placerade	80	134	121
- antal platser	39	95	22
Institution			
- antal placerade	67	75	72
- antal platser	33	42	35
Kostnad per vård dygn	1 945	2 007	1 860

EKONOMISKT BISTÅND

	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
Antal hushåll	1 139	1 134	1 304
Bistånd per hushåll, kr	53 033	58 025	50 230
Bistånd per hjälpmånad, kr	8 686	8 738	8 262
Biståndskostnad per invånare, kr	790	908	931

Familjerättsnämnden

Järfälla och Upplands-Bro kommuner har en gemensam familjerätt med gemensam nämnd och där Järfälla är värdkommun. Familjerätten ingår organisatoriskt i Järfälla kommuns socialförvaltning. Familjerätten regleras via föräldrabalken och socialtjänstlagen och beslutar bl.a. om ärenden kring faderskap, umgänge, adoptionsärenden. Antal anställda uppgår till 8 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Verksamheten har under året haft flera tillfälliga vakanser vilket verksamhetens litenhet är känslig för. Under hösten har befintliga handlägningsrutiner uppdaterats och kompletterats. Arbetsfördelningen har delvis setts över för att upprätthålla kompetens inom adoptionsområdet. De handläggare som haft behov har genomgått grundutbildningar inom verksamhetens olika delar.

EKONOMISKT RESULTAT

För 2017 redovisar familjerätten ett underskott om 0,7 mnkr beroende på att tillfälliga vakanser medfört höga konsultkostnader.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	4,5	4,5	4,5
Intäkter	1,7	1,7	1,6
Summa intäkter	6,2	6,2	6,1
Kostnader	-6,2	-6,8	-6,2
Årets resultat	0,0	-0,7	-0,1
Investeringar	0,05	0,0	0,0

VERKSAMHETSVOLYMER

	2017			2016			2015		
	TOTALT	JÄRFÄLLA	UPPLANDS-BRO	TOTALT	JÄRFÄLLA	UPPLANDS-BRO	TOTALT	JÄRFÄLLA	UPPLANDS-BRO
Fastställda faderskap	543	385	158	589	432	157	574	401	173
Samarbetssamtal	289	200	89	313	204	109	326	248	78
Snabbupplysning	113	74	39	133	96	37	195	152	43
Remisser från tingsrätten ang vårdnad, umgänge, boende	54	37	17	58	44	14	47	39	8

FRAMÅTBlick

För att i möjligaste mån minska de mera resurskrävande myndighetsutövande delarna i verksamheten bör fokus till stor del ligga på de förebyggande delarna, så som samarbetssamtal och olika informations-/rådgivande insatser. Hit kan också inräknas arbetet med "konflikt och försoning" som hittills bedrivits i relativt liten skala. Under 2018 planeras ytterligare utbildningsinsatser i modellen i samverkan med Attunda tingsrätt. Målsättningen på sikt är att fler ärenden ska handläggas enligt modellen.

Betänkandet "se barnet" (SOU 2017:6) innehåller förslag på ett antal lagändringar som förväntas träda i kraft under kommande år. Detta tillsammans med fortsatt befolkningsökning kan föranleda nya arbetsuppgifter och ökade volymer inom befintliga områden. Regelbunden och systematisk uppföljning av verksamheten samt omvärldsbevakning är därför av betydelse för att kunna anpassa verksamheten utifrån ändrade behov.

Tekniska nämnden

Tekniska nämndens ansvarsområde innebär att genomföra kommunens fysiska planering och förvalta befintliga fastigheter och anläggningar. Nämnden ansvarar även för trafikfrågor och trafikplaner, gatuhållning, gatubelysning, parkeringstillstånd, dagvatten, vatten- och avloppsförsörjning, avfallshantering, park och naturvård, lantmäteriteknisk verksamhet samt namnsättningsfrågor. Verksamheterna finansieras både genom skattemedel och genom avgifter. Antalet anställda uppgår till 184 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Ansökan om att inrätta egen kommunal lantmäterimyndighet (KLM) är inskickad till regeringen, svar väntas under 2018 och verksamheten beräknas vara igång 2019. En egen lantmäterimyndighet möjliggör att plan- bygg- och fastighetsbildningsprocessen kan förenklas och förkortas.

Förvaltningen har tagit fram styrdokument för utvecklingen och förvaltningen av kommunens gång- och cykelnät. I december 2017 skickades en gångplan respektive cykelplan till kommunfullmäktige för beslut under 2018. Styrdokumenterna är giltiga 2018-2030 och är tänkta att fungera som stöd för kommande investeringar i infrastruktur för gång- och cykeltrafik men även kommunens övergripande stadsplanering.

En ny modell för inköp av energi har tillämpats under året. En solenergiupphandling har resulterat i att tio fastigheter kommer att generera 745 kW. Solceller köps numera inte in utan solenergi köps in och entreprenören ansvarar för driften av anläggningarna vilket har visat sig vara ekonomiskt fördelaktigt. Viksjö äldreboende har färdigställts och fått miljöklassningen guld. Det betyder att byggnaden är energisnål och att materialvalen som gjorts inte är skadliga för hälsan och miljön. Boendet rymmer 40 lägenheter, ett eget tillagningskök och en samlingslokal med separat ingång som kan hyras av utomstående. Kommunfullmäktige beslutade i december 2017 att införa obligatorisk matavfallsinsamling. 1 juni invigdes Växthusvägens förlängning inklusive ny gång- och cykelbana.

EKONOMISKT RESULTAT

Den skattefinansierade verksamheten redovisar ett överskott på 4,8 mnkr. Ökade intäkter avseende försäkrings- och skadeståndersättning, parkeringsverksamhet samt utökad uppdrag för transporttjänster bidrar till överskottet. Kostnadsavvikelserna består främst av

ökade kapitaltjänstkostnader, marksaneringar, utrantering av anläggningstillgångar.

Vatten och avlopp

Resultatet för vatten- och avloppsverksamheten 2017 är ett överskott om 7,9 mnkr. Överskottet kommer att öka skulden till "VA-kollektivet", som då uppgår till 29,5 mnkr. Vatten- och avloppsverksamhetens resultat balanseras över tre år. I resultatet ingår ökade intäkter från anslutningsavgifter och lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster. Även beräknade kostnader för investeringar i Bromma reningsverk som försenats påverkar resultatet positivt.

Avfall

Avfallsverksamhetens resultat är ett underskott om 3,2 mnkr. Underskottet beror främst på ett kortsiktigt gemensamt avtal inom SÖRAB för hämtning och behandling av avfall samt utbyte av sopkärl. Avfallstaxan höjs 2018 för att reglera ökade kostnader och tidigare års ackumulerade underskott.

Investeringar

Infrastrukturinvesteringar har genomförts för 181,2 mnkr, vilket utgör 40 % av årets budget. Avvikelsen beror till 73 % på att investeringarnas kostnader kommer senare än vad som budgeterats. Orsakerna kan t ex vara tidsförskjutningar av upphandlingar som är försenade, överklagade eller saknar anbud.

Fastighetsinvesteringar har genomförts för 335 mnkr, vilket utgör 43 % av årets budget. Avvikelsen beror till ca 90 % på att investeringarnas kostnader kommer senare än vad som budgeterats. Dessa avvikelser orsakas av tidsförskjutningar av upphandlingar som är försenade, för dyra, överklagade eller saknar anbud, periodisering av fastighetsinvesteringar från kommunens förvaltningar, samordning med andra projekt samt samordning med berörda verksamheter.

EKONOMISKT RESULTAT

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	153,6	153,6	137,2
Intäkter	725,5	761,7	717,7
Summa intäkter	879,1	915,3	854,9
Kostnader	-879,1	-913,7	-853,3
Årets resultat	0,0	1,6	1,6
Investeringsinkomster infrastruktur	0,0	13,7	10,7
Investeringsutgifter infrastruktur	-454,5	-194,9	-196,1
Investeringsutgifter fastighet	-788,1	-334,7	-474,9

FRAMÅTBlick

Den planerade F9 skolan i Barkarbystaden III kommer att påbörjas. Skolan planeras för 1100 elever från förskoleklass till årskurs 9. Projektet innefattar en ny för-, grund-, grundsär- och träningssärskola åk F-9 samt en 11-manna fotbollsplan.

Fyrspannvägens förskola kommer att stå klar hösterminen 2018. Förskolan har plats för 81 barn och blir den första som byggs enligt den konceptförskola som barn- och ungdomsnämnden har tagit fram. Centrumarbetena i Kallhäll samt Viksjö beräknas vara klara under 2018, gäller bland annat upprustning av torg- och parkeringsytor samt uträtning av Källtorpsvägen.

Arbetet med budgetuppdragen från fullmäktige att starta cykel- och bilpool för anställda kommer att påbörjas i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen under 2018. Om kommunens ansökan om att inrätta en egen kommunallantmäterimyndighet (KLM) godkänns innebär det en stor förändring i arbetsätt, resurser och metoder.

VERKSAMHETSMÅTT

VOLYMER, NYCKELTAL

VÄG OCH TRAFIK	2017	2016	2015
Vinterväghållning, kr/m ²	5,96	6,98	6,60
Vägskötsel, kr/m ²	7,78	5,70	5,61
Väg i m ² i tusental	2 593	2 521	2 493
VATTEN OCH AVLOPP			
Levererad mängd vatten	5,83 milj m ³	5,9 milj m ³	5,5 milj m ³
Svinn	12,7%	13,7%	12,2 %
Energiförbrukning/meter ledning	0,69 kWh/m	0,57 kWh/m	0,79 kWh/m
AVFALL			
Total mängd insamlat hushållsavfall, antal ton.	14 844	14 839	14 404
Insamlad mängd hushållsavfall, kg per invånare.	196	205	222
Matavfall som hemkomposteras i hushåll och verksamheter, antal ton.	202	189	192
Utsorterat matavfall från verksamheter till biogas-anläggning, inklusive mängder som hanteras genom avfallskvarn till uppsamlingstank, antal ton.	652	1 339	1 186

Miljö- och bygglovsnämnden

Miljö- och bygglovsnämndens ansvarsområden för miljötillsyn och bygglovshantering styrs till största delen genom lagar. Nämnden är en lokal tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, tobaks- och livsmedelslagen. Dessutom är nämnden tillsynsmyndighet inom byggväsendet samt har också en rådgivande verksamhet gentemot allmänheten i bygg- och miljöfrågor. Antalet anställda uppgår till 39 personer.

VIKTIGA HÄNDELSER

Miljötillsyn av förorenade områden, masshantering, tillsyn av tunnelbaneutbyggnaden, Rotebroleden är alla exempel på större, mer resurskrävande ärenden som miljö- och hälsoskydds-enheten arbetat med under året. Nya förskolor och skolor genererar fler anmälningsärenden. Även nya livsmedelsverksamheter har genererat fler tillsynsärenden.

Bygglovverksamheten har under 2016 och 2017 förberetts för en kraftigt ökad arbetsmängd kopplad till utbyggnaden av Barkarbystaden. Fördröjningar gör dock att arbetsmängden ännu inte har ökat nämnvärt.

Nedan följer några exempel på ärenden under året:

- Två bygglov för flerbostadshus i Barkarbystaden respektive Kallhälls centrum beviljades.
- Fem bygglov för flerbostadshus i Jakobsberg beviljades.
- Bygglov beviljades även för bl.a. nybyggnad av hotell, förskola, kontor, affärsbyggnad samt vårdboende.
- Miljötillsyn för arbetet med tunnelbanan.
- Livsmedelstillsyn av nya verksamheter såsom restauranger, caféer och butiker.
- Flera anmälningsärenden för nya förskolor och skolor.
- Ett ökat antal ärenden gällande förorenad mark, nyfunna och tidigare kända föroreningar.

EKONOMISKT RESULTAT

Miljö- och Bygglovsnämnden redovisar för 2017 ett underskott om 1 mnkr. Avvikelsen fördelar sig på bygglov -2 mnkr, miljö- och hälsoskydd +0,9 mnkr samt miljö- och bygglovsnämnden +0,1 mnkr. I avvikelsen för bygglov är det främst intäkterna på grund av vikande ärendeingång som avviker med -1,6 mnkr i jämförelse med budget. Den vikande ärendeingången beror på förskjutning av tidplanen för de stora detaljplanerna.

MNKR	BUDGET 2017	UTFALL 2017	UTFALL 2016
Kommunbidrag	11,3	11,3	11,3
Intäkter	21,0	20,3	19,1
Summa intäkter	32,3	31,6	30,4
Kostnader	-32,3	-32,6	-29,8
Årets resultat	0,0	-1,0	0,6
Investeringar	1,4	0,0	0,0

FRAMÅTBlick

Under 2018 kommer Norra Igelbäckens naturreservat att invigas, och Miljö- och bygglovsnämnden föreslås bli tillsynsmyndighet över reservatet.

BYGGLOV

Den pågående stadsutvecklingen i Barkarbystaden kommer att innebära en ökande arbetsmängd inom bygglovsområdet under en följd av år, troligtvis med start under senare del av 2018 beroende på antalet färdigställda detaljplaner. Under närmaste året kommer även arbetet som är kopplat till utbyggnaden av tunnelbanan att intensifieras.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD

Miljö- och hälsoskydds-enheten har sett en ökning av antal ärenden samt en ökad komplexitet på ärenden det senaste året och detta kommer säkerligen att fortsätta under 2018. Enheten är involverad i många planprojekt och infrastrukturprojekt såsom utbyggnaden av tunnelbanan, Mälarbanan, Rotebroleden samt Förbifart Stockholm.

Måluppfyllelse av nämndernas effektmål

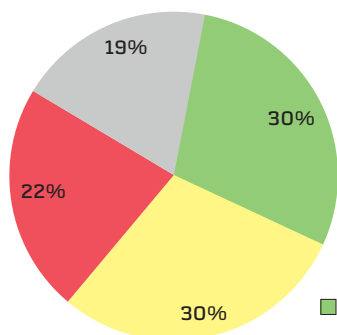
Nedan presenteras nämndernas måluppfyllelse utifrån de fyra inriktningssmålen som kommunfullmäktige har beslutat om.

Tabellen visar antalet mål per nämnd och hur dessa uppnåtts.

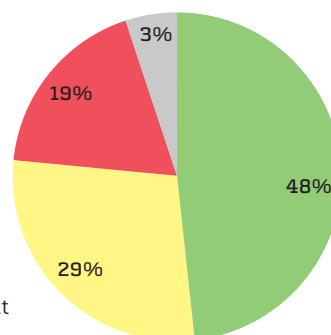
Nämnd	Målet är uppnått	Målet är delvis uppnått	Målet är inte uppnått	Ingen uppgift	Totalsumma
Barn- och ungdomsnämnden	5	21	1		27
Familjerätten	2		3		5
Kompetensnämnden	17	4	16	8	45
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	5	2	5		12
Miljö- och Bygglövsnämnden	4		1	1	6
Socialnämnden	2		4		6
Tekniska nämnden	3	2	1		6
Kommunstyrelsen	4	4	3	1	12
Totalsumma	42	33	34	10	119

Diagrammen visar den samlade målbedömningen från nämnderna.

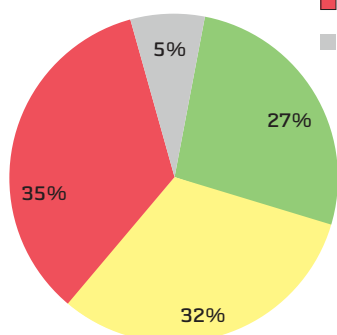
Framtida tillväxt

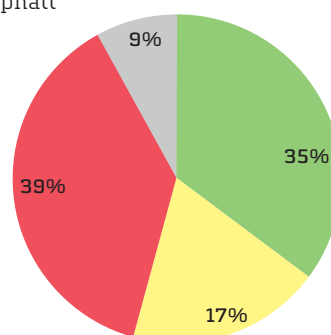
Kvalitativ välfärd

Demokrati, öppenhet och trygghet

Miljö och klimat

Järfällahus-koncernen

FÖRETAGETS UPPDRAG

Ändamålet med bolagets verksamhet är att i allmännyttigt syfte främja bostadsförsörjningen i kommunen. Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det ägardirektiv som fastställdes av kommunfullmäktige 2015-05-04 innebär bl a följande:

- uppnå en produktionstakt om 300 lägenheter per år
- renovera 100 lägenheter per år
- en soliditet på minst 15 % kortsiktigt, långsiktig soliditet ska uppgå till minst 20 %
- en direktavkastningsnivå som årligen beslutas av KF
- medverka till goda boendemiljöer, stärka boendeflytandet och miljöarbetet

EKONOMI

Årets resultat före skatt uppgår till 37,2 mkr. Den marknadsmässiga avkastningen uppgår till 2,6 %. Underhållskostnaderna i fastighetsbeståndet uppgår till 81,2 mkr (64,8 mkr) och investeringar till 135,7 mkr (46,1 mkr). Den marknadsvärdering av hela fastighetsbeståndet som gjordes i december anger ett värde på 6 080 mkr (5 864 mkr). Soliditeten uppgår till 55,5 % (55,5 %).

MARKNAD

Bolaget har en fortsatt hög efterfrågan på bostäder och en vakansgrad som ligger nära 0 %. Efterfrågan på bostäder i regionen är stor. Utmaningar är att bygga till hyresnivåer som accepteras av tänkta hyresgäster och att upphandla entreprenörer till planerade projekt.

VIKTIGA HÄNDELSER

Det nya ägardirektivet från 2015 gav bolaget en ny inriktning med ett uppdrag att, utöver förvaltning av befintligt bestånd, nyproducera och renovera lägenheter. För att nå dessa målsättningar och möta kommande utmaningar med nyproduktion infördes en ny organisation och det skapades en ny avdelning för nyproduktion. Under hösten 2017 började Järfällahus bygga om det före detta äldreboendet Almen på Vinggränd i Barkarby C till 56 moderna ungdoms- och studentlägenheter. I augusti 2017 avslutades ombyggnationen av huset Ålstavägen 18, som Järfällahus förvärvade 2016. Fastigheten har byggts om till små bostäder som kommunen hyr in för sin verksamhet.

Järfällahus har erhållit markanvisning på Söderhöjden för att komplettera bostadsbebyggelsen i området med 390 hyresrätter. Bolaget har även erhållit markanvisning i Tallbohov med bygggrätter för ca 150 lägenheter i det nya planlagda området öster om Snapphanevägen. Under året pågår detaljplanearbete gällande kompletterande bebyggelse i Engelbrektsområdet. Samråd sker under våren 2018.

RESULTATRÄKNING

	2017	2016
	mkr	mkr
Nettoomsättning	524,2	516,6
Kostnader, drift	-299,4	-291,1
Kostnader, underhåll	-81,2	-64,8
Avskrivningar/Nedskrivningar	-95,0	-62,2
Finansiella intäkter	0,1	0,1
Finansiella kostnader	-11,5	-18,7
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	37,2	79,9
RESULTAT FÖRE SKATT	37,2	79,9
Skatter		
- aktuell skatt	-6,5	-12,7
- uppskjuten skatt	-2,3	-6,4
ÅRETS RESULTAT	28,4	60,8

BALANSRÄKNING

	2017	2016
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar	1 966,2	1 925,4
Omsättningstillgångar	131,0	126,8
SUMMA TILLGÅNGAR	2 097,2	2 052,2
EGET KAPITAL och SKULDER		
Eget kapital	1 164,9	1 139,5
Avsättningar	101,3	94,1
Långfristiga skulder	708,0	708,0
Kortfristiga skulder	123,0	110,6
SUMMA EGET KAPITAL och SKULDER	2 097,2	2 052,2

Förvaltd volym

	2017		2016	
	ytor kvm	antal	ytor kvm	antal
bostäder	418 769	5 561	418 769	5 561
lokaler	58 490	472	60 583	468

Järfälla Näringsliv AB

UPPDRAG

Järfälla Näringsliv AB är ett av Järfälla kommun helägt bolag med uppdraget att bedriva kommunens näringslivsarbete. Enligt bolagsordning och ägardirektiv ska Järfälla Näringsliv AB bidra till att förbättra näringslivsklimatet i Järfälla, bidra till att öka antalet arbetstillfällen i Järfälla, samt öka antalet besökare till Järfälla. Detta ska uppfyllas genom arbete med fyra underliggande mål:

- Öka nyetableringen av företag i Järfälla,
- Öka nyföretagandet i Järfälla,
- Stödja utvecklingen av befintliga företag i Järfälla,
- Öka kännedomen om Järfälla som en attraktiv besöksdestination i Stockholms län och därigenom bidra till kommunens varumärke.

Arbetet med ovanstående mål ska ske i nära samverkan med det lokala näringslivet och ska samordnas med övrig kommunal verksamhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Under våren färdigställdes näringslivsstrategin för Järfälla 2017-2020. Näringslivsstrategin gäller för alla kommunens verksamheter och utgår från fyra strategiska utmaningar: näringslivsservice och näringslivsutveckling, destination och attraktivitet, samhällsplanering och fysisk miljö, och kompetensförsörjning och arbetsmarknad.

Järfälla Näringsliv AB ska bidra till att erbjuda Järfällas befintliga företag optimala utvecklingsförutsättningar för tillväxt. Arbetet innefattar såväl att underlätta nätverksbyggande och bidra till kompetensutveckling och affärsutveckling utifrån den kommunala horisonten, som att bidra till att förenkla och förbättra den kommunala servicen till näringslivet. Nyhetsbrev som går ut till ungefär 2 000 företag i kommunen varje månad tycks vara mycket uppskattat och ett tiotal externa aktiviteter har genomförts såsom företagsfrukostar, priset Årets företagare och företagsbesök.

Under året har Järfälla som en attraktiv plats för etableringar exponerats i sammanhang som Almedalen, Stockholm Business Arena och vår egen näringslivsmässa Växtplats Järfälla. Samverkan med Stockholm Business Alliance, Stockholms Handelskammare och Svenskt Näringsliv och andra nätverk har utökats under året.

Järfälla Näringsliv AB stöder nyföretagande genom Nyföretagarcentrum och Ung företagsverksamhet. Under året har en särskild satsning på entreprenörskap för nyanlända initierats, liksom affärsutvecklingseventet Mitt Företag, som främst riktar sig till nystartade företag.

EKONOMI

Resultatet uppgår till 981 tkr. Det positiva resultatet beror på att aktiviteter har skjutits fram över årsskiftet och genomförs 2018.

Finansiella rapporter

RESULTATRÄKNING

		KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
		2017	2016	2017	2016
RESULTATRÄKNING (MNKR)					
Verksamhetens intäkter	not 1,2	1 149,0	1 409,5	1 640,0	1 894,7
Verksamhetens kostnader	not 3	-4 597,7	-4 445,3	-4 939,6	-4 766,3
Av- och nedskrivningar	not 4	-201,2	-178,8	-298,9	-243,3
Verksamhetens nettokostnad		-3 649,9	-3 214,6	-3 598,5	-3 114,9
Skatteintäkter	not 5	3 213,5	3 068,3	3 213,5	3 068,3
Generella statsbidrag och utjämning	not 6	682,7	558,2	682,7	558,2
Finansiella intäkter	not 7	34,0	24,9	28,7	18,9
Finansiella kostnader	not 8	-31,1	-38,6	-41,1	-55,3
Aktuell skatt		-	-	-6,8	-12,6
Uppskjuten skatt		-	-	-2,3	-6,4
Resultat före extraordinära poster		249,2	398,2	276,1	456,1
Extraordinära kostnader	not 9	-177,0	-	-177,0	-
Årets resultat	not 10	72,2	398,2	99,1	456,1

Kassaflödesanalys

		KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
		2017	2016	2017	2016
KASSAFLÖDESANALYS (MNKR)					
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		72,2	398,2	99,1	456,1
Justering för ej likviditetspåverkande poster	not 11	396,8	282,1	499,2	351,1
Medel från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		469,0	680,3	598,3	807,2
Förändringar i rörelsekapital					
Ökning/minskning av exploateringsmark och förråd		-25,8	-41,5	-25,8	-41,5
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		47,4	-3,7	37,5	19,3
Ökning av kortfristiga skulder		-263,5	-525,9	-246,3	-507,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten		227,1	109,2	363,7	277,3
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-	-	-2,9	-4,2
Investering materiella anläggningstillgångar	not 12	-626,9	-799,7	-760,7	-852,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	not 13	0,8	6,0	1,2	6,3
Investering i finansiella anläggningstillgångar	not 12	-67,1	-	-67,1	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-693,2	-793,7	-829,5	-850,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Förändring av långfristig upplåning	not 25	442,6	327,4	560,0	212,3
Ökning/ minskning av långfristiga fordringar	not 17	-	-	0,2	0,1
Ökning av övriga långfristiga skulder	not 25	-0,6	12,0	-117,9	12,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		442,0	339,4	442,3	224,4
Årets kassaflöde		-24,1	-345,1	-348,3	-348,3
Beräknat/ summerat kassaflöde		-24,1	-345,1	-23,5	-348,3
Likvida medel och kortfristiga placeringar vid årets början		206,5	551,6	218,5	566,8
Likvida medel och kortfristiga placeringar vid årets slut		182,4	206,5	195,0	218,5
Förändring av likvida medel och kortfristig placering		-24,1	-345,1	-23,5	-348,3

BALANSRÄKNING

MNKR	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2017	2016	2017	2016
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	-	-	16,7	17,3
Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	not 14	5 629,3	5 267,7	7 551,1
Maskiner och inventarier	not 15	117,4	119,2	126,3
Pågående ny-, till- och ombyggnad		-	-	64,1
Finansiella anläggningstillgångar				
Övriga finansiella anläggningstillgångar	not 16	1 188,5	1 121,4	962,2
Långfristiga fordringar	not 17	-	-	0,3
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		6 935,2	6 508,3	8 720,7
Omsättningstillgångar				
Exploateringsmark och förråd	not 18	68,7	42,9	68,7
Fordringar	not 19	283,9	331,3	295,2
Kortfristiga placeringar	not 20	0,6	71,0	0,6
Kassa och bank	not 21	182,4	135,5	194,4
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		535,6	580,7	558,9
SUMMA TILLGÅNGAR		7 470,8	7 089,0	9 279,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Eget kapital	not 22	3 018,0	2 945,7	3 968,4
därav årets resultat		72,2	398,2	99,1
därav resultatutjämningsreserv		165,0	165,0	165,0
därav kompetensfond		11,0	15,0	11,0
därav övrigt eget kapital		2 769,8	2 367,5	3 693,3
Avsättningar				
Avsättningar för pensioner och liknandeförpliktelser	not 23	373,0	341,6	400,5
Andra avsättningar	not 24	894,7	795,1	996,0
SUMMA AVSÄTTNINGAR		1 267,7	1 136,7	1 396,5
Skulder				
Långfristiga skulder	not 25	2 062,8	1 620,8	2 771,2
Kortfristiga skulder	not 26	1 122,3	1 385,8	1 143,5
SUMMA SKULDER		3 185,1	3 006,6	3 914,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		7 470,8	7 089,0	9 279,6
ANSVARSFÖRBINDELSER				
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar				
Övriga ansvarsförbindelser		1 503,4	1 554,5	1 507,5
Borgensåtaganden				
Borgensåtaganden	not 28	928,3	901,9	220,3
Övriga ansvarsförbindelser				
Övriga ansvarsförbindelser	not 29	84,1	109,4	84,1
Leasingavtal				
Leasingavtal	not 30	5,7	4,7	5,7
Avtal om visstidspension, antal				
Avtal om visstidspension, antal	not 31	3	3	3

NOTER

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
	2017	2016	2017	2016	
Not 1	VERKSAMHETENS INTÄKTER				
	Enligt driftredovisningen	6 491,8	6 420,9	-	-
	Skatteintäkter	-3 213,5	-3 068,3	-	-
	Generella statsbidrag och utjämning	-726,1	-621,0	-	-
	Finansiella intäkter	-34,0	-24,9	-	-
	Extraordinära intäkter	-	-	-	-
	Verksamhetens intäkter	2 518,2	2 706,7	-	-
	Interna intäkter	-1 369,2	-1 297,2	-	-
	Summa externa intäkter - kommunen	1 149,0	1 409,5	-	-
	Intäktsfördelning:				
	Taxor och avgifter	295,5	304,4	-	-
	Försäljning av verksamhet och entreprenader	99,3	91,6	-	-
	Bidrag	481,7	520,5	-	-
	Exploateringsintäkter	165,9	385,5	-	-
	Realisationsvinster	0,7	5,6	-	-
	Övriga intäkter	105,9	101,9	-	-
	Summa	1 149,0	1 409,5	-	-
	Järfälla kommun	-	-	1 119,5	1 382,6
	Järfällahus AB	-	-	484,0	475,6
	Kommunalförbundet Brandkåren Attunda	-	-	36,4	36,4
	Järfälla Näringsliv	-	-	0,1	0,1
	Summa externa intäkter - koncernen	-	-	1 640,0	1 894,7
Not 2	STATSBIDRAG FÖR ATT HANTERA FLYKTINGSITUATIONEN				
	Inbetalat till kommunen	0,0	0,0	0,0	0,0
	Redovisat som intäkt i RR	0,0	-41,5	-41,5	-41,5
	Redovisat som förutbetalad intäkt i BR	0,0	0,0	0,0	0,0
	Statsbidraget har periodiserats i enlighet med ett särskilt yttrande från Rådet för kommunal redovisning				
Not 3	VERKSAMHETENS KOSTNADER				
	Enligt driftredovisningen	-6 242,5	-6 022,7	-	-
	Avskrivningar	201,2	178,8	-	-
	Generella statsbidrag och utjämning	43,5	62,9	-	-
	Finansiella kostnader	30,9	38,6	-	-
	Verksamhetens kostnader	-5 966,9	-5 742,4	-	-
	Interna kostnader	1 369,2	1 297,1	-	-
	Summa externa kostnader - kommunen	-4 597,7	-4 445,3	-	-
	Kostnadsfördelning:				
	Bidrag och transfereringar	-141,6	-142,5	-	-
	Lönekostnader	-1 645,4	-1 572,8	-	-
	Övriga personalkostnader(sociala avgifter, pensioner mm)	-740,2	-698,2	-	-
	Entreprenader, köp av verksamhet, konsulter	-1 432,7	-1 392,7	-	-
	Lokalhyror, markhyror och fastighetservice	-273,9	-272,1	-	-
	Bränsle, energi och vatten	-55,7	-56,5	-	-
	Förbrukningsmaterial	-104,8	-97,0	-	-
	Övriga kostnader	-271,5	-283,0	-	-
	Interna kostnader avseende investeringsprojekt	68,1	69,5	-	-
	Summa	-4 597,7	-4 445,3	-	-

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not3				
Järfälla kommun	-	-	-4 543,8	-4 391,7
Järfällahus AB	-	-	-351,4	-329,2
Kommunalförbundet Brandkåren Attunda	-	-	-41,5	-42,0
Järfälla Näringsliv	-	-	-2,9	-3,4
Summa externa kostnader - koncernen	-	-	-4 939,6	-4 766,3
Not 4				
AV- OCH NEDSKRIVNINGAR				
Avskrivning på byggnader och tekniska anläggningar	-164,4	-142,6	-224,2	-202,6
Avskrivning på maskiner och inventarier	-36,8	-36,2	-39,1	-38,8
Avskrivning på immateriella anläggningstillgångar	-	-	-3,4	-1,9
Nedskrivning och utrangering av byggnad	-	-	-32,2	-
Summa	-201,2	-178,8	-298,9	-243,3
Not 5				
SKATTEINTÄKTER				
Kommunalskatt	3 224,8	3 080,3	3 224,8	3 080,3
Slutavräkning 2015	-	5,9	-	5,9
varav intäktsförts 2015	-	3,0	-	3,0
Slutavräkning 2015 prognos	-	-14,9	-	-14,9
Slutavräkning 2016	-11,1	-	-11,1	-
- varav intäktsförts 2016	-14,9	-	-14,9	-
Slutavräkning 2017 prognos	-15,1	-	-15,1	-
Summa	3 213,5	3 068,3	3 213,5	3 068,3
Not 6				
GENERELLA STATSBI DRAG OCH UTJÄMNING				
Inkomstutjämningsbidrag	370,8	303,0	370,8	303,0
Kostnadsutjämningsbidrag	181,4	185,0	181,4	185,0
Regleringsbidrag	-0,7	-2,5	-0,7	-2,5
Införandebidrag	9,8	28,6	9,8	28,6
Avgift till LSS-utjämnin gen	-42,6	-60,3	-42,6	-60,3
Fastighetsavgift	108,7	104,4	108,7	104,4
Generella statsbidrag	55,3	-	55,3	-
SUMMA	682,7	558,2	682,7	558,2
Not 7				
FINANSIELLA INTÄKTER				
Räntor bankmedel	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga räntor	0,3	0,3	0,4	0,4
Aktieutdelning	3,0	3,8	0,0	0,2
Borgensavgifter	2,9	2,7	0,6	0,2
Kapitalförvaltning	27,8	18,2	27,8	18,2
SUMMA	34,0	24,9	28,7	18,9
Not 8				
FINANSIELLA KOSTNADER				
Räntor lån	-13,2	-18,9	-22,5	-35,0
Kapitalförvaltning	-1,3	-3,0	-1,3	-3,0
Ränta på pensionsavsättning	-7,2	-2,9	-7,9	-3,2
KPI-uppräknin g av avsättning för medfinansiering T-bana	-8,9	-13,2	-8,9	-13,2
Övriga räntor	-0,5	-0,6	-0,5	-0,9
Summa	-31,1	-38,6	-41,1	-55,3
Not 9				
EXTRAORDINÄRA KOSTNADER				
Fördyring av utbyggd tunnelbana till Barkarby enligt tilläggs-avtal till huvudavtalet	-86,0	-	-86,0	-

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
	2017	2016	2017	2016	
forts. Not 9	EXTRAORDINÄRA KOSTNADER				
	Kostnader avseende finansiering av tunnelbaneupp gång och biljetthall vid Barkarby station (Veddesta) enligt ett tilläggsavtal till genomförandeavtalet för tunnelbana till Barkarby.	-91,0	-	-91,0	-
	Summa	-177,0	-	-177,0	-
Not 10	ÅRETS RESULTAT				
	Årets resultat enligt resultaträkningen	72,2	398,2	-	-
	Avgår realisationsvinster mark	-0,6	-5,5	-	-
	Avgår realisationsvinster fordon	-0,2	-0,1	-	-
	Justerat resultat enligt balanskravet	71,4	392,6	-	-
Not 11	EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER				
	Avskrivningar	201,2	178,8	298,9	243,3
	Nyintjänade pensioner inkl ränta	31,4	19,2	31,3	20,3
	Övriga avsättningar	99,6	-10,6	106,8	-10,6
	Realisationsvinst	0,0	-5,6	0,0	-5,9
	Utrangering	17,8	28,6	22,9	30,1
	Omklassificering anläggningstillgångar	43,0	30,8	43,0	30,8
	Omklassificering exploateringsmark	3,8	40,5	3,8	40,5
	Övriga ej likviditetspåverkande poster	0,0	0,4	-7,6	2,5
	Summa	396,8	282,1	499,2	351,1
Not 12	INVESTERINGAR				
	Verksamhetsfastigheter	-120,3	-157,9	-152,5	-207,9
	Pågående investeringar	-208,7	-334,9	-309,6	-334,9
	Fastigheter för affärsverksamhet	-38,4	-116,8	-38,4	-116,8
	Publika fastigheter	-224,6	-137,6	-224,6	-137,6
	Exploateringsmark	0,0	-9,0	0,0	-9,0
	Maskiner och inventarier	-34,9	-43,5	-35,6	-45,9
	Summa materiella anläggningstillgångar	-626,9	-799,7	-760,7	-852,1
	Medlemsinsats Kommuninvest Ekonomisk Förening	-46,5	-	-46,5	-
	Bostadsrätter	-20,6	-	-20,6	-
	Summa finansiella anläggningstillgångar	-67,1	-	-67,1	-
	Summa	-694,0	-799,7	-827,8	-852,1
Not 13	FÖRSÄLJNING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
	Mark	0,6	5,9	0,6	6,2
	Maskiner och inventarier	0,2	0,1	0,6	0,1
	Summa försäljning anläggningstillgångar	0,8	6,0	1,2	6,3
Not 14	MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR				
	Ingående anskaffningsvärde	7 243,3	6 597,3	10 354,9	9 662,8
	Årets investeringar	548,6	715,0	580,7	764,9
	Försäljningar och utrangeringar	-38,3	-19,2	-48,2	-22,9
	Stats-/investeringsbidrag	-	-	-	-
	Omklassificering	-5,0	-49,8	32,6	-49,8
	Utgående anskaffningsvärde	7 748,6	7 243,3	10 920,0	10 354,9
	Ingående avskrivningar	-1 975,6	-1 833,7	-3 143,1	-2 943,0
	Försäljningar/utrangeringar	20,6	0,7	25,4	2,7
	Årets avskrivningar	-164,3	-142,6	-224,1	-202,8
	Årets nedskrivningar	-	-	-27,1	-
	Utgående avskrivningar	-2 119,3	-1 975,6	-3 368,9	-3 143,1
	Restvärde	5 629,3	5 267,7	7 551,1	7 211,8

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not 14	Specifikation av utgående bokfört värde			
	32,1	33,0	32,1	33,0
	2 668,0	2 517,0	4 589,8	4 461,1
	511,6	512,8	511,6	512,8
	1 251,6	924,5	1 251,6	924,5
	2,9	2,9	2,9	2,9
	0,2	0,2	0,2	0,2
	345,8	349,5	345,8	349,5
	817,1	927,8	817,1	927,8
	5 629,3	5 267,7	7 551,1	7 211,8
Not 15	MASKINER OCH INVENTARIER			
	518,7	529,3	546,6	554,9
	34,9	43,5	35,5	45,9
	-77,4	-73,1	-77,6	-73,2
	-	-	-	-
	0,3	19,0	1,5	19,0
	476,5	518,7	506,0	546,6
	-399,5	-426,2	-417,8	-442,0
	77,2	62,9	77,3	63,0
	-36,8	-36,2	-39,1	-38,8
	-359,1	-399,5	-379,6	-417,8
	117,4	119,2	126,3	128,7
	Specifikation av utgående bokfört värde			
	3,8	4,3	10,8	5,2
	85,1	90,8	86,0	92,2
	13,0	9,5	14,0	16,6
	15,5	14,6	15,5	14,6
	117,4	119,2	126,3	128,7
Not 16	ÖVRIGA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILGÅNGAR			
	1 121,4	1 121,4	895,1	895,1
	46,5	-	46,5	-
	20,6	-	20,6	-
	1 188,5	1 121,4	962,2	895,1
	Specifikation			
	Aktier:			
	226,4	226,4	0,0	0,0
	Antal: 177 390 st Nom värde: 2 500 kr Ägarandel: 100%			
	0,1	0,1	0,0	0,0
	Antal: 1 000 st Nom värde: 100 kr Ägarandel: 100%			
	42,3	42,3	42,3	42,3
	Antal: 2 000 st Nom värde: 50 kr Ägarandel: 100%			
	1,2	1,2	1,2	1,2
	Antal: 1 200 st Nom värde: 1800 kr Ägarandel: 15%			
	6,2	6,2	6,2	6,2
	Antal: 62 342 st Nom värde: 100 kr Ägarandel: 5,9%			
	0,0	0,0	0,0	0,0
	Antal: 15 st Nom värde: 100 kr Ägarandel: 6,9%			
	0,5	0,5	0,5	0,5
	Antal: 2 415 st Nom värde: 100 kr Ägarandel: 4,83%			

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
	2017	2016	2017	2016	
fort. Not 16	SABO Byggnadsförsäkring AB				
	-	-	0,2	0,1	
	Antal 100 Nom värde 1000 kr				
	Bostadsrätter	52,4	31,9	52,4	31,9
	Medlemsinsats Kommuninvest Ekonomisk Förening	59,4	12,9	59,4	12,9
	Avtal om mark från staten	800,0	800,0	800,0	800,0
	I avtalet om "Stockholmsöverenskommelsen" ingår att staten överläter mark till kommunen. Markens värde vid exploatering har bestämts via två olika värderingar som i genomsnitt uppskattat värdet till 800 mnkr.				
	Summa	1 188,5	1 121,4	962,2	895,1
Not 17	LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR				
	Ingående värde	0,0	0,0	0,1	0,2
	Tillkommande fordringar	-	-	0,2	-
	Amortering	-	-	-	-0,1
	Utgående värde	0,0	0,0	0,3	0,1
	Specifikation				
	Deposition	-	-	0,3	0,1
	Summa	-	-	0,3	0,1
Not 18	EXPLOATERINGSMARK OCH FÖRRÅD				
	Ingående värde	42,9	1,4	42,9	1,4
	Årets anskaffningar	46,3	18,7	46,3	18,7
	Omklassificering	0,0	40,5	0,0	40,5
	Kostnadsfört	-20,5	-17,7	-20,5	-17,7
	Utgående värde	68,7	42,9	68,7	42,9
Not 19	FORDRINGAR				
	Kundfordringar	69,7	105,0	64,2	107,6
	Mervärdesskatt	47,1	44,6	47,1	44,6
	Upplupna skatteintäkter	0,0	6,0	0,0	6,0
	Fordran fastighetsavgift	39,8	34,0	39,8	34,0
	Övriga interimsposter	78,7	130,1	83,5	121,7
	Övriga kortfristiga fordringar	48,6	11,6	60,6	18,8
	Summa	283,9	331,3	295,2	332,7
Not 20	KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
	Ingående värde	71,0	121,9	71,0	121,9
	Avkastning	26,5	15,2	26,5	15,2
	Försäljning värdepapper	-96,9	-66,1	-96,9	-66,1
	Utgående värde	0,6	71,0	0,6	71,0
	Specifikation				
	Likvida medel	0,0	1,4	0,0	1,4
	Aktier	0,6	39,1	0,6	39,1
	Internationella fonder	0,0	30,5	0,0	30,5
	Summa	0,6	71,0	0,6	71,0
	Marknadsvärde	0,6	90,5	0,6	90,5
Not 21	KASSA OCH BANK				
	Kassa och bank	182,4	135,5	194,4	147,5
	Summa	182,4	135,5	194,4	147,5

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
	2017	2016	2017	2016	
fort. Nor 21	Specifikation				
	Kommunen	74,4	19,2	74,4	19,1
	Järfällahus AB	112,5	118,1	112,5	118,1
	Phalaenopsis AB	-6,2	-6,3	-6,2	-6,3
	Kommunalförbundet Brandkåren Attunda	-	-	12,0	12,1
	Järfälla Näringsliv AB	1,7	4,5	1,7	4,5
	Summa	182,4	135,5	194,4	147,5
	Beviljad checkräkningskredit	300,0	300,0	300,0	300,0
	varav Järfällahus AB enligt avtal	130,0	130,0	130,0	130,0
Not 22	EGET KAPITAL				
	Ingående eget kapital enl fastställd balansräkning	2 945,7	2 547,5	3 869,7	3 413,4
	Koncernmässig justering	0,1	-	-0,4	0,2
	Ingående justerat eget kapital	-	-	3 869,3	3 413,6
	Årets resultat	72,2	398,2	99,1	456,1
	Summa	3 018,0	2 945,7	3 968,4	3 869,7
Not 23	AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE				
	Ingående pensionsavsättningar	341,6	322,4	369,2	348,9
	Pensionsutbetalningar	-10,2	-9,9	-10,3	-8,8
	Nyintjänad pension	29,2	22,8	29,2	22,8
	Ränte- och basbeloppsuppräknningar	7,1	2,9	7,1	2,9
	Förändring av löneskatt	6,0	3,8	6,0	3,8
	Övrigt	-0,7	-0,3	-0,7	-0,3
	Utgående pensionsavsättningar	373,0	341,6	400,5	369,2
	Aktualiseringsgrad (%)	96,0	94,0	-	-
	Specifikation				
	Pensioner enligt blandad modell	300,2	273,6	322,3	295,8
	Visstidspensioner	0,1	1,3	0,1	1,3
	Löneskatt	72,7	66,7	78,1	72,1
	Summa	373,0	341,6	400,5	369,2
Not 24	ANDRA AVSÄTTNINGAR				
	Medfinansiering tunnelbana	784,3	778,9	784,3	778,9
	"Enligt avtalet om ""Stockholmsöverenskommelsen"" ska kommunen till Stockholms Läns Landsting medfinansiera byggandet av tunnelbana till Barkarby med 800 mnkr. Avsättningen är indexuppräknad från 2013.				
	Avsättning för tunnelbaneuppgång Veddesta	94,2	-	94,2	-
	Avsättning för sanering av mark	16,2	16,2	16,2	16,2
	Uppskjuten skatteskuld	-	-	101,3	94,1
	Summa	894,7	795,1	996,0	889,2
Not 25	LÅNGFRISTIGA SKULDER				
	Svenska lån, banker och Kommuninvest	1 880,0	1 320,0	2 588,4	2 028,3
	Checkkredit	-	117,4	-	117,4
	Anläggningsavgifter -va	156,3	152,4	156,3	101,0
	Investeringsbidrag	26,5	31,0	26,5	82,4
	Summa	2 062,8	1 620,8	2 771,2	2 329,1
	Genomsnittlig upplåningsränta	0,67%	1,03%	0,84%	1,28%

NOTER	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not 25	Specifikation till långa och korta lån (not 25 och 26)			
	Mnkr	Mnkr	Mnkr	Mnkr
Kreditförfall för lån per 2016-12-31				
2017	0,0	510,0	0,0	773,0
2018	200,0	200,0	200,4	200,0
2019	550,0	550,0	705,0	705,0
2020	770,0	470,0	945,0	570,0
2021	560,0	100,0	828,0	290,0
2022	-	-	110,0	-
Summa	2 080,0	1 830,0	2 788,4	2 538,0
Not 26	KORTFRISTIGA SKULDER			
Järfällahus AB	112,6	118,1	0,0	0,0
Phalaenopsis AB och Spidarör AB	-6,2	-6,4	-6,2	-6,4
Järfälla Näringsliv AB	1,7	4,5	0,0	0,0
Leverantörsskulder	282,2	230,8	332,9	275,9
Personalens källskatt	34,2	30,7	34,2	31,6
Semester- och övertidsskuld inklusive personalomkostnader	122,3	106,3	126,0	106,2
Upplupna räntor	6,3	9,0	6,3	11,3
Upplupen pensionskost - avgiftsbestämd del inklusive löneskatt	95,4	89,8	95,4	89,8
Upplupen arbetsgivaravgift och övrig löneskatt	52,3	49,0	52,3	50,3
Övriga upplupna kostnader	103,7	99,1	132,7	117,9
Momsskuld	10,5	10,4	10,5	10,4
Förutbetalda skatteintäkter	11,0	14,9	11,0	15,6
Förutbetalda intäkter - va-verksamheten	29,5	21,6	29,5	21,6
Kortfristig skuld till banker och Kommuninvest	200,0	510,0	214,8	510,0
Övriga förutbetalda intäkter	66,5	97,1	100,4	138,6
Övriga kortfristiga skulder	0,3	0,9	3,7	17,0
Summa	1 122,3	1 385,8	1 143,5	1 389,8
Not 27	PENSIONSFRÖPLIKTELSE SOM INTE HAR TAGITS UPP BLAND SKULDER ELLER AVSÄTTNINGAR			
Pensioner	1 209,9	1 251,0	1 213,2	1 253,8
Löneskatt	293,5	303,5	294,3	304,2
Summa	1 503,4	1 554,5	1 507,5	1 558,0
Not 28	BORGENSÅTAGANDEN			
Egna hem	0,1	0,3	0,1	0,3
Järfällahus AB	708,0	708,0	-	-
Järfälla Nya Badanläggning AB	206,5	122,3	206,5	122,3
Kommuninvest	-	56,8	-	56,8
Föreningar	13,7	14,5	13,7	14,5
Summa	928,3	901,9	220,3	193,9
Not 29	ANSVARSFÖRBINDELSER			
Kommunalförbundet Norrvatten	84,1	109,4	84,1	109,4
Övrigt	-	-	-	-
Summa	84,1	109,4	84,1	109,4
Not 30	LEASINGAVTAL			
Bilar	5,7	4,7	5,7	4,7
Summa	5,7	4,7	5,7	4,7
Not 31	AVTAL OM VISSTIDSPENSION			
Ej infriade avtal om visstidspension förtroendevalda, antal	3	3	3	37
Avtalen förutsätter i princip 12 års tjänstgöring. Samordning sker med eventuellt utfallande lön.				

Kommentar till not 28, solidarisk borgen Kommuninvest

Järfälla kommun har i april 2013 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhål-

lande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Järfälla kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 959 063 650 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 3 014 130 099 kronor.

REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med reglerna i kommunal redovisningslag och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), såvida inte annat anges.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH INVESTERINGAR

Anläggningstillgångarna är upptagna till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Som investering avses anskaffning av tillgång med en nyttjandeperiod motsvarande minst 3 år och med ett anskaffningsvärde på sammanlagt minst 40 000 kronor.

AVSKRIVNINGAR OCH UPPDELNING I KOMPONENTER

Kommunen har från och med 2014 börjat tillämpa komponentavskrivning enligt RKR:s rekommendation 11.4.

Som utgångspunkt för antaganden om ekonomisk livslängd tillämpas RKR:s förslag till avskrivningstider för kommunal verksamhet. Tillämpade avskrivningstider ligger inom intervallet 3–50 år, med undantag för mark, broar, vägkropp med bestående värde, och konst som inte skrivs av. Linjär avskrivning används. Det sker ingen avskrivning för pågående investeringar.

EXPLOATERINGSREDOVISNING

Från och med 2016 har Järfälla kommun övergått till att följa RKR:s vägledning "Redovisning av kommunal mark-exploatering", vilket bland annat innebär att intäkter från markförsäljning inom exploateringsområden inte längre klassificeras som försäljning av anläggningstillgång/reavinstant utan ingår bland verksamhetens intäkter. Utgifter för exploatering av mark som ännu inte resultatredovisats återfinns bland omsättningstillgångarna.

LEASINGKOSTNADER

Samtliga leasingavtal redovisas som operationella i enlighet med RKR 13.2.

LÅNEKOSTNADER FÖR INVESTERINGSPROJEKT

Lånekostnader redovisas enligt huvudmetoden vilket innebär att investeringsprojekt inte belastas med lånekostnader under byggtiden.

KLASSIFICERING

Fordringar och skulder som förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen har klassificerats som kortfristiga. Fordringar och skulder som förfaller till betalning efter tolv månader från balansdagen har klassificerats som långfristiga.

PENSIONSUTFÄSTELSER

Intjänade pensionsförmåner redovisas som avsättning respektive kortfristig skuld (avgiftsbestämda delen)

i balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade före 1998 och ej infriade visstidspensioner redovisas som en ansvarsförbindelse. Tillämpad beräkningsmodell är RIPS 17.

REDOVISNING AV INTÄKTER

Investeringsbidrag, anläggnings- och anslutningsavgifter tas upp som förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV RUR

Från och med den 1 januari 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att, under vissa förutsättningar, reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). RUR är frivillig och kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Om RUR ska användas, ska detta framgå av kommunfullmäktigebeslut om god ekonomisk hushållning. I lågkonjunktur kan medel användas för att utjämna konsekvenserna av minskade intäkter under en konjunkturcykel.

SKATTEINTÄKTER

Slutskatteavräkningen har beräknats enligt Sveriges Kommuners och Landstings prognos i december 2017.

AFFÄRSDRIVANDE VERKSAMHET

Kommunen bedriver i egen regi både VA-verksamhet och avfallshantering. Redovisningen för dessa två verksamheter kan särskiljas från kommunens övriga verksamheter. I kommunens årsredovisning ingår dessa men det upprättas även särskilda bokslut för dessa verksamheter. **Särskild redovisning av resultat för VA-verksamheten och Avfallshanteringen** Ett eventuellt ackumulerat överskott redovisas som en förutbetalad intäkt (skuld till abonnenterna). Om det ackumulerade resultatet är ett underskott, redovisas det som ett negativt eget kapital.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden. Det innebär att kommunens (moderbolagets) bokförda värden på aktier i dotterbolaget eliminerats mot dotterbolagets egna kapital vid förvärvet.

I den sammanställda redovisningen ingår Järfälla kommun, Järfällahus AB, Järfälla Näringsliv AB och Kommunalförbundet Brandkåren Attunda. Helägda bolag vars storlek är ringa konsolideras inte

Pensionsavsättningarna i den sammanställda redovisningen redovisas för kommunen och Kommunalförbundet Brandkåren Attunda med en del i balansräkningen och den andra som ansvarsförbindelse. Järfällahus AB gör avsättning till pensioner genom inbetalning till försäkringsbolag.

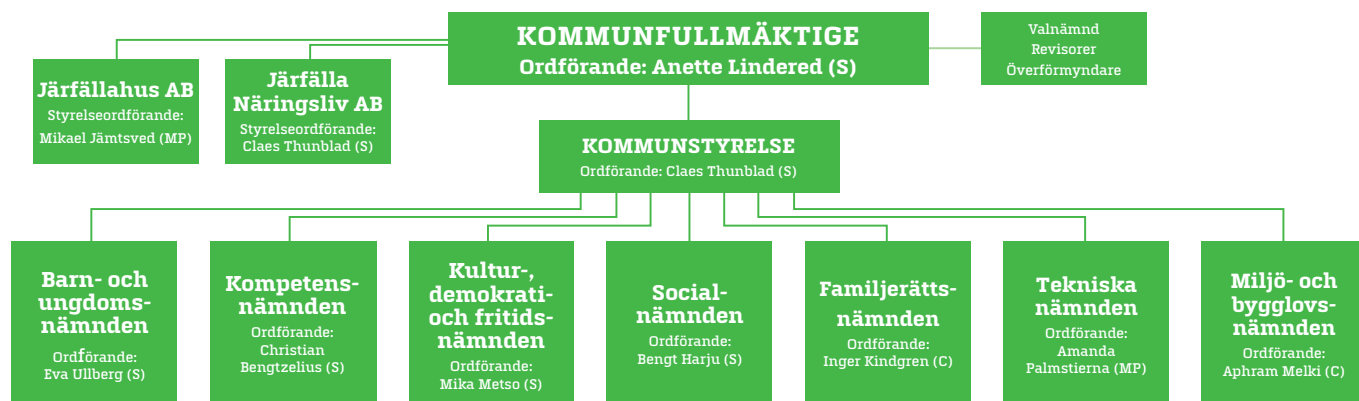
DRIFTREDOVISNING 2017

STYRELSE/ NÄMNDER MNKR	INTÄKTER	KOSTNADER	NETTO-KOSTNAD	BUDGET	BUDGET-AVVIKELSE
Kommunfullmäkt / kommunstyrelse	85,5	-348,8	-263,3	275,8	12,5
Barn- och ungdomsnämnden	209,3	-1 766,6	-1 557,2	1 571,4	14,1
Kompetensnämnden	180,7	-552,9	-372,2	367,8	-4,4
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	18,0	-168,0	-150,1	157,8	7,7
Socialnämnden	287,0	-1 579,1	-1 292,1	1 272,8	-19,3
Familjerättsnämnden	1,7	-6,9	-5,1	4,5	-0,7
Tekniska nämnden Skattefinans	609,5	-758,4	-148,9	153,6	4,8
Tekniska nämnden VA	102,3	-102,3	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden Avfall	49,9	-53,1	-3,2	0,0	-3,2
Miljö- och bygglovsnämnden	20,3	-32,6	-12,3	11,3	-1,0
TOTALT STYRELSE OCH NÄMNDER	1 564,3	-5 368,5	-3 804,2	3 814,9	10,7
Gemensamma intäkter/kostnader varav	781,2	-779,2	1,9	25,5	-23,6
- Internränta	127,4	0,0	127,4	135,0	-7,6
- Semester och övertidsskuld	0,0	-11,0	-11,0	0,0	-11,0
- Pensioner	0,0	-229,2	-229,2	-221,5	-7,7
- Arbetsgivaravgifter, mm	0,0	-510,9	-510,9	-509,0	-1,9
- Personalomkostnader	647,3	-19,9	627,3	631,0	-3,7
- Nyttj av E.K. o Komp.fond	0,0	-4,0	-4,0	-10,0	6,0
- Övrigt internt	6,5	-4,2	2,3	0,0	2,3
Realisationsvinster/förluster	0,6	0,0	0,6	0,0	0,6
Exploateringsredovisning	165,9	-20,5	145,4	747,4	-601,9
Skatteintäkter	3 213,6	0,0	3 213,6	3 191,3	22,3
Generella statsbidrag och utjämning	726,1	-43,4	682,7	676,9	5,8
Finansiella intäkter/kostnader	40,1	-30,9	-0,2	-21,8	31,1
SUMMA GEMENSAMT	4 927,5	-874,0	4 053,5	4 619,3	-565,8
ÅRETS RESULTAT	6 491,8	-6 242,5	249,2	804,4	-555,1
Exkl exploateringsnetto	6 325,8	-6 222,0	103,8	57,0	46,8

INVESTERINGSREDOVISNING 2017

STYRELSE/ NÄMNDER MNKR	INKOMSTER	UTGIFTER	NETTO- INVESTERING	NETTO- BUDGET	BUDGET- AVVIKELSE
Kommunstyrelsen	32,9	151,4	-118,5	-378,0	259,5
Ks Förfogandeanslag	0,0	0,0	0,0	-27,0	27,0
Ks Förfogandeanslag Fastigheter	0,0	0,0	0,0	-10,0	10,0
Barn- och ungdomsnämnden	0,0	4,0	-4,0	-19,1	15,1
Kompetensnämnden	0,0	0,3	-0,3	-0,9	0,6
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	0,0	2,4	-2,4	-9,8	7,4
Socialnämnden	0,0	5,6	-5,6	-8,7	3,1
Familjerättsnämnden	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,1
Tekniska nämnden Skattefinansierat	13,8	161,8	-148,0	-348,6	200,6
Tekniska nämnden VA	0,0	32,6	-32,6	-104,1	71,5
Tekniska nämnden Avfall	0,0	0,6	-0,6	-1,8	1,2
Fastighetsförvaltning	0,6	335,3	-334,7	-788,1	453,4
Miljö- och bygglovsnämnden	0,0	0,0	0,0	-1,4	1,4
TOTALT	47,3	694,0	-646,7	-1 697,6	1 050,9

Kommunens organisation

MANDATFÖRDELNING I KOMMUNFULLMÄKTIGE

	2015-2018
Socialdemokratiska arbetarpartiet (S)	20*
Moderata samlingspartiet (M)	17
Liberalerna (L)	4
Vänsterpartiet (V)	4
Kristdemokraterna (KD)	3
Centerpartiet (C)	3*
Miljöpartiet de gröna (MP)	6*
Sverigedemokraterna (SD)	4
Totalt antal mandat	61

* Partier som styr i koalition

Revisionsberättelse

Vi, av kommunfullmäktige valda revisorer i Järfälla, har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet under år 2017. Genom av kommunfullmäktige utsedd lekmanrevisor har även kommunens helägda bolag granskats.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. KPMG har biträtt oss vid revisionen.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för verksamhetsåret 2017".

Enligt de beslutade riktlinjerna för god ekonomisk hushållning bör årsresultatet vara minst en procent av summan av skatteintäkter och utjämning vilket för Järfälla betyder ca 39 mkr verksamhetsåret 2017. Ett resultat på två procent eftersträvas, vilket för 2017 skulle inneburi 78 mkr. Årets resultat exklusive markförsäljningar och extraordinära poster blev +104 mkr. Resultatmålet nåddes därmed. Även det andra finansiella målet, att öka soliditeten, nåddes. Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden ökade till 20,3 procent från 19,6 procent 2016.

De verksamhetsmål som kommunfullmäktige uppställt har endast delvis uppnåtts. Vi anser att antalet indikatorer och effektmål är för många och att en genomgång bör göras av hur målen sätts och mäts.

I förhållande till balanskravet blev det redovisade resultatet ett överskott på 72 mkr. Balanskravet uppnås därmed. För 2017 budgeterades nettoinvesteringar med 1 698 mkr. Utfallet blev 647 mkr. Motsvarande siffror för 2016 var budget på 1 743 mkr och utfall på 690 mkr. Vi efterlyser en mer realistisk investeringsplanering.

Vi har noterat att den interna kontrollen utvecklats under 2017 och fortsätter att utvecklas under 2018. En fortsatt utveckling och systematisering är nödvändig i arbetet med intern kontroll. Nämndernas riskanalyser behöver utvecklas och planerna för intern kontroll harmoniseras med riskanalyserna.

Vi bedömer att styrelse och nämnder bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att kommunstyrelsens och övriga nämnders interna kontroll bör utvecklas ytterligare.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige uppställt.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt trots att många mål inte uppnåtts.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelse, nämnder och enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2017.

Järfälla den 11 april 2018

Lars Markstedt   Lars Hillbom   Göran Svennberg

Ulf Johansson   Bo Lastell   Ann Persson

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse för verksamhetsåret 2017

Sakkunnigas rapporter i olika granskningar

Granskningsrapport från lekmannearevisor och revisionsberättelse från revisor i

Järfällahus AB

Fastigheten Ålstavägen 18 AB

Phalaenopsis AB

Spidarör AB

Järfälla Näringsliv AB

JÄRFÄLLA

Järfälla kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
177 80 Järfälla
08-580 285 00
kontakt@jarfalla.se